

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI ANASANAT DALI**

**AZERBAYCAN ve RUSYA'DA LİSANS DÜZEYİNDE
SANAT EĞİTİMİ MODELLERİ**

Hazırlayan
Ercüment ARSLAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Sadık ŞENER

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2017

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI ANASANAT DALI

AZERBAYCAN ve RUSYA'DA LİSANS DÜZEYİNDE
SANAT EĞİTİMİ MODELLERİ

Hazırlayan
Ercüment ARSLAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Sadık ŞENER

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2017

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tez çalışmasında, bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel olarak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak doğrudan veya dolaylı yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

29/11/2017

Ercüment ARSLAN

KABUL VE ONAY

Ercüment ARSLAN tarafından hazırlanan “**Azerbaycan ve Rusya’da Lisans Düzeyinde Sanat Eğitimi Modelleri**” başlıklı bu tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Çağatay İnam KARAHAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sadık ŞENER (Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Meher BAYRAMOĞLU

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Doç. Dr. Ali TOMAK

Enstitü Müdürü

ÖZET

AZERBAYCAN ve RUSYA’DA LİSANS DÜZEYİNDE SANAT EĞİTİMİ MODELLERİ

Ercüment ARSLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı, Yüksek Lisans, Eylül / 2017

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sadık ŞENER

Lisans düzeyinde, sanat eğitimi veren kurumların uygulamakta olduğu farklı eğitim modelleri bulunmaktadır. Sanat eğitiminde, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alanlarda gelişmelerinin ve sanatsal ifade yeterliliklerinin desteklenmesi için farklı sanat eğitimi modellerinin kullanılması kişisel gelişim açısından önemlidir. Öğrencilerin, sanatsal becerilerinin yanında sosyal becerilerini geliştirmeleri, içsel güdülerine cevap verebilmeleri ve sanatı sevmeleri verilecek eğitim modeliyle doğrudan ilgilidir denilebilir. Azerbaycan ve Rusya’da lisans düzeyinde verilen sanat eğitimi modelleri incelendiğinde, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alanlarda gelişmelerini sağlayan ve sanatı sevdiren uygulamalar olduğu görülmüştür. Bu araştırmada, Rusya ve Azerbaycan’daki lisans düzeyinde öğretmen ve sanatçı yetiştiren Resim Akademilerinin, sanat eğitimi modellerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırma kapsamında, sanat eğitimi modellerinin karşılaştırılması yapılırken bu iki ülkedeki kurumlarda görev yapan akademisyenlerle görüşmeler yapılmış, gerekli literatür taramaları yapılmıştır.

Akademik Sanat ve Eğitim durumunun sergileyeceği, tüm olanakların değerlendirilmesi ile sanatın eğitimsel fonksiyonu belirtilmeye çalışılmıştır.

“Azerbaycan ve Rusya’da Lisans Düzeyinde Sanat Eğitimi Modelleri” başlıklı bu çalışmada yukarıdaki gerekçelerle alakalı Akademik Sanat ve eğitim paradigmasının oluşum dinamikleri arasındaki ilişkileri, benzerlik ve farklılıkları

göstermek amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik resim, sanat eğitimi, sanat eğitimi modelleri.

ABSTRACT

ART AND EDUCATION MODELS AT THE UNDERGRADUATE LEVEL IN AZERBAIJAN AND RUSSIA

Ercüment ARSLAN

Ondokuz Mayıs University, Institute of Fine Arts

The Department Of Visual Communication Design, Graduate, September / 2017

Supervisor: Assistant Professor Sadık ŞENER

There are different training models that are applied by institutions providing art education at undergraduate level. In art education, it is important to use different art education models to support the development of learners' cognitive and affective areas and their artistic expression competences. It is directly related to the educational model in which the students improve their social craft beside their artistic ability, they can respond to their inner beliefs and their artistic love. When the art education models given at the undergraduate level in Russia and Azerbaijan are examined, it has been seen that the students are developing in the cognitive and affective fields and the arts are liking applications. In this research, comparison of the art education models of the Picture Academies, which educated teachers and artists at the undergraduate level in Azerbaijan and Russia, has been made.

Evaluations have been made by comparing the picture academies that educated teachers and artists at the undergraduate level in Russia and Azerbaijan.

In the context of the research, the researchers have been interviewed with the academicians who worked in the institutions that of the two countries, and the necessary literature researches and scientific research methods have been applied.

It is possible that artistic educational directions can be created by assessing all the possibilities that academic arts and education can exhibit.

In my study aimed "Art and Education Models at the undergraduate level in Azerbaijan and Russia ", I intend to investigate the direction of Academic Arts Education in a consistent way, considering the relationship and differences between the academic realities and the educational dynamics of the educational paradigms and professions related to the above facts.

Key Words: The Academic Drawing, Art Education, Art Education Models.

TEŞEKKÜR

Tezin yazım sürecinde her türlü desteği veren tez danıőmanı hocam Yrd. Doç. Dr. Sadık ŞENER'e ve hayatımın her anında destekçim olan aileme en içten teőekkürlerimi sunarım.

“Azerbaycan ve Rusya’da lisans düzeyinde Sanat Eğitimi Modelleri” başlıklı Tez’imin araştırılmasında, tercümesinde bana her konuda yardımcı olan sınıf arkadaşım, Sabina İBRAHİMOVA’ya. Sevgili hocam, dostum kaynakların bulunmasında Evgeny GROUZDEV’e, Akademik araőtırmamda Ressamlar Akademisi’nin kapılarını bana açmasındaki katkılarından dolayı Azerbaycan Ressamlar Akademisi Rektör’ü Prof. Dr.Ömer ELDAROV’a ve araőtırmamla ilgili desteklerinden dolayı Kemale İSLAMOVA hanıma teőekkürü borç bilirim.

Ercüment ARSLAN

Samsun / 2017

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XI
KISALTMALAR	XIII

GİRİŞ

1. Problem	2
2. Alt Problemler	2
3. Araştırmanın Amacı	3
4. Araştırmanın Önemi	3
5. Varsayımlar	4
6. Sınırlılıklar	4
7. Yöntem	5
8. Tanımlar	5

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AZERBAYCAN ve RUSYA’da SANAT EĞİTİMİ MODELLERİ

1.1 Azerbaycan Sanat Eğitiminin Tarihi	7
1.2 XX. Yüzyıl Azerbaycan Sanat Eğitim Modeline Bakış.....	8
1.3 Azerbaycan Güzel Sanatlar Eğitim-Öğretimi	10
1.4 Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli.....	11
1.5 XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Çarlık Dönemi Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli	21
1.6 XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Çarlık Dönemi Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli	25

1.7 XX. Yüzyılın Başında Çarlık Dönemi Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli ...	27
1.8 (1917-1931) Sovyet Rusya Sanat Okulları Eğitim-Öğretim Modeli	29
1.9 (1932-1945) Sovyet Rusya Sanat Okullarında Eğitim-Öğretim Modelinin Gelişimi.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

2. AZERBAYCAN ve RUSYA SANAT EĞİTİMİ MÜŞTEREĞİ

2.1. Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisi.....	32
2.1.1 Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi.....	32
2.2 Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisinde Eğitim-Öğretim Yöntemleri.....	34
2.3 Rusya Sanat Eğitimi Akademilerinin Yönetim ve İşleyişi	35
2.4 Rusya Sanat Akademilerinin Eğitim-Öğretim Ana Yapısal İşleyişleri.....	38
2.4.1 Rusya Sanat Eğitim Akademik Sistemi	38
2.4.1.1 V. Surikov Moskova Devlet Güzel Sanatlar Akademisi.....	39
2.4.1.2 İ.E. Repin St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Heykel ve Mimarlık Enstitüsü	41
2.4.1.3 Moskova Devlet Akademisi Sanat Koleji	42
2.4.1.4 B. İoganson St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji.....	43
2.4.2 Rusya Akademik Sanat Araştırma Sistemi.....	44
2.4.2.1 Araştırma Faaliyetinin Temel Hedefleri ve Araştırma Programı.....	45
2.4.2.2 Teori ve Güzel Sanatlar Tarihi Araştırma.....	46
2.4.3 Rusya Sanat Akademisi Müze ve Fuar Etkinlikleri.....	47
2.4.4 Rusya Sanat Akademisi Yaz Yeterlilik Çalışma Alanları ve Yerleri.....	47
2.5 Öğrenci Seçme Yöntemi.....	48
2.5.1 Enstitülerdeki İdari Yapı ve Akademik İşleyiş.....	49
2.6 Rusya Güzel Sanatlar Akademilerinde Geleneksel Eğitim ve Öğretim Yöntemleri.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AZERBAYCAN ve RUSYA SANAT EĞİTİMİNDE GÜNCEL DURUM

3.1 Azerbaycan Akademi Programları Öğrenim Çıktıları	61
3.2 Azerbaycan Akademileri Ders Çizelgesi	61
3.3 Rusya Akademileri Ders Çizelgesi	73
3.4 Rusya Enstitü Programı Öğrenim Çıktıları	78
3.4.1 Mezun Olan Öğrencilerin Yeterlilikleri	79
3.4.2 İhtisas Mezunu Öğrencilerin Sahip Olduğu Yeterlilikler	80
3.5 Mezunların İstihdamı	82

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR, YORUM ve KARŞILAŞTIRMA

4.1 Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	85
4.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	85
4.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	85
4.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	85
4.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	86
4.2 Azerbaycan ve Rusya Sanat Eğitimi Karşılaştırması.....	86
SONUÇ.....	88
ÖNERİLER.....	91
KAYNAKÇA	93
ÖZGEÇMİŞ.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İ.D.Preisler kitabından grafik	13
Şekil 2: İ.D.Preisler kitabından grafik	13
Şekil 3: İ.D.Preisler kitabından grafik	13
Şekil 4: İ.D.Preisler kitabından grafik	13
Şekil 5: İ.D.Preisler kitabından grafik	14
Şekil 6: İ.D.Preisler kitabından grafik	14
Şekil 7: A. F. Bruni'nin 14 yaş grubunda çizmiş olduğu, iki figürlü akademik resim.	15
Şekil 8: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	16
Şekil 9: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	16
Şekil 10: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	17
Şekil 11: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	18
Şekil 12: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	18
Şekil 13: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	19
Şekil 14: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	19
Şekil 15: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	20
Şekil 16: A.P. Losenko. Kitaptan grafik	20
Şekil 17: A.P. Sapozhnikov. İnsan Figürü Oranları	23
Şekil 18: A.P. Sapozhnikov. Denge Kanunları	24
Şekil 19: Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi, Azerbaycan, Baku	32
Şekil 20: Rus Güzel Sanatlar Akademileri Başkanı Zurap K. Tsereteli, Öğrencileriyle Derste, Moskova, Rusya. 2016.	32
Şekil 21: V. Surikov Moskova Devlet Akademisi Sanat Enstitüsü, Moskova, Rusya 2016.	36
Şekil 22: I.E. Repin St. Petersburg Devlet Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü. St. Petersburg/ Rusya	39
Şekil 23: Moskova Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Lisesi, Moskova, Rusya 2016.	41
Şekil 24 B. Ioganson St.Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Lyceum, St. Petersburg, 2016.	42

Şekil 25: Rus Akademik Araştırma Komisyonunun bir toplantı görüntüsü. Rusya, 2016.....	43
Şekil 26: A. P. Sapojnikov. Fenomen perspektif, ışık ve gölge uygulamaları için araç	44
Şekil 27: A. P. Sapojnikov. Fenomen perspektif, ışık ve gölge uygulamaları için araç	56
Şekil 28: A.P. Sapojnikov. Başın Yapısal Modeli	57
Şekil 29: Anatomi sınıfında, eğitim görüntüsü	58
Şekil 30: Anatomi sınıfında, eğitim görüntüsü	58
Şekil 31: İ.D. Preisler kitabından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri ...	59
Şekil 32: İ.D. Preisler kitabından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri ...	59
Şekil 33: İ.D. Preisler kitabından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri ...	59
Şekil 34: Geometral yöntem ile çizilmiş öğrenci çizimi	59
Şekil 35: İ.D. Preisler kitabından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri...	60
Şekil 36: Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi, Azerbaycan, Baku	64

KISALTMALAR

RAA : Russian Academy of Arts

SSCB : Sosyalist Sovyetler Cumhuriyetler Birliği

PY : Profesyonel Yeterlilik

PUY : Profesyonel Uzman Yeterlilik

YDRTA : Yüksek Devlet Ressamlık ve Teknik Atölyeleri

AGRC : Azerbaycan Genç Ressamlar Cemiyeti

SSCB : Sosyalist Sovyet Cumhuriyetler Birliği

GİRİŞ

İnsanlığın toplum olarak yaşamaya başlamasından bu yana sanat olgusu, insanlığın eserler verdiği bir alan olmuştur. Tarihi süreçte çoğu zaman, sanat ile zenaat iç içe bir durum sergilemiştir. Günümüze yaklaştıkça sanat, kendi başına ve kendi içinde spesifik olarak bir etkinlik alanı haline gelmiş ve giderek örgün ve yaygın eğitim sisteminin bir bileşeni olmuştur. Dolayısıyla toplumlar, zaman içinde sanat ve sanat eğitimi konusunda birçok yöntem geliştirmişlerdir. Bu eğitim modellerini belirleyen temel unsurlar da toplumun kültürel sosyal, ekonomik ve politik yapılarıdır. Bu konuda daha duyarlı ve planlı olan toplumlar, hem sanatçı yetiştirmede, hem de sanat eseri meydana getirmede ileri düzeye ulaşmışlardır. Bu düzeye, diğer dünya ülkelerinde sanat ve sanat eğitimi konusunda neler yapıldığını araştırarak, kendilerine uygun sistemler geliştirerek başarabilmişlerdir.

Sanat eğitiminin, bir program dahilinde örgün öğretimde yer almasından sonra, sanat eğitimi uzmanları, sanat eğitimi yöntemleri üzerine yaptıkları araştırmalarla, birden çok bilimsel veriyle sanat eğitimi yöntemleri ortaya çıkarmışlardır. Bu modellerin oluşmasına, insanın psikolojik, biyolojik, fiziksel gelişimleri üzerine yapılan araştırmaların yanında, dünyadaki kültürel, sosyolojik, politik ve teknolojik gelişmelerin de önemli katkısı olmuştur.

Esasında sanat eğitimi kavramı, yirminci yüzyılın başlarında gelişmiş ülkelerde kullanılmaya başlamıştır denebilir. Sanat eğitimi kavramı geniş anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi; dar anlamda ise okuldaki ilgili dersleri tanımlamaktadır (San, 1983:19).

Sanatların toplum üzerindeki etkisi, insanın yaratıcılığı ve eğitimindeki kalitesiyle ölçülür. Bireylerin kendilerine uygun bir eğitim almaları için bilim gibi sanatı da örgün eğitim kurumlarında öğrenmeleri, sanatsal etkinlik göstermeleri ve bu yolla yeni yaşantılar kazanmaları, 20. Yüzyılın eğitim hedefleridir denebilir.

Çünkü, bu tekniklerle yaratıcı olan toplumlar oluşturularak, sanatçı bireyler çıkarılarak gelecek kuşaklara, geçmişin yaptıkları hataları yineleyen değil, kültüre bağlı şeyler yapabilme yeterliliğine sahip sanatçılar yetiştirmektir. Akademik sanat eğitiminde resim dersi kendini anlatabileceği bir sanat dilidir, anlatım yoludur, bu yolla insana başkalarını ve çevresini yeniden kavrama imkanı verilir.

1. Problem

Sanat eğitimi geçmişte olduğu gibi günümüzde de içinde sorunlar barındıran, toplumdan topluma farklılıklar gösteren bir eğitim olgusudur..

Toplumların tarihi süreçte edindikleri kültürel, ekonomik, politik ve siyasi hedefleri, her toplumun kendi eğitim politikalarının eksenini belirlemektedir. Bu ekseninde, diğer toplumlar ile sağlanan iletişim ve etkileşim ile daha çağdaş, sürdürülebilir bir eğitim sistemi geliştirmekle mümkün olabilmektedir. Asrımızın iletişim asrı olduğu göz önüne alındığında, toplumlararası etkileşim ve iletişimin, her alanda olduğu gibi sanat alanında da çok daha hızlı değişimleri, gelişmeleri tetiklediği gözlenmektedir. Dünya'ya kapalı kalmak yerine, ona entegre olmak isteyen toplumlar, bu gelişme ve değişimin karşısında yer alamazlar. Dolayısıyla bu olgu, bir ülkeyi, kendi dışındaki ülkelerde, bu çalışmanın konusu olan “sanat eğitimi” yöntemlerini, ilkelerini, amaçlarını, etkinlik sonuçlarını görmeye, izlemeye mecbur bırakmaktadır. Dünyada bu türden konular, içine kapanık ve statik bir tutum ile gelişmeyeceğinden, açık toplum olmanın bir gereği olarak, “**diğer ülkelerde sanat eğitimi nasıl yapılmaktadır?**” sorusuna cevap aramak gerekmektedir.

Bu araştırma ile ulaşılan sonuçlara ve bilgilere göre verimli ve sürdürülebilir bir sanat eğitimi modeli konusunda fikir jimnastiği amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Azerbaycan ve Rusya'daki sanat eğitimi modelleri karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

2. Alt Problemler

- 1- Azerbaycan ve Rusya'daki, sanatçı yetiştiren yükseköğrenim kurumları vizyon ve program açısından farklı mıdır?
- 2- Sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlar ile sanatçı yetiştiren yükseköğrenim kurumlarının müfredatındaki derslerin içerikleri nelerdir? Birbiri ile farklılık/benzerlik göstermekte midir?
- 3- Azerbaycan ve Rusya'daki sanat eğitim veren kurumlarda öğrenciler hangi sınav sistemi ile alınmaktadırlar?
- 4- Sanatçı yetiştiren yükseköğrenim kurum mezunlarının iş hayatındaki yerleri, iş yapma potansiyelleri ve toplumdaki karşılıkları nelerdir?

3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı kimi zaman kalıplaşmış kendini yenilemeyen sanat eğitimi olgusunun, dünya toplumlarının sanat eğitim modelleri araştırılarak, sanat eğitimi sorununa, çağın gereklerine göre yeni bir sanat eğitimi önerisi geliştirmektir.

Bu bağlamda, Rusya Güzel Sanatlar Akademileri ve Azerbaycan Devlet Güzel Sanatlar Akademi'sinde uygulanan sanat eğitimlerinin incelenmesi sonrasında, Rusya ve Azerbaycan'daki lisans düzeyinde sanat eğitimi veren programların sanat eğitim modellerinin durumu incelemek. sanat alanındaki öğrenci seçme yöntemi, mezun olan öğrencinin beklentileri, hangi donanımla mezun olacakları, uygulamalı ve teorik dersleri kredi durumlarını, uygulamalar arasındaki ilişkileri, ilgili ülkelerin sanat eğitimi tarihi gelişim süreçlerini inceleyerek, Rusya ve Azerbaycan'daki sanat eğitimi veren yükseköğrenim kurumlarında verilen Akademik temel sanat eğitimi ders programlarındaki yeri, uygulamaları ve Güzel Sanatlar Akademilerinin bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının eğitim süreciyle ilgili görüşlerini ortaya koymaktır.

Araştırmada, Azerbaycan ve Rusya'daki Güzel Sanatlar Akademilerinde verilen akademik temel sanat eğitimi derslerinin ortak ve farklı yönlerini ortaya koymaktır. Her iki ülkede Güzel Sanatlar Akademilerine öğrenci seçme yöntemleri ile mezunlarının bilgi ve beceri donanımlarının neler olduğu amaçlanmıştır. Araştırmada varılan sonuçların, Türkiye'deki sanat eğitimi kurumlarında görevli öğretim elemanları ve öğrencilerinin başarılarının artırılmasında faydalı faydalı olacağı düşünülmektedir.

4. Araştırmanın Önemi

Ülkemiz dışında bazı ülkelerin sanat eğitimi modellerinin incelenmesi, onlardan sonuç çıkarılması ve kendini yenileyerek dünyaya bu anlamda entegre olması önem arz etmektedir. Bu bağlamda Azerbaycan ve Rusya'daki Güzel Sanatlar Akademilerinde temel sanat eğitimi derslerinin uygulamalarında, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin karşılaşılabilecekleri sorunları görüp çözüm üretmede ve programın nasıl uygulandığı konusunda önemli gözükmektedir.

Dünya toplumları arasında tanınmanın, kabul edilmenin temel ölçütü bilimsel ve sanatsal gelişmesindeki düzeydir. Bilim ve sanatın kaynağı da bilgidir, özel sanat eğitimi konusunda ortaya konan ve pratik hayatta eğitim sistemi içinde yer alan kabul edilebilir, sürdürülebilir olan sanat eğitiminin amaç ve hedefleridir. Bir eğitim sistemi ve yöneldiği

amaçlar statik kaldığı, yeni durumlara göre pozisyon almadığı sürece, yeni zamanlara cevap veremez duruma gelmektedir.

“Eğitim, alanı yöneldiği kişi/grup/kitle özellikleri ne olursa olsun, bir eğitim-öğretim etkinliğinin üç temel fonksiyonu yerine getirmesi öngörülür. Bunlar: bilgi kazandırmak, beceri kazandırmak ve tavır/tutum/davranış kazandırmak şeklinde sıralanır. İlk ikisi, üçüncü ise pratik bir değer ve doğrultu kazanır. Estetik duyarlılığın geliştirilmesi de bu fonksiyon kapsamında yer almaktadır.” (Şener, 2014:6) Estetik duyarlılığın yegane temin alanı da diğer temel disiplinlerin verilerinden faydalanan /faydalanması gereken sanat eğitimidir. Dolayısıyla sanat eğitimi yöntemlerinin, amaçlarının, etkinlik sonuçlarının araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

5. Varsayımlar

Sanat eğitimi ilkeleri ve yöntemleri, çoğu zaman akademisyenin kişisel becerilerine ve donanımına bağlı olmakla birlikte statik bir durum sergilediği izlenmektedir.

Dünyada bu alandaki gelişmeler, teknolojik ilerlemeler yeterince takip edilememektedir. Bu da yenilenmenin önünde engel oluşturmaktadır. Kendini çabuk ve olumlu yönde güncellemeyen bir sistemin başarılı olması beklenemez. Bu yüzden de öğrencilere sebep-sonuç ilişkilerini gözlemlenme, yeni araştırma yapma becerileri kazandırma konusunda istenilen düzeyde olmadığı varsayılmaktadır.

Sanat eğitimi sırasında öğrencilere, farklı disiplinlerden (matematik, fizik, felsefe, psikoloji, her toplumun kendi kültür özellikleri vb.) yararlanma, insan fizyolojisi ve davranış biçimleri ile malzeme bilgisi (malzemenin fiziği, kimyası gibi) yeterince verilememektedir. Bu yüzden ya kopya etmeyi ya da birbirinin tekrarı etkinlikler sonucu kendini aşamayan bireyler yetişmesine sebep olduğu varsayılmaktadır.

6. Sınırlılıklar

Azerbaycan ve Rusya'daki öğretim elemanlarıyla yapmış olduğum araştırmada, sanatçıların ve eğitimcilerinin tecrübelerinden faydalanılmıştır. Sanat eğitimi, hayatın başlamasıyla kendini göstermeye başlamış, önce ailede başlayan sonrası aldığı eğitimlerle bu süreç devam etmektedir. Akademik eğitim, çeşitli metodlarla öğrenci, eğitimci sanatçı ve sanatçı yetiştirilmesinde ders süreleri, ders içerikleri, eğitim amaçları bu derslerde öğretilen

yöntem ve teknikleri belirlemek amacıyla elde edilen bilgi ışığında, bu eğitim modeli Dünya literatüründe saygınlığını kazanmıştır. Araştırmada yer alan, eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri doküman incelemesi, literatür taraması ve akademik araştırma yoluyla elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

7. Yöntem

“Azerbaycan ve Rusya’daki lisans düzeyinde Sanat Eğitimi Modelleri” başlıklı bu çalışma, yerinde gözlemlene, ilgili kurumların öğretim elemanlarından sistem hakkında bilgi alma ve literatür taramasına dayalı karma bir inceleme çalışmasıdır. Çalışmanın içeriği ile ilişkili olarak kavramsal açıklamalar, süreçler, söylemleri ortaya koyan çalışmaların referansında özellikle konusal bakımdan eski literatür kaynaklardan faydalanılmıştır.

Çalışma yöntemi aşağıda gösterildiği gibi kurgulanmıştır:

Giriş Bölümü: Çalışmanın problemi ve alt problemler ortaya konulmuş, hedefler doğrultusunda amacı belirlenmiştir.

Birinci Bölüm: İlgili ülkelerde Akademik sanat eğitiminin, geçmişten günümüze genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

İkinci Bölüm: Akademik Sanat eğitiminden günümüzde beklentiler, disiplinlerarası sanat eğitim programları ve uygulamaları detaylandırılmıştır.

Üçüncü Bölüm: Akademik Sanat Okullarının, Azerbaycan ve Rusya’daki gelişimi anlatılmış ve farklı yaklaşımları incelenerek genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Dördüncü Bölüm: Önceki bölümlerde elde edilen bulgular özetlenmiş ve eğitim uygulamaları için öneriler verilerek çalışma sonuçlandırılmıştır.

8. Tanımlar

Yaratıcı Düşünme: Buluşçu, yenilik arayan ya da eski sorunlara yeni çözümler getiren ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünme biçimi (Oğuzkan, 1993: 158).

Teknik: Öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimidir (Demirel, 2003: 275).

Sanat Eğitimi: Ünlü sanat tarihçisi Herbert Read’e göre sanatın en basit ve kullanılan tanımı, hoşya giden biçimler yaratma çabasıdır. Bu biçimler bizim güzellik duygumuzu okşar ve güzellik duygumuzu okşayan da duygularımız arasındaki biçim bağlantılarının birliği ve

ahengidir. Yine Read “sanat” sözcüğünün daha çok “plastik” veya “görsel” sanatlara bağlandığını, ancak edebiyat ve musiki sanatlarını da içine alan tüm sanatları kapsayan geniş bir tanım olarak ele alınması gerektiğini savunur (Read, 1960: 21-22).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AZERBAYCAN ve RUSYA SANAT EĞİTİMİ MODELLERİ

1.1 Azerbaycan Sanat Eğitiminin Tarihi

Azerbaycan sanat eğitimi tarihi, “Azerbaycan Sanat Tarihi” kitabında özetle şöyle anlatılmaktadır. Azerbaycan tarihi kadar eski ve zengindir ve bu zenginliğinin sebebi başta Türk ve İran kültür çevresi içerisinde buldurmasındandır. Çok eski bir medeniyet olan Kobustan kaya figürlerinde, Kafkas yöresinin sanatsal cam ve oyma sanatı, orta çağ dünyasının dünyaca ün kazanmış Tebriz minyatür sanatı örnekleri, rengarenk meşhur Tebriz halıları, seramikler, oymalar takı örnekleri gibi. Bu sanatsal varlıklar, Azerbaycan sanatının çok güçlü ve zengin geleneklerinin olduğunu ortaya çıkartmıştır. XX. yüzyılda Azerbaycan'ın sosyal ve ekonomik hayatında meydana gelen ilerici değişiklikler sonucunda halkın kültürel gelişiminde ve sanatsal yaratıcılığında ortaya çıkmış yeni anlayışlar olarak, özellikle tasvir sanatının realist tarzda, Rus eğitim sisteminin uygulanması sonucunda, Azerbaycan'da ortaya çıkan sanatın klasik realist tarzda uygulanmasına zemin hazırlamıştır.

XX. yüzyılda Azerbaycan sanatı milli sanat mirasının zengin kaynaklarından, dünya kültürünün ilerici geleneklerinden ve yenilikçi başarılarından yararlanma yoluyla gelişme göstermiştir. Bu dönemin oldukça gergin, karmaşık, dinamik siyasi ve toplumsal şartlarında oluşmuş, Azerbaycan milli sanatına özgü ilerleme gerçekleşmiştir. Bunun başlıca sebebi halkın hayatında, toplumda, manevi kültürün çeşitli alanlarında belirgin yeni temayüllerin, yeni estetik taleplerin oluşması ile ilişkili bulunmuştur. Bilindiği gibi, XIX. yüzyılın başlarından itibaren Rus-Azerbaycan kültürlerinin karşılıklı ilişkileri gittikçe genişlemiş olması, sanat, sanatsal yaratıcılık, estetik görüş alanları ilerici eğilimler ortaya çıkarmıştır, yeni tip profesyonel sanat türleri geliştirmek, milli sanatsal kadroların yetiştirilmesi için zemin oluşturmuştur. Azerbaycan, profesyonel sanatta, mimari de, dekoratif sanatların teşekkülünde, hızla gelişmesiyle istediği başarıya kısa sürede muvaffak olmuştur. Tasviri sanatta, grafik baskı, renkli resim, sahne grafikleri, anıtsal heykel sanatlarında kazandığı başarılar bunu açıkça kanıtlamaktadır. XX. yüzyılda Azerbaycan sanatında, klasik sanatsal mirasın zengin gelenekleri devam etmekle birlikte, zamanın estetik anlayışlarına cevap veren realist sanat üslubu önemli rol oynamıştır.

Sanatta, sanat tarzı sorunundan konuşurken üzümlere belirtmek gerekir ki, on yıllar boyunca totaliter komünist rejimin egemenliği altında sanatsal yaratıcılık süreci marksizm-

leninizm öğretisinin ve sosyalist gerçekçilik denilen yöntemin ideolojik baskısına maruz kalmış, asıl yaratıcı özgürlüğünü kısıtlayan çeşitli negatif durumlar, idari komut prensipleri mevcut olmuştur. Bunun sonucunda modern Azerbaycan sanatı ve mimarisi gündelik hayatta bir anlamda dünya kültürü birikiminden izole olduğu gibi, sanatta da sırf ideolojik ve sosyolojik faktörler, sanatta içerik ve biçim basitliği gibi kusurlar görülebilmektedir. Fakat bütün bunlara rağmen, ulusal zemine, kendisine mahsus sahip olduğu görkemli sanatçıların temsil ettiği modern boyama, heykel, mimarlık okullarının teşekkülü XX. yüzyılda Azerbaycan tasvir sanatının ve estetik kültürünün en önemli başarılarından biridir. Azerbaycan sanatı, XX. yüzyılın başlarından itibaren sanatsal yaratıcılığın bir dizi yeni türleri, ve biçimleri ile zenginleşmiş, resim, grafik ve heykel, tiyatro-dekoratif ressamlığı, anıtsal-dekoratif ve dekoratif uygulamalı sanatlar alanında başarılar kazanılmıştır (Efendi, 2007: 247).

1.2 XX. Yüzyıl Azerbaycan Sanat Eğitim Modeline Bakış

XX. yüzyılda Azerbaycan'da, klasik geleneklere olağanüstü yeni bir bakış oluşmuştu, Bu oluş, yeni sanat yönlerinin oluşturulması ve farklı ifade araçlarının arayışları zemininde meydana gelmiştir. Azerbaycan, güzel sanatları XX. yüzyılın başlarında kurulan örneklerine baktığımızda, gerçekten milli köke bağlılığın ve geleneklerin yaşatıldığını açıkça görüyoruz. Her ne kadar Azerbaycan Sovyet tarafından işgal edilmiş olsa da, her yerde Sovyet ideolojisinin hüküm sürdüğü bir durumda bile Azerbaycan tasvir sanat ustaları, korkmadan ve çekinmeden milli kültür, gelenek öğelerini kendi yarattıkları eserlerinde yansıtmayı unutmamışlardır (Salamzade, Kerimov, Rzayev, Efendiyev, Habibov 1977: 212).

1920'lerde Azerbaycan, güzel sanatların gelişimini etkileyen birtakım engellerle karşılaşmıştır. Bu engeller, öncelikle ülkede profesyonel ressam bölümlerinin olmamasıydı. Bu sebepten dolayı, Sovyet Milli Eğitim Bakanlığı bağlı Bakü'de Devlet Ressamlık okulu açıldı. Azerbayca'nın ilk ressamlarından olan satirik ressam Azim Ezimzade ve o zaman Bakü'de yaşayan ünlü Rus ressamlarından olan M.Gerasimov, Y.Samorodov okulda istihdam edildiler. Azerbaycan'da ilk profesyonel eğitim müessesesi olan bu okul Azerbaycanın güzel sanatlarının gelişmesinde önemli bir yere sahip oldu. Bu okul mezunları henüz eğitim yıllarından başlayarak kültürel hayatın çeşitli alanlarında, yayın evlerinde, sergilerin düzenlenmesinde, tiyatrolarda ve mimarlık binalarının restorasyonunda iştirak etmişlerdir. (Kerimov, Efendiyev, Rzayev, Həbibov, Işık, 1992: 244).

Azerbaycan'nın ilk resim okulu, ülkede ilk yaratıcılık kurumlarının meydana çıkmasına imkan vermiştir. Grafik sanatları, tiyatro dekorasyon ressamlığı, anıtsal heykel, poster ve kitap grafik sanatları gibi yeni sanat türleri, Azerbaycan'da çağdaş sanatın gelişmesine zemin oluşturmuştur.

Devlet Ressamlık Okulunun ilk mezunları A.Rzaguliyev, İ.Guliyev, G.Xalıqov, İ.Ahundov, N.Mustafayev, Ş.Mangasarov, S.Salamzade, A.Gaziyev, sonrasında grafik ve heykel alanında yüksek öğrenimlerini Moskova ve Leningrad'da almışlardır. 1930 yıllarında

H.Hagverdiyev, T.Tağıyev, K.Xanlarov, Ə.Kərimov, F.Abdürrahmanov, C.Qaryağdı, L.Kerimov ve başka Azərbaycan rəssamları, Azərbaycan kultürünü, geleneklerine bağlı olarak yaşatmışlardır ve sanatsal eserleriyle Azərbaycan sanat tarihine girmişlerdir (Habibov, 1959: 34)

Azərbaycan Devlet Rəssamlık Okulu mezunları 1928 yılında Azərbaycan Genç Rəssamlar Cemiyeti'nde (AGRC) birleşerek ülkenin hayatını yansıtan ilginç bir sergi açarlar. Sergide gösterilen eserlerde görülen konular güncel olmakla beraber, yazarların canlı gözlemlerine dayanıyordu. Rəssamlardan İ.Ahundov, A.Rzaguliyev, H.Mustafayev ve başkaları cumhuriyetin çeşitli bölgelerinde gözlemledikleri ev sahnelerini canlandıran bir takım çizimler ve levhalarla kendilerini gösteriyorlardı. Bu oluşturulan sanat eserlerinde sanatçı düzenli olarak uzak geçmişimiz, geleneksel kültürümüzü göstermeye can atmışlardır. Bazı sanat yorumları oluşturulmuş, sanatçılar milli ruhu ve geleneklerini göstermekten çekinmemişlerdir. Sovyet devletinin ilk yıllarında yetişen rəssamlar yarattıkları bu tarz eserlerle kelimenin tam anlamıyla büyük hünərlər göstermişlerdi (Habibov,1959: 34)

"1929 yılında yeni kurulan Devrimci Sanat İşçileri Azərbaycan Cemiyeti sanatçıları "sanatı kitlelere ulaştırma" sloganını rehber edinmişti, kendi yaratıcı arayışlarını yeni insan, yeni ev, yeni kültür uğrunda gergin giden ideolojik mücadelesinde amaçları ile ilişkilendirmeye çalışılıyordu. Bu duruma toplumun Deklarasyonun da deniliyordu ki, açıklamada sanatlar "Sosyalizm'in genişlemesine yardım etmeli, Sosyalizm toplumu kurulması işinde proletaryanın sınıf savaşı görevlerine hizmet etmelidir." Buna rağmen bu dönemde yaşayan Azərbaycan rəssamları yaratıcılıklarında millilik ve geleneksel kültürü saklamayı başarmışlardı. Her biri yarattıkları eserlerinde Azərbaycan tarihinin geçmişine bakarak eserler üretmeyi başarmışlardı. Tabiki, bu devirlerde adet gelenekleri kullanarak resimler üreterek büyük kitleyi göstermek büyük cesaret gerektiriyordu. Sovyet devleti yeni kurulmuş, ayakta durmaya çalışırken, bu zamanda herşey bir çerçeve dahilinde Sosyalizm altında oluşturulmaya çalışılıyordu. Buna rağmen rəssamların eserlerinde yaratılmış milli geçmişe bağlılığı sürdürmüş ve gerçekte asıl milliyetçilik, gerçek vatanseverlik duygularının yaşadığının tam göstergesi olmuştur (Habibov, 1966. 54).

Komünizm Partisi Merkezi Komitesinin "Yaratıcılık kuruluşlarının yeniden yapılandırılması hakkındaki "kararından (1932) sonra Sovyet sanatında sosyalist realizimi yönteminin gelişmesine engel olan formalizm ve naturalizm temayüllerine karşı mücadele genişler Cumhuriyet'in genç yaratıcı güçleri arasında o zamana kadar belirgin parçalanmışlığı ortadan kaldırmak, onların tek fikir-sanat konumunda birliğini sağlamak amacı ile Azərbaycan Sovyet Rəssamlık Birliği Organizasyon Komitesi kurulur. Komiteye rehberlik etmek için halk rəssamı Azim Azimzade'ye yer verilir (Bretanitsky, Veimarn, 1960: 279).

Rəssamlar Birliği'nin girişimiyle 1933 yılında Bakü'de ve Moskova'da Azərbaycan rəssamlarının ilk yaratıcılık eserlerini sergileyen büyük sergi açılır. Serginin ekspedisyonunda A.Azimzade'nin başarısı, fanatizm aleyhine mücadele konularında çektiği pankartlar ve satirik çizimler, A.Hacıyevin, İ.Ahundovun, G.Halikovun grafik eserleri, S.Salamzade'nin, A.Hesenzade'nin, ayrıca yeni rəssamlığa başlayan T.Tağıyev'in ve K.Hanlarov'un tabloları dikkati çekmektedir. Resim eserlerinin esas meşiyeti onların içerik yönünden güncel olmasından ibaretti. Yazarlar kendi müasirlerini düşündüren bazı konulara el atıyorlardı. Şehir ve köy hayatında yaşanan önemli değişiklikler, işveren emek ve eğitim alanındaki faaliyetleri, eşitlik, doğu şiirinin güzel sanatta benzerliği vb. böyle konulardandı. (Habibov, Novruzov, 1978: 142).

1.3 Azerbaycan Güzel Sanatlar Eğitim-ğretimi

Tasviri Azerbaycan sanatı oldukça renkli ve başarılı örnekleri, onun genel gelişim manzarası ülkede ulusal sanat okulunun oluşum aşamalarını sağlamıştır. Bu alanda atılan ilk adım Devlet Müzesi ve sanat niversitesinin açılıyor olmasıdır, satirik qrafikanın ustası Azim Azimzade'nin, lirik ressam Behruz Kengerli'nin, ilginç manzara, portrede Ali Bey'in ve Abbas Hüseyinin isimleri ön plandadır. Rus Eğitim sisteminde olduğu gibi burdada sanatçı usta öğretmenler okullarda eğitim- ğretim için çalışma gayretine girmişlerdir. XX. yüzyılın başlarında Azerbaycan tasviri sanatının gelişiminde yeni profesyonel çeşit ve türlerin oluşumu süreci genişler, tezgah baskı grafiği ve renkli resim örnekleri ortaya çıkar. Kültür varlıklarının korunmasına zen gösterilir. 1920 yılında sosyalist devriminden, aslında Bolşevik işgalinden sonra Sovyet rejimi tesis olur. Sanatların gelişiminde karmaşık ve çelişkili aşama başlar. Devrimin ilk yıllarından başlayarak ülkede kültür ve sanat merkezleri ağı oluşturmak, kitlelerde güzelliğe, estetiğe, yaratıcılığa ilgi uyandırmak, milli sanatsal kadrolar yetiştirmek amacıyla kurumsal işler genişlemiştir. O zaman cumhuriyetin sanat hayatı yeni bir tür sanat uğruna mücadele ruhu ile zengin olmuştur. Bak'de ilk resim okulu açılıyor, Bak Komitesi Ressamlar Cemiyeti 'nin kampanya posterleri için imalathanesi düzenlenmiş olup, ressamlar tiyatrolarda istihdam edilmişlerdir. Devlet müzesi bünyesinde sanat bölümleri oluşturmuşlardı, resmi görevleri arasında "anıtsal propaganda" planını hayata geçirmek, sanat eserlerini korumak ve restore etmek, sanatı kitleler arasında tebliğ etmektir. Bu okullarda, siyasi poster, satirik, kitap-tezgah grafiği, tiyatro-dekoratif renkli resim, anıtsal heykel gibi yeni sanat türlerinin eğitim-ğretim süreci başlamıştır (Efendi, 2007: 248).

1930'ların ortalarında Azerbaycan'da Sosyalizm o zaman Sovyet kültürü ve sanatının da kapsamlı filizlenmesini sağlamıştır. 1934 yılında Sovyet yazarlarının I Birlik kurultayında sosyalist realizimi metodunun prensipleri teorik olarak esaslandırılır, milli kültürlerin gelişme yolları belirlenir. 1930 yılların ikinci yarısında ülkenin ressamlık hayatında büyük canlanma görülmektedir. Sanat işini yeniden kurmak amacıyla hayata yapılan birtakım tedbirleri de dahil olmak üzere tematik sergiler ve müze ekspozisyonları teşkilini özellikle belirtmek gerekir. Öyle ki, Bak'de 1937 yılında Büyük Ekim sosyalist devriminin, 1940 yılında ise Azerbaycan'da Sovyet yönetiminin kurulmasının yıl dönümleri şerefine resim okulunun teşekkülünü gösteren sanat örnekleri toplanır. 1938-40- yıllarında Parti Tarihi Müzesi ve Nizami müzesi düzenlenmesinde ressamlar aktif katılmışlardır. Bu müzelerin oluşturulması Azerbaycan ressamlık sanat tarihi ve devrimci-tarihi janrının gelişmesine, yansımaya sebep olmaya başlatır (Necefov, Habibov, 1960: 58).

Sanatsal yaratıcılık alanında meydana gelen önemli yeniliklerden söz ederken, tezgah baskı grafik sanatı ressamlığının ilk olarak meydana çıkmasını özel olarak belirtmek gerekir. Azerbaycan ressamlarının ilk adımları, Devlet Ressamlık okulu mezunları ile başlamıştır. Öğrenciler her ders yılının sonunda, rapor sergileri düzenlenmiş ve bu sergilerde, etütler,

kompozisyonlar, resimler gösterime sunulmuştur. 1927 yılında düzenlenen sergi ile genç sanatçıların ilk serbest yaratıcılık birikimi özetlenmiştir.

1.4 Rusya Sanat Eğitim-Öğretim Modeli

Rusya'da ders olarak resim sanatına özel ilgi, uzun zaman önce ortaya çıkmıştır. Resim sanatının gelişimini, genel çizim eğitimi ve profesyonel sanatçıların hazırlanması şeklinde, iki yönde izleyebiliriz.

Resim okur yazarlığının, Ortaçağ Rusyasında bir amaç olarak kullanıldığı görülmektedir. XI. yüzyılda Rusya'da, el işi kitaplar, grafikler ve minyatür işleri yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. (1056-1057) "Ostromirovo Evangeliye", "Dobrilovo Evangeliye", (1078-1087)"Tritskaya Psalter", , vs.) neredeyse tüm çizimler, el yazması kitaplarda ve büyük harfleri özel olarak çizilerek gösteriliyordu. Örneğin, başharfleri hayvanlar, kuşlar ve hatta insanların başları ile tasvir edilerek çiziliyordu. Bütün bunlar öğrencilerin, resim ve çiziminin gramer bilgisine sahip olduğunu gösteriyordu. (Barkovskiy 1936: 48).

Rusya'da, XVIII. yüzyıla kadar resim öğrenmenin temel yöntemi kopyalama idi. Resim, genel ders eğitimde kapsamlı olarak bir gelişme göstermemiş, buna karşılık XVIII. yüzyılın başlarında resim, okullarda tanıtılmaya başlanmıştır. Rusya'nın güçlenmesiyle, Çar I. Petro yapmış olduğu reformlarla ülkenin genel kültürünün yükselmesini sağlamıştır. Haritaların yapımında resim eğitimi almış insanlara büyük ihtiyaç duyuluyordu. Bu anlamda askeri eğitimde, mühendislikte, tıp, botanik ve diğer bilim alanlarının kitaplarında çizim ve resimler yapabilmek için, Çar I. Petro, Shonebek'den dersler alarak kendisini geliştirmeyi başarmış ve böylelikle örnek kitaplar, gravür ve resimler yaparak sanat eğitim-öğretimine çok önemli katkılarda bulunmuştur (Mikhailova, 1951: 10).

1711 yılında, Çar I. Petro ilk olarak St. Petersburg'da, bağımsız sanat okulunu organize etmiştir. Öğrenciler, okulda sadece orijinal tabloları kopyalamakla değil, aynı zamanda, tipografi üzerine ve canlı modelden resimler yaparak okulda akademik sanat eğitimini almaya başlamışlardır. St.Petersburg'a, yurtdışından resim eğitim-öğretim hizmetleri için öğretmen sanatçılar davet edilmiştir. Danimarkalı D. Vuhters, İsviçreli Georg Maria Doroteyagzel, Alman I. Grimmel, İtalyan B. Tarsia, Fransız L. Caravaque gibi eğitimciler bunlardan bazılarıdır. Bu çalışmalar sonunda resim dersi, orta dereceli okullarda tanıtılmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Resim eğitimi, (1715) yılında Deniz Harp Okulun'da, St.Petersburg Askeri Hastanesi'nde cerrahi bölümünde, (1716) Karpovskiy Feofan Prokopovich okulunda, (1721) Cadet Kolordu okulunda, (1732) Bilimler

Akademisinde, (1747) Gymnasium'da, (1764) (Smolni) Manastırındaki okullarda eğitim dersleri arasında yer almıştır (Sapojnikov, 1875: 11).

Çizim öğretim yöntemlerinin düzgün bir organizasyonu için bu eğitim kurumlarında okutulmak üzere J.D. Preisler kitabı yayımlandı.¹ "Kapsamlı Kurallar ve Resim Sanatları Kılavuzu" adlı kitap, Rusya'da, resim konulu ilk büyük ders kitabı olmuş ve Rus ve Alman dillerinde de eş zamanlı olarak yayınlanmıştır.

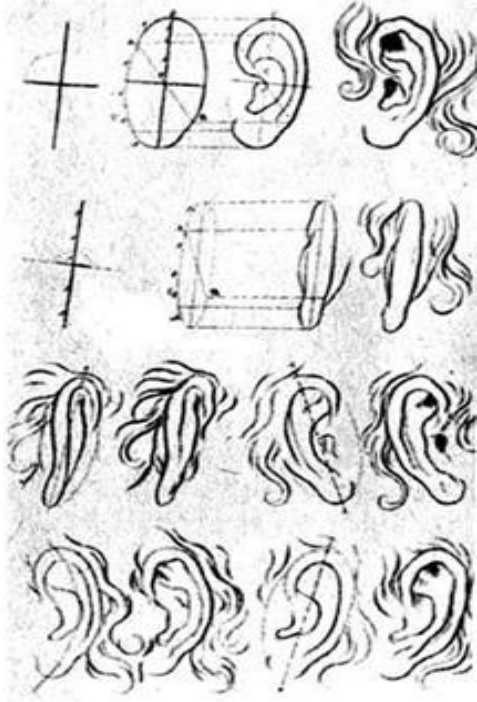
Preisler'in kitabı, metodolojik açıdan bakıldığında önemli özellikler sergilemektedir. Kitap, sadece genç sanatçılar için değil, aynı zamanda resim öğretmenleri içinde bir kılavuz olma özelliğini taşımaktadır. Preisler'in eğitim sistemi şöyle açıklanabilir, öncelikle düz ve eğri çizgilerin, çizimde amacını açıklayarak başlamaktadır, daha sonra geometrik figürlerin, vücutların ve son olarak, kuralların pratikte kullanımları anlatılmaktadır.

Preisler'in sunduğu bu resim eğitimi kitabı, öğrenciye zorluklar ile başa çıkmayı; nesne formlarının analizini ve onu kağıt üzerine düzgün yerleştirerek kurmasını; açık ve tutarlı olarak görüntüyü oluşturmasını göstermektedir. İnsan vücudu ve tüm baş kısımlarını oratılı olarak çizimi örneklerle bu kitapta vermektedir (**Şekil. 1, 2**).

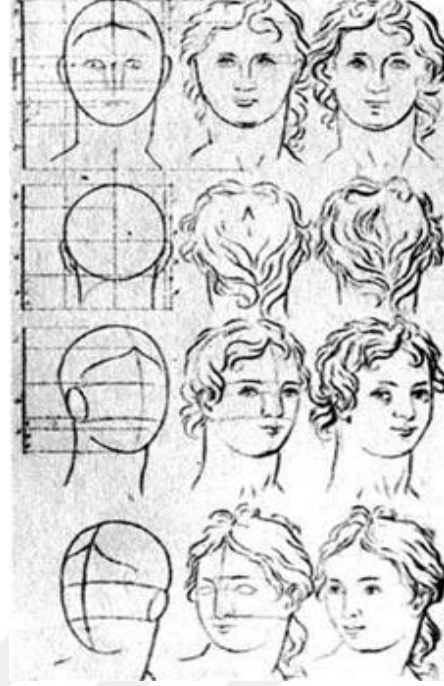
Rusya'da, bu dönemde sanatçı öğretmenlerinin çoğu², Preisler'in, çizim talimatına dayalı geometrik şekiller kullanarak çizimler yapmaktaydılar. Preisler "geometrik figürlerin kullanımı, anatomi kurallarının ve yasalarının bilgisiyle birleştirilmelidir" fikrini her zaman savunmakta ve uygulamaktaydı (**Şekil. 3, 4, 5, 6**).

¹ Johann Daniel Preisler (1666-1737) - Alman ressam, yaşadığı Roma'da 1696 yılında çalıştı 1688 de, Nürnberg Güzel Sanatlar Akademisi müdürü oldu. Johann Daniel tarafından bildirilen (1721-1725) "ünlü sanatçıların resimlerini kopyalama hakkı", "teknik veya çizim teorisi" (1728-1731), "Resim renk Kuralları", "ressamların anatomisi hakkında açık bir göstergesi ve kapsamlı bir fikir çalışması ve sözü, eserlerin yazarı Preisler "(1732).

² Sanatçı öğretmen, Sanatçı yetiştiren kurumlardaki eğitimcilerin çoğu.

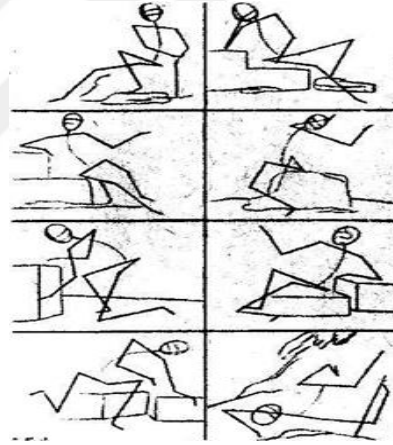
Şekil 1: İ.D.Preisler kitabından, grafik.

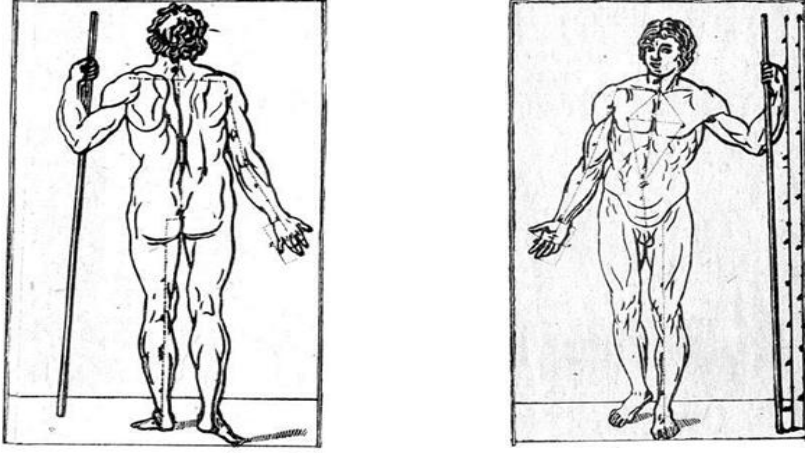
Şekil 2: İ.D. Preisler kitabından, grafik.

Şekil 3: İ.D. Preisler kitabından, grafik.

Şekil 4: İ.D. Preisler kitabından, grafik.

Şekil 5. 6 : İ.D. Preisler kitabından, grafik çizimler.

Preisler'in bu çizim kitabı, sanat akademisi öğrencilerine ileri seviyede metodik bilgi ve beceri konusunda yardımcı olmaktadır. A.P. Sapojnikov'un "Çizim Kursu" önsözünde, P. Markov Preisler kitabı hakkında şu sözleri söylüyordu: " Bu eser elden ele nesilden nesile geçiyordu ve bu kitap sanatçılar için bir mücevher niteliği taşımaktaydı, sonrasında kitap, Rus sanatçılara, gerekli hizmetleri sunmayı başarmıştır" (Mashkovtsev, 1950: 42).

XVIII. yüzyılın sonuna kadar resim sanatı, her alanda yerini almaya başlamıştır. Bu dönemde Rusya'nın güçlenmesine bağlı olarak, yeni okullara ihtiyaç duyulmuştur. Bu yeni okulları başıboş bırakmamak amacıyla, yeni okulların ilk kurucusu olarak sanat eğitiminin en önemli isimlerinden biri olan I. Betsky davet edilmiştir (Mashkovtsev, 1950: 44).

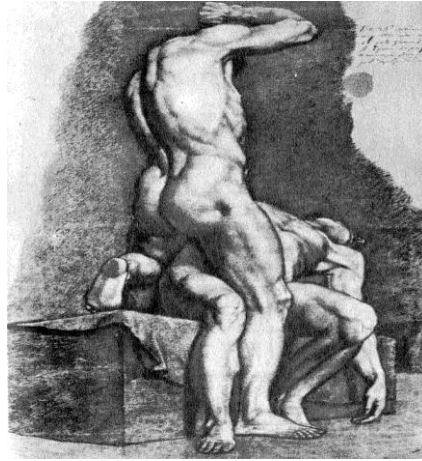
1755 yılında, ressam pedagog İgor Shuvalov, Güzel Sanatlar Akademisi kurmak için gerekli olan araç-gereç ihtiyacını ortaya çıkartmış ve Çariçe Elizabeth'e sunarak rızasını almıştır. 1756 yılında Fransa'ya giderek orada, Diderot ve Voltaire'in vasıtasıyla sanat eğitimi ve öğretimi ile tanışmış, sonrasında Rusya'ya dönerek, Moskova Üniversitesine, Güzel Sanatlar Akademisi projesini sunarak onaylarını almıştır. 6 Kasım 1757 yılında, Senato karar ile Güzel Sanatlar Akademisini kurması için Shuvalov'e izin verilmiştir. Moskova'da kurulan bu Akademi 1758 yılında 16 öğrencisi ile St. Petersburg'a taşınmıştır (Mashkovtsev, 1950: 56).

Shuvalov'un bu girişimiyle 1758 yılında St.Petersburg'da " Üç Asil Sanat" adıyla Güzel Sanatlar Akademisi kurulmuştur. Bu akademi, Resim, Heykel ve Mimarlık alanlarında dersler, ilk defa Rus sanatçılar tarafından, öğretilmeye başlanmıştır. Akademi, öğrenciler için gerekli olan kağıt, boya, kalem, tuval, çerçeve, fırça gibi her türlü malzemeler temin edilmiştir. Akademi, eğitimin ana teması resimdi. Burada, çizim derslerini ödüllendirme yoluna gidilmiş ve en iyi çizim örneklerine Akademi Konseyi

tarafından, küçük ve büyük gümüş madalya ödülleri verilmeye başlanmıştır. Bu tarz ödüllendirmeler, öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yapmış ve onların çalışma hırslarını perçinlemiştir. Öğrencilere, altın madalya verilmemesi, altın madalyanın, sadece Rus sanat tarihinde beş öğrenciye verilmiştir, bunlar Kramskoi, Kiprinskiy, Brulov, Surikov ve Repin'e verilmiş olup onlara saygı göstergesi olarak, öğrenciler altın madalya ile ödüllendirilmemişlerdir.

1760 yılında heykeltıraş Jille'in girişimiyle Akademi'de ilk defa öğrenciler için hazırlanmış canlı model sınıfları düzenlenmiş ve orada insan vücudunun anatomik yapısına dikkat edilmiştir (Solovyev, 1953: 58).

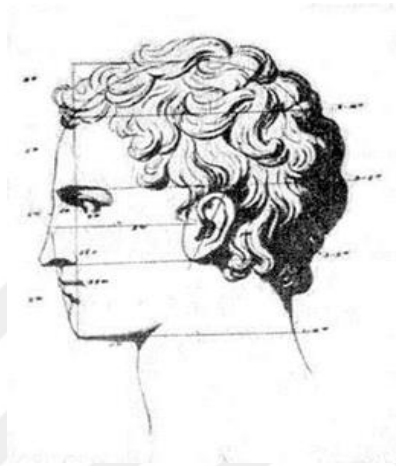
XVIII. yüzyılda Rusya'da, resim öğretim modelleri ve yöntemleri, Avrupa'nın, özellikle sanatta söz sahibi olmuş Batı Avrupa'nın birçok modern sanat okullarından ve akademilerden oldukça farklı bir yol izlenmeye başlanmıştır. XIX. yüzyılda Akademi'de, XVIII. yüzyılın ilk yarısında olduğu gibi, öğrenci başarılı olduğu takdirde bir üst sınıfa geçebilirdi. Fakat, bu zorunluluk bir yıl içinde ders müfredatını yerine getirmekle mümkündü. Örnek olarak, 14 yaşındayken, Rus sanatçı F. Bruni, iki çıplak modelden (**Şekil, 7**), iki figürlü zor performansı ile bunu gerçekleştirmiş ve üçüncü yaş grubundan, dördüncü yaş grubuna geçmeyi başarmıştır (Sapojnikov, 1855: 65).

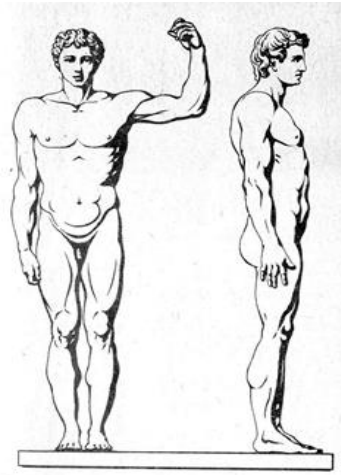
Şekil 7: A. F. Bruni'nin 14 yaş grubunda çizmiş olduğu, iki figürlü resim.

Böyle bir resim eğitim-öğretim yönteminin pek çok yönden öğrenciye ve eğitime olumlu yanı oluşmuştur. Bunlardan birincisi hem öğretmeni, hem öğrenciyi yüksek hedeflere zorlamasıdır. İkincisi ise öğretim yöntemlerini geliştirmek amacıyla, resim eğitimini, daha etkili eğitim için yeni yöntem ve teknikleri aramaya zorlamaktaydı. 1769

yılından akademide, öğretmen ve ressam olan A.P. Losenko ders eğitimine başlamıştır.³ Losenko, sadece pratiğe değil, aynı zamanda resim teorisine de çok önem vermiştir. Onun bu yaklaşımı takdir toplumuştur. Rusya'da, Losenko'nun etkisiyle sanat okulları, kendine özgü yön almaya başlamıştı. Onun zamanında, plastik anatomi ders olarak ilk defa okutulmaya başlanmıştır, oransal şekilde figürleri parçalara bölmenin kuralları ve yasaları aranmıştır. Öğrencilere, görselleştirme yöntemleri olarak grafikler ve tablolar çizdirilmiştir. Losenko, Rus Sanat Akademilerinde, sanat öğretimini en iyi yere getirerek ve aynı zamanda da, Avrupa sanat akademilerinin geliştirilmesine katkı sağlanmıştır.

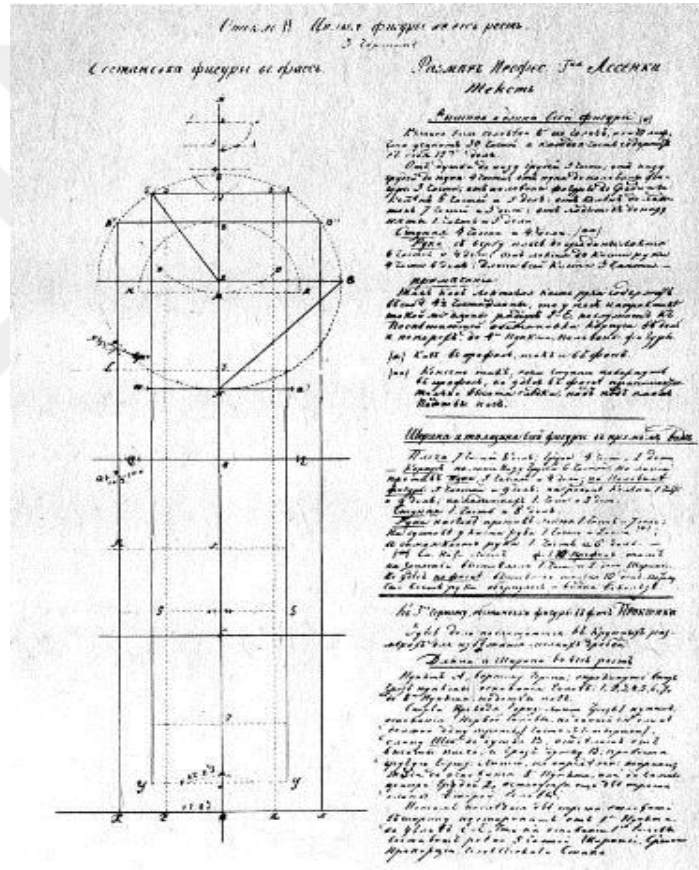
Şekil 8: A.P. Losenko. Kitaptan grafik.

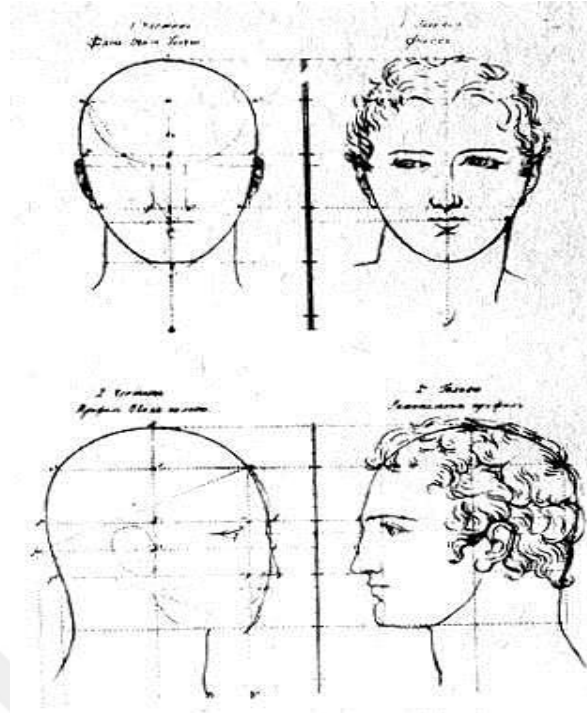
Şekil 9: A.P. Losenko. Kitaptan grafik.

³ Anton Losenko (1737-1773) XVIII yüzyılın en büyük Rus sanatçı öğretmenlerinden. O, Ukrayna'da Lguhove şehrinde doğdu. Bir çocuk olarak, o mahkeme çalışanı Elizabeth Korist'in dikkatini çekti. 16 yaşında ilk olarak Losenko'ya ona eğitim verdi. 1759 yılında, o üç asil sanat Akademisi "çırak" (yardımcı) boyama sanatları eğitimcisi olarak atandı. 1760 yılında İgor Shuvalov ile birlikte Losenko, resim dersi vermesi için Paris'e gönderildi Reut (öğrenci Juvenal)'da okudu. 1763 yılında Losenko ikinci defa Vienne (öğretmen David)resim dersleri vermek için Paris'e gönderildi. 1768 yılından bu yana Rus Sanat Akademisi'nde resim öğretmenini, akademi müdürü - 1770 yılından 1772 yılına kadar akademisyen ve kıdemli profesör olarak eğitim vermek için kalmıştır.

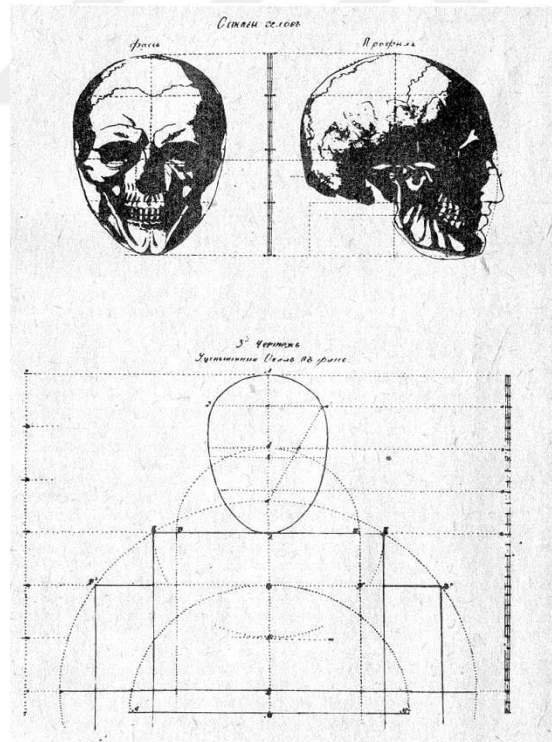
Losenko'nun bu kitabı, eğitimcilere ve öğrencilere bir sorunu çözme de önemli bir kaynak olmuştu. İnsan vücudunun yapısı hakkında, objektif bilgilerle genç sanatçıları donatmak, araçlar yardımı ile ölçme ile göz izanı ile ölçmenin farkını yakalamayı öğretiyordu. Ressam, bir modeli cetvel ve pergel ile ölçmemeliydi. Gözü, yarı pergel olarak kullanmalıydı. Bir çok önemli ressam pedagog, bu eğitim modeli konusunda Losenko'yu haklı buluyordu. Bu model, Akademik sistemin başlangıç noktalarından biriydi. Öğrenciye, öncelikle belirli mesleki beceriyi kazandırmaktaydı. Teknik becerileri ve göz tahmini gelişimini içermekteydi, bu teknikle, kolun kuvveti ve doğruluğu sonucunda elin, göze tam olarak itaat etmesiyle, nesnelere bellekten rahatça çizilebiliyordu. Böylelikle öğrenciler, düşüncelerini tasarımlarını kolayca görselleştirebiliyorlardı. (Moleva, 1962: 25).

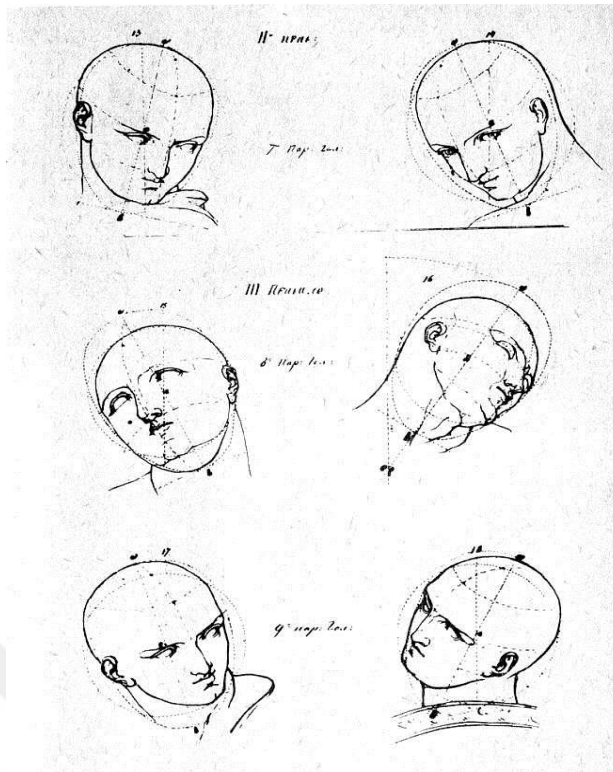
Şekil 10: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

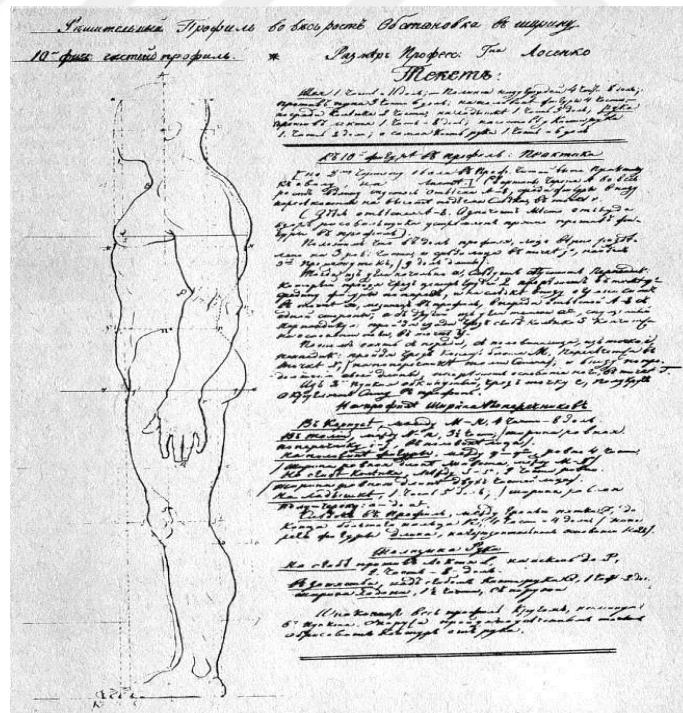
Şekil 11: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

Şekil 12: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

Şekil 13: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

Şekil 14: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

Şekil 15: A.P. Losenko, kitaptan grafik.

Losenko'ya göre sadece Rus Akademileri değil, aynı zamanda Fransız Sanat Akademilerinde sanat kitapları açısından yoksunluk çekiyordular.⁴

Şekil 16: A.P. Losenko, kitaptan grafik

⁴ Losenko, iki kez Fransa'ya eğitim vermek için gönderildi, çünkü o, Paris Güzel Sanatlar Akademisi'nde resim eğitim-öğretim formülasyonunu biliyordu. Onun çalışmaları sırasında, o Paris Güzel Sanatlar Akademisi tam ölçekli sınıfında, onun boyalı çizimleri ve kompozisyonlar için akademide Losenko, üç madalya ile ödüllendirildi.

Bu dönemde, doğru bir organizasyonla resim eğitimi ve öğretim süreci üzerine ciddiyle durulmuştur. Resim yapabilme becerisine sahip olmak, öğretmek için yeterli değildi. Losenko'ya göre çizim eğitimi öyle verilmeliydi ki, öğrenci, canlı modelden resim çizdiğinde, pasif bir kopya görüntüsü vermemeliydi, aynı zamanda modeli öğrenmeli ve modelin görünen ve görünmeyen yönlerini hakkında da bilgi edinmeliydi. böylelikle genç sanatçılar çizime odaklanmaya dikkat etmeliydiler, çünkü desen resmin temelidir (Losenko, 1759: 60).

Rus okullarında, XVIII. yüzyıl sonu XIX. yüzyıl başlangıcında akademik resim anlayışı tam olarak yerini almaya başlamıştır. Genç sanatçıların, estetik sanat eğitimi yöntemleri ve formları, sistem olarak bulunmuş böylelikle geliştirilmesine imkan verilmiş ve başarı yakalanmıştır. Rus Güzel Sanatlar Akademisi, sanat hayatının her alanında, bilimsel ve metodolojik merkez haline gelmiştir. Güzel sanatlar Akademisi Moskova'dan, St.Petersburg'a taşınmasıyla resim sanatı eğitim-öğretimi yeni yöntemlerle Fransızların elinden alınmış, Rusya'ya ve Avrupa'ya örnek oluşturulacak atılımlarda bulunulmuştur. Bu yüzyıl Rus ve Avrupa'nın profesyonel sanat eğitiminin başlangıcı olmuştur.

1.5 XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli

XIX. yüzyılının ilk yarısında Rusya'da resim sanatı okullarının en refah dönemini yaşamaya başladı. Bu akademilerin, resim öğretim yöntemleri üzerine ünlü sanatçılar çalışmaktaydı, bunların arasında. G.İ.Ugryumov, A.İ.İvanov, A.E.Egorov, V.K.Shebuyev, A.G.Venetsianov, İ.İ.Viyena, A.Voytsehovicha, İ.V.Buyalsky, G.A.Gippiusa, A.Galicha, A.P.Sapojnikov ve resim öğretmeni olan Skino teorik çalışmaları ile temsil etmekteydiler. Rus sanat okulları, XIX. yüzyılın ilk yarısında, Avrupa'nın en iyi sanat okulları olmayı başarmışlardır. Akademiler, canlı modelden eğitime başladılar, bu dönemin dikkati çeken yetenekli öğretmeni, ünlü bir bilim adamı olan, (1789-1866) Tıp-Cerrahî Akademisyen Prof. Dr. İ.V.Buyalsky'dir (Ramazanov, 1863: 176-177)

Prof. Dr. İ.V.Buyalsky, anatomi derslerini okulların yarım daire olarak kurulmuş dersliklerinde, her öğrencinin rahatlıkla derslere iştirak edebilecekleri anfitiyatrolarda vermekteydi. Öğrenciler, anatomiye tablolardan değil, Buyalsky'in yönlemsel kurulumuna göre özel olarak hazırlanmış kadavralardan görerek öğreniyorlardı. Buyalsky, talebelerinin gözleri önünde kadavraları hazırlayarak, insan vücudunu detaylı bir şekilde anlatıyordu, her kasın yapısını, hareketini kemiklerin biçimini Buyalsky, bu metoduyla alınmış bilgiler

bellekten insan figürü tasvir etmeyi, canlı insan figürünün anatomik hareket özelliklerini doğru bir şekilde resimleyerek, resamlara yardımcı oluyordu.

Cerrah akademisyen Prof. Dr. İ.V.Buyalsky derslerinde talebelerine, estetik anatomiye öyle veriyordu ki, öğrenci, sanatla ilgili bilgileri, Avrupa'nın hiç bir ünlü Sanat Akademilerinde bu kadar güçlü eğitimi alamazdı. Bu uygulamayla Buyalsky, daha önceki anatomik resimleri, İtalya'da verilen derslerde çizimleri yapılan cesetler ressamlar için değil, tıp doktorlarının öğrenmesi için hazırlanmıştı. Oysa, Buyalsky, cesetlere sığır kanı enjekte ederek deri yokmuş gibi kasların oluşumunu göstermeye çalışmıştır. Resim öğretiminde, tüm yeni form ve eğitim yöntemleri A.P.Losenko'nun kanunlarına dayalı olarak daha da geliştirmiştir. Akademinin, parlak pedogog ressamları : O.A. Kiprenskiy, A.E. Egorov, V.K. Shebuyev, K.P. A.P.Brullov ve F.A. Bruni bu eğitim yöntemiyle mezun olmuşlardır (Rostovskov, 1983: 144-145).

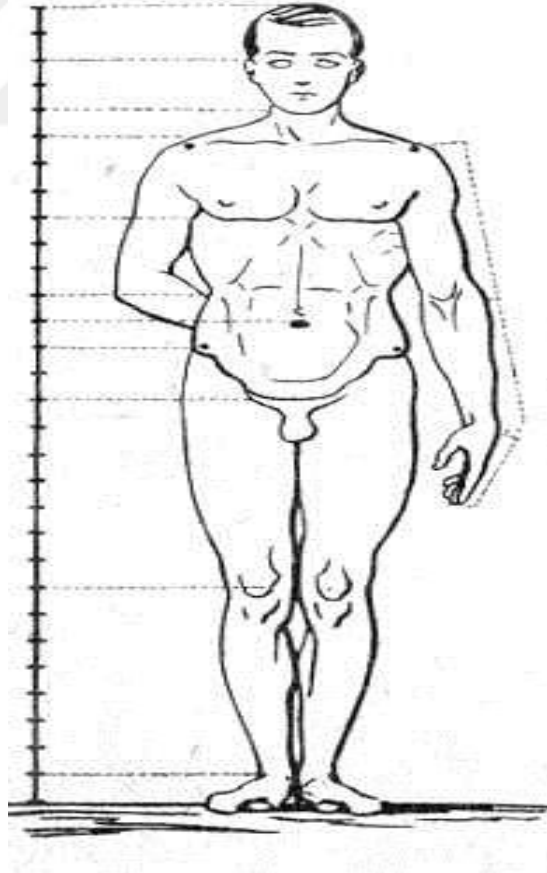
(1763-1843) Resim Akademisinin Başkanı A.N. Olenin'in, resim sanatının gelişiminde, okullarda ders ve öğretim yöntemleriyle büyük katkısı olmuştur. A.N.Olenin, zamanının yüksek eğitilmiş bir insanıydı, sadece resim, heykel ve mimari değil, aynı zamanda müzik ve edebiyatında büyük ustalarındadı. Olenin'in faaliyetleri hakkında, N. Moleva ve E.Belutin yazıyorlardı ki: "Kişisel zevkleri ve inançları doğrultusunda, sanatla çakışan bazı resmi devlet kurumlarının, sanata karşı olan aktivitelerin önüne geçmesinde Olen'in özel bir aktivliğini belirliyordu" (Mokritskiy. Mashkovtsev. 1949:151.)

Olenin, genç sanatçıların teorik eğitimini yakından dikkatle takip ederdi. Teori olmadan pratiğin faydasız olduğunu anlayan Olenin, sanatçılar için sanat soruları kapsamlı bir dizi kitaplar oluşturmayı hayal ediyordu. Bu amaçla, Olenin bu ders kitaplarının broşürlerini geliştirmişti: Bunlardan " İmparatorluk Sanat Akademisi Hayvanların Anatomisi için Çizim ve Kuralları ", ilk olarak iyi bir ders deneyimiydi. Sonrasında diğer kitapları ile bunu takip etmiştir bu kitaplar sırasıyla şöyleydi " Takliti Sanatlarda Teori ve İlk Pratiğin Kursları", " Mimarlık ve İnşaat Sanatının Teori Kursları", sonrasında ise kurslar verilmeye başlandı bu kurslardan biride " Orta ve gelişmekte olan milletlerin Antik geleneklerinin kursları verilmeye başlandı". Olenin, olağanüstü sanatçı-eğitimcisi olan V.K. Shebuyev ile birlikte bunu başarmışlardır (Mokritskiy. Mashkovtsev. 1949:149).

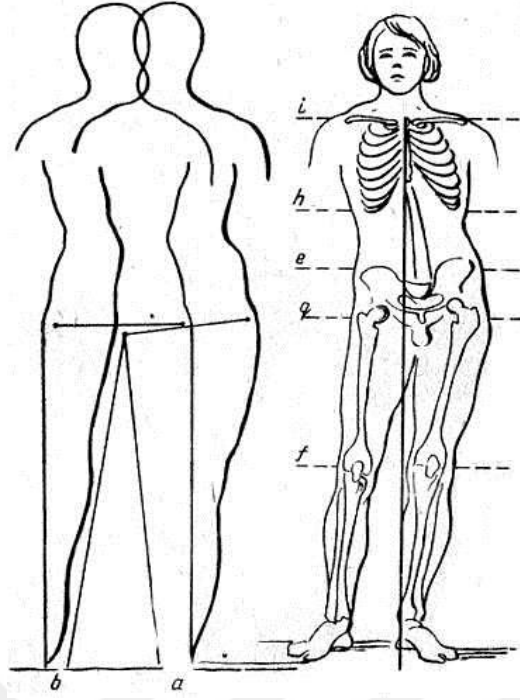
Resim sanatında, Rus Güzel Sanatlar Akademileri, Avrupa'nın sanat akademileri arasında ilk sıraya çıkmayı başarmıştı. Fransız Çağdaş Sanatçılardan biri şöyle söylemiştir: "Rus eğitimcilerinin öğretme metodu, bizim akademilerden ve Avrupa'nın en iyilerinden çok daha kaliteli ve iyilerdi. Canlı modelin, çalışılmasında en iyi yöntem Rus eğitim sisteminde yaratılmıştır" sözleri ile Rus sanat eğitim anlayışına dikkat çekmiştir (N. Tyutryumov 1858: 12).

Bu süreçte Akademi'de öğrenci odaklı bir eğitim sistemi kurgulanıyor ve kendi özel geleneğinden gelen yüksek nitelikli sanat eğitimcileri grubu ile Akademik eğitim ve öğretimine birinci sınıf bir nitelik kazandırmışlardır. Rus öğrenciler ve yabancı sanatçılar, bu resim eğitim sistemi içerisinde olmaktan büyük onur duyuyorlardı (Andreev. 1859: 500).

Rusya Sanat Akademisi'nde, resim eğitimine, öğretim yöntemlerine doğru bir yaklaşım ile resim sanatının geliştirilmesine akademik otoritenin yüksek seviyede olmasının etkisi büyük olmuştu. 1804 yılında, tüm ilçe okullarında ve sanat eğitimi veren mekteplerde resim eğitimi konuları, kullanılması için tanıtıldı. Bunun için, okulların ihtiyaçları göz önüne alındığında tüm okullarda çok sayıda resim öğretmeni gerekiyordu. 1825 yılında, S.G.Stroganov'un girişimiyle Moskova'da, Teknik Çizim Okulları açıldı, bu çizim okullarının amacı özellikle orta dereceli okullar için resim öğretmenleri hazırlamaktı. 1834 yılında Orta dereceli okullar için, bir çeşit öğretmen klavuzu denebilecek "Resim kursu" adlı kitap yayınlanmıştı, askeri mühendisler tarafından derlenen bu kitap, sonrasında amatör ressam olan Rus sanatçı A.P.Sapojnikov tarafından genel eğitim kurumları için sanatçı eğitimciye yönelik olarak yeniden dizayn edildi. Çizim sadece özel bir akademik konu olarak değil, aynı zamanda bir genel sanat eğitimini de kapsayan kitapta, öğretimde yeni eğilimlere yer verilmiştir (Ramazanov, 1863: 176).

Şekil 17: A.P. Sapojnikov. İnsan figürü oranları.

Şekil 18: A.P. Sapojhnikov. Denge Kanunları

Ortaokullarda, güzel sanatı kullanma fikri genel olarak XIX. yüzyılın başında yayınlanan bir çok çalışmalarda gösterilmekteydi. Bu yayınlar, hem öğrencileri, hemde öğretmenleri rahatlatıcak, iyi hazırlanmış rehber, kılavuz kaynaklardı.

Bu kitaplardan bazıları:

(1808) N.Sokolov. En Son Çizim Alfabetesi, (1811) N.Stankeviç. Çizim Okulu, (1815) Çizim ve Eskiz Üzerine Kısa Talimatlar (1816) Sanatın Yeni Öğretmeni kitaplarıydı. Çizim sanatının kapsamlı kurallarını anlatan bu kitaplarda, gençlerin çizim becerilerini geliştirmek için 30 çeşit insan figürlü çizim örnekleri ile anlatılmıştır.

(1817) T.Kiniger. Çizim Sanatı Başlangıcı ve Ana Üssü.

(1928) Julien. Sanat'ın Yönetimi Çizim Metodik Kılavuzu kitapları.

Çok yaygın olmuş, bu kitabın esas amacı kopyalamaydı.

(1818) Çizim Sanatının Son Kılavuzu.

(1831) L.Franker Çizgi Çizme Kılavuzu, P.Basin ve A.Sapojnikov Ressam ve Heykeltıraşlar için Anatomi, 1832 Çizim Süreci.

Geometri ve perspektif kurallarına göre ilk ders kitaplarıydı.

(1833) Reysig. Resim Sanatının öğretimi. (1840) Reysig, sanat ve tasarım okulu'nda canlı modelden çizim öğretimini özellikleriyle ilgili olarak orijinal bir dizi fikirler ortaya koymaktadır.

(1841) V.Langer. Çizime Dayalı Güzel Sanatlar Bilgi Kılavuzu.

Bu kitaplar, çizim sanatının rolü ve önemi konusunda bilgilendirici kitaplar olmuştur.

Rusya akademik resim okullarında, XIX. yüzyıl ortasına kadar, eğitim-öğretim metodlarında görülmemiş hedeflere ulaşıldı, Sanat eğitim yöntemlerine önem verilir hale gelindi. Akademi ile paralel eğitim veren sanat okulları kuruldu ve sanatçıların geliştirdiği eğitim yöntemleri çoğrafi olarak çok geniş bir alana yayılmaya başladı. 1804 yılından resim dersi, tüm okul ve sanat okullarında zorunlu ders olarak sayıldı. (Ramazanov, 1863: 176).

1.6 XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli

XIX. yüzyılın ikinci yarısında, bir bütün olarak sanat eğitiminde ulaşılan bu noktada, önemli pedagog sanatçıların ölümüyle, sanat eğitim sisteminin gelişimi gerileme göstermeye başlamıştır. Güzel Sanatlar Akademisi sanatçılarıyla, İlerici Rus sanatçıları arasındaki görüş ayrılıkları gözle görülür hale gelmiştir. Resim eğitim yöntemlerinde görülen bu durgunluk, eğitim düşüncesinde yoksullaşmaya, dolayısıyla sanat eğitiminde de, akademik düzeyde azalmasına sebep olmuştur. Güzel Sanatlar Akademilerindeki bu grupsal çatışma sebebiyle, akademilerin, akademik resimden uzaklaşma sonucunu doğurmuştur.

XIX. yüzyılın ikinci yarısından beri süre gelen çatışma sonucu sanat eğitimi farklı bir yön almaya başlamıştır. Bu süreç, sanat eğitim-öğretimi sırasında birçok hatayı peşinden getirmiştir. Bu hatalar öğrencilere, ideal eğitim sistemiymiş gibi anlatılmaya ve onların, gerçekte ideal olan, olması gereken akademik eğitim sisteminden, mükemmel güzellik formu olan antik örneklerden de uzaklaşmasına zemin hazırlamıştır. Yeni eğitim-öğretim, metodik ve kompozisyonu olmayan sadece canlı modeller kullanılarak çalışılmaya başlanmıştır...Temel sorunlardan biri, canlı modelleri hazırlayan sorumlu kişilerin, acemice ve ideal antik kanunlarına uygun olmayan kusurlarını, sanat eğitimi alan öğrencilerin düzeltmek zorunda kalmasıydı (Ramazanov, 1863: 177).

Akademik çizimin savunucusu ve akademinin metodik öğretmeni olan K.P. Brullov, mevcut durum hakkındaki görüşlerini açıklarken, “Güzel Sanatlar Akademisi'nde, takip edilen eğitim-öğretim sisteminin tahammül edilemez yanlışlarla dolu olduğunu ve düzeltme çabalarının olmadığını, öğrencileri inanılmaz derecede yanılttığını” söylüyordu. O'nun, “Bir antikayı antikacıda, tuzun lezzetini yemekte, doğallığı ise canlıyı resimlerken aramak

gerekir” sözü önem kazanmaktadır. O’na göre birşeyler olması gerektiği yerde olmalıdır. O, mükemmel estetik formlar, antik kurallardan uzaklaşırsa, mükemmeliyetten uzaklaşır demek istemiştir. K.P. Brullov, sözlerine şöyle devam ederek, “canlı model o kadar mükemmel ki, siz onu doğrulamak zorunda değilsiniz, bu sınıfta gözünüzün önünde olan canlı modeli inceleyip, tüm tonları ve özelliklerini hissetmeye ve anlamaya çalışın" şeklinde devam etmiştir⁵

Bryullov'un bu düşüncesinde Akademinin artık işlevini yitirdiğini istenilenin öğrenciye ulaştırılmadığını buna göre, Akademinin, son zamanlardaki durumunun, akademi bir eğitim kurumu olmaktan çok, bürokratik bir kuruma dönüşmüş olmasıydı, sonrasında da başka büyük usta sanatçı Kramskoy: " Güzel Sanatlar Akademinin, makam, din, emeklilik ve bunlara benzer tutumlar sebebiyle sanat okulu olmaktan çıktığını" belirtmiştir (Ramazanov, 1863: 177).

XIX. yüzyılın 40. yılından sonra, Rusya’da akademik eğitim-öğretim yöntemleri çok çeşitli işlemlerden geçmeye başlamış ve oldukça çelişkili görüş noktaları ortaya koyulmuştur. Bu çelişkiler terminolojide ve öğrencilerin çalışma yöntemlerinde de gözükmekteydi. Hatta resim eğitimi farklı şekilde anlatılmaya başlanılmıştı (Sidorov. 1960: 7).

Akademide eğitim veren profesörler Nef, Venig, Şamşın, Yakobi ve diğerleri aracılığı ile Sanat Akademisi'nde eğitim, kökünden değiştirilmeye başlamıştı.. Örnek verecek olursak ”Alman Nef’in Rusça’yı bilmemesi ve öğrenciye anadilinin dışında sanat eğitiminin ne kadar doğru verebileceğinin tartışılır olması bu dersleri yanlış verdiğinin bir özetiydi. Bu demek oluyordu ki, öğrenciler yalnızdı, herşeyi tek başlarına öğrenmeye çalışıyorlardı. Nef’in tüm sanatsal bilgeliğini ve öğretim yöntemlerini Shamshina, alay eder gibi kelimenin tam anlamıyla iki cümle ile ifade ediyordu: “Burnunu kurcala! Kulağımı eşele!” (Yevdokimov 1940: 38).

Sanat Eğitimsi Akademiye, eski akademi geleneğini ihmal ediyor ve öğrencilere sanatın gramerini öğretme yerine küçük ve yüzeysel öğretim ile meşgul oluyorlardı. Genç sanatçılar, sadece kopyalamayla meşgul oluyorlardı. Resim, sanat eğitim sisteminin ana halkası olmaktan çıkarılmaya, açıkça küçümsenmeye başlanılmıştı. Öğretim elemanları, sınıflara çok nadir geliyorlar ve girdikleri zaman da, bir kaç dakikayla sınırlı olup, öğrencilerin çalışmalarına ilgisizlerdi. Bazıları da öğrencilerine hiç yaklaşımadan eğitim öğretimi sürdürmeye devam ediyorlardı.

⁵ K.P. Brullov 19. yüzyılın ilk yarısında öğretim yıllarında olsa da, öğretim alanında 19. yüzyılın ikinci yarısında da sanatçılar ve öğretmenler üzerinde aktif bir rol almıştır.

1863 yılında, on dört öğrenci, dilekçe ile Güzel Sanatlar Akademisi Konseyine diploma tez çalışmaları için, özgür konuları seçme izni için başvurmuştu. Bu dilekçede öğrencilerin istekleri, Rus tarihini, Rus halkının duygu, düşünce ve isteklerini ifade eden konular üzerine tablolar çizmek için izin istemişler, fakat, bu istekleri red edilmişti. Bunun üzerine usta sanatçı ve eğitimci Kramskoi başkanlığında, otuz öğrenci meydan okurcasına, akademiden ayrıldı. Bu pretesto çok ses getirmişti. İçlerine kimseyi almayan kapalı bir grup olan Gezgin Sanatçıları Derneği onları içlerine kabul ederek seslerini daha çok duyurdular. Bu üyelik onları halkın gözünde de kahraman ilan etmiş oldu. 1864 yılında, orta öğretim okullarında zaman ve öğretmen yetersizliği gerekçesiyle kanuna göre resim dersi okullardan zorunlu olmaktan çıkarılmıştır (Yevdokimov 1940: 39).

1.7 XX. Yüzyılın Başında Rusya Sanatı Eğitim-Öğretim Modeli

Batı Avrupa'da ve özellikle Fransa'da XX. yüzyılın başlarında, çeşitli biçimci sanat yönleri popülerlik kazanmaya başlamıştı. Bu alanların ideologları, okul ve akademinin rolünü inkar ediyorlardı. Onlara göre, sanat eğitimi olmadan da, sanatçı olunabilir kanısı yaygınlaşmıştı. Özellikle bu hararetle tartışmaların, geomental ve canlı modelden eğitim-öğretim yöntemi üzerine olup, bunların yararları sorgulanır hale gelmişti (Rumyantseva, 1910: 2).

Rusya'da XX. yüzyılın başlarında, sanat okullarının, eğitim-öğretim yöntemlerinde, resim sanatı tarihinde yeni bir sayfa açılıyor olmasıydı. Sanat okullarının, form ve eğitim-öğretim yöntemlerinde çeşitli görüşler savunuluyor ve kendi gerici fikirlerini, sanatın iyiliği yerine onu kendilerine, makam için kullanıyorlardı. Batı Avrupa ve Amerikalı bilim adamlarının kuram ve teorilerinin, genel resim eğitimine, dolayısı ile okullardaki eğitim-öğretime etkisi büyük olmuştur. Bu, Batı'nın maddiyatçı düşüncesinin sanat eğitime hakim olması demektir. Tartışmalar, biogenetizm kavramlarına dayalı "serbest eğitim" teorisi geliştirilmeye çalışılmıştır. Yeni düşünce, Rus kültürünün akademik eğitim sisteminin sahip olduğu unsurları yok etmeye başlamıştır. Bunlardan biri olarak, I.N.Kramskoy ve P.P. Çistyakov'un geliştirmiş olduğu pedagojik fikirleri, ilkeleri ve teknikleri terk edilmiş, bu ilkelerle yapılan resim çizimleri, kompozisyon yöntemleri ilgi çekmemeye başlamıştı. Bu durum, çocuk yaratıcılığı sorunları ve çocuk estetik eğitimi üzerine genel sorunları gözle görülür hale getirmişti (Rumyantseva, 1910: 3).

1913 yılında, St.Petersburg Resim öğretmenleri Derneği, Sanat Akademisi Konseyi'ne bir şikayet mektubu ile başvurmuştur. Öğretim temsilcileri arasındaki anlaşmazlıklar, bu şikayet mektubunda kendisini göstermiştir.

Tüm Rusya ressamaları kongresi İcra Komitesi, Milli Eğitim Bakanlığına 1912 yılında, bir dilekçede ders programlarının tekrar gözden geçirilmesi için bir istekte bulunulmuştu, bu istek de ortaokullarda resim dersi, çizim dersi olarak bölümler açısından sadece heykel, resim, illüstrasyon, dekoratif süslemeler ve bazı sanat bölümleri üzerine zorunlu hale getirilsin isteğiydi. Bakanlıktan buna bir cevap gelmemiştir. Resim Öğretmenleri Derneği, işin doğru kurulmasında ve resim öğretmenlerinin ilerlemesinde ilgili olan, İmparatorluk Sanat Akademisi Konseyine verilen başka bir dilekçede de, Milli Eğitim Bakanlığı karşısında iş çıkarlarını savunmak için, resim programının tekrar gözden geçirilmesini ve resim sanatına isteğin ihtiyaç olduğunu tekrar vurgulamıştır (Rus Milli Eğitim Bakanlığının Dergisi. 1907: 71).

Rusya'daki Akademilerin tarihsel, sanatsal hayatını tanımlamak gerekirse şöyle özetlemek mümkündür: Güzel Sanatlar Akademisi asıl üyelerinin bir çoğu, siyasi-ideolojik ilişkilerin dışındadır. 9 Ocak 1905 yılının kanlı olayları bile, akademisyenleri siyasi ilişkiler içine çekememiş ve onları melankoliden kurtarmaya, çıkartmaya yetmemiştir. Metodik eğitim-öğretimle ilgili teorik çalışmalar artık Rusya'da yoktu, akademisyenlere, yabancı uzmanların derslerini ve çalışmalarının izlenmesi için baskı yapılıyor, onların öğretilerini kendi derslerinde uygulanması nerdeyse zorunlu hale getiriliyordu (Serova, Polenova, 1971: 83-197-203).

Genç Rus sanatçılar, Akademik Sanat eğitimini tanımadığı için, Batı kültürünün etkisinde yeni sanat modasındaki yerlerini almaya başlamışlardır. Bu aldatılmış gençler, Avrupa'nın kolayca etkisinde kalarak, yüzyıllardır büyük emeklerle ve kararlılıkla yerleştirilen geleneksel Rus sanat eğitim sistemini derinden sarsmaya başlamıştır. Bu sarsılış, sanat okullarında, Rus sanat geleneklerine uyulmaması, eğitim-öğretimde yaratıcılık, deneysel sezgi ve ilham kaynağının yok olması sonucunu doğurmuştur denebilir. Akademisyenler, öğrencilerine sanatın kanunlarını keşfedebilmeyi değil, sadece "Ne gördüğünü veya ne his ettiğini çiz" yönlendirmesi yapmışlardır. D.N.Kardovskiy: "Öğrenci sergilerinden anlaşılacağı üzere, şimdiki sanat okulları öğretmenleri, öğrencileriyle meşgul olmuyor ve hiçbir Akademisyen, resim öğretme hevesinde değillerdi. Öğrenciler kendi halinde, tek başlarına çalışır haldeydiler..." (Kardovskiy, 1960: 127).

Biçimci okullar, pedagojik, metodik ve etik eğitim temeli, bu süreçte öğrencilerin tüm beceriksizliğini gösteren, yaratıcı sezgisel tepkisine en uygun cevap formülü oldu. Biçimcilerin sezgi sisteminde ilhamlarını kaybeden bilinçsiz öğrenciler için hiç bir yardım yolu gözüküyordu, öğrencilerin, çalışmalarına yardımcı olunmuyor ve onları yalnızlaştırıyorlardı. Biçimciler, resimlerinde hızlı çizgilerin ve lekelerin sanat diline çevirisi ile meşguldu, Biçimciler, her bir nesnenin şeklini öyle dikkate sunuyordular ki, basiretsiz sanattan yoksun insanlara, nesnelere renkli bir sis içinde yüzer gibi anlatılan hayalleri sanatmış gibi göstermişler, Akademik sanatı çöküşün baş sebebi gösterip Akademiyi

amansız düşman olarak ilan etmişler ve okulun kültürel temelini yok etme çabasına girmişlerdir. Rus sanat eğitim-öğretimi tarihindeki bu tartışmalar, Akademik eğitimi savunanlar ve realistler ile Biçimci anlayıştaki sanatçılar arasında sürmüştür. Gerçekçi sanatçılar okulun geleneklerini korumak için, Büyük Rus ressam-sanatçı İ.E.Repin'in öğrencisi genç V.A.Serov, yakın arkadaşları, O.Tsiongliyskiy, D.N.Kardovskiy, D.A.Şerbinovskiy ve diğerleri bütün Biçimcileri karşısına almışlar ve böylelikle İ.E.Repin'in sanat eğitim faaliyeti, 1894'den 1907 kadar devam etmiştir. Repin, 1874 yılında gayri resmi akadisyenliğe başladığı 1915 yılında, Biçimcileri, Akademiden ve Rusya'daki okullardan sözlerini bir daha açmamak üzere, faaliyetlerine son vererek Rusya'nın dışına çıkmalarını sağlamıştır (Bekker, Brodsky, Isakov. 1940: 138).

1.8 (1917-1931) Sovyet Rusya Sanat Okulları Eğitim-Öğretim Modeli

XX. yüzyıl başında, akademik resim eğitim-öğretim modeli tamamen tahrip edilmişti. Sovyet Rusya sanat okulları, devir aldığı sanat eğitiminde tek bir eğitim-öğretim sistemi değil, her bir ressam-akademisyenin, hem akademik çizime subjektif bir noktadan bakması, hem terminolojide, hem de hedef belirlemeleri bakımından, resim öğrenme sisteminde karışıklıklar sebebiyle çoklu bir sistem görünümü vermektedir.

1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, insanlık kültür tarihinde yeni bir dönem açmıştı. Her alanda eskinin yerine yeni arayışlar ve radikal değişiklikler hayata geçmiştir. Bu bağlamda, sanat eğitimi sistemi yeniden kurulmaya çalışılmıştır. Bu süreçte, 6 Şubat 1923 yılında, resim fakültesinden 127 öğrenci, okul yönetimine sundukları sisteme yönelik eleştirilerinde "Gerçekçiliğin objektif temelinden sarsıldığını, ders programının derhal gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmişlerdi". Onların, yapmış oldukları bu çağrı karşılığını bulmadığı gibi, okul yönetimi, bu öğrencilerin bir kusurunu bulup okuldan uzaklaştırma yolunu seçmiştir.Yeni rektörün gelişiyle F.A. Maslov, Akademik Sanat eğitim-öğretim yöntemi konularında dikkatli değildi. Akademik sanat eğitimi sistemini yok etmek için, Maslov, akademik eğitimin olmazsa olmazlarından olan alçıdan antik figürleri kırıp atarak eskiye karşı kararlılığını göstermiştir. Sonrasında da, Güzel Sanatlar Akademisinin Müzesini yok etmiş ve okullardan "akademi" kelimesinin kullanımını yasaklamıştır. Güzel Sanatlar Akademisi, Moskova YDRTA (Yüksek Devlet Ressamlık ve Teknik Atölyeleri) adını almasıyla sanat eğitimi, tam bir durma noktasına gelmiştir. (Kardovskiy, 1939: 48).

Ülkenin, diğer sanat eğitim kurumlarındada durum aynıydı. Moskova YDRTA (Yüksek Devlet Ressamlık ve Teknik Atölyeleri)'da bir vandalizm dönemini yaşamıştır denebilir. Bu dönem, Abstrak sanatla meşgul olunan bir dönem olma özelliği taşımaktaydı.

Sovyet Rusya'sında, gerçekçi sanatın sadık destekçileriyle, geleneksel sanat okullarını kabul etmeyen Biçimci epigonlar arasında, sanatsal hayatda sıkı bir kavgaya başlamıştır. Oysa, tecrübeli ressam-eğitimcilerin öğretim metodolojisine katkısını sağlamak çok önemlidir. Rusya'da sanatsal ve pedagojik eğitimin gelişmesinde Kardovski'nin rolü henüz yeterince açıklanmamış, hatta, Biçimcilerin sansürleme ve yok etme politikası yüzünden, Kardovskiy politik olarak gizli tutulmuştur. O, kendi çizim yöntemleriyle, Sovyet Rusya okullarında, sanatta biçimçiliğe karşı sert bir mücadele içine girmiştir. Bu mücadelede D.N.Kardovskiy'nin rolü küçümsenemeyecek kadar büyük ve önemli olmuştur. Öğretimde çizim yöntemini geliştirmek, genel bir çabayla çok zordu. Fakat, Kardovski, sanatçı ve öğretmenler ile formalistlerin tüm saldırılarına maruz kalmasına rağmen yapmayı başarmıştır. (Kardovskiy, 1939: 193).

1921 yılında yayımlanan, Güzel Sanatlar Eğitimi Programlarının, Tüm İşçi Okulları'nda bilimsel konularda önemli kusurları vardı. Özellikle canlı modelden çizim gibi önemli bir ders eksikti. Programın temeli görsel sanatın grameri değil, tek taraflı yaratıcı yeteneklerini geliştirmesi açısından çocuklara tam özgürlük sunmaktaydı. XX. yüzyılın başında birçok okulda, çocuklara doğru ve gerçekçi çizimi öğretmemiş olmakla, biçimsel hilelere başvurulmuştur. Bu da, çizimin sadece teknik değerini azaltmıyor, aynı zamanda okullarda resim öğretiminin amaç ve hedeflerini bozuyordu. 1923- 1925) yıllarında "kapsamlı" program sırasında öğrencilerin bilgileri ayrı konularda test edilmeden, resim dersi bu sisteme dahil değildi. Okullarda resim öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, 1920'lerin başlarında farklı yönleriyle işlenmeye ve geliştirilmeye çalışılmıştır. Eğitimde, yaygın olarak kullanılmaya başlanan Gelişim Tekniği "Özgür Yaratıcılık" ve "Kapsamlı" öğretim yöntemi iki yöntem görülmektedir. 1931-1932 Parti Merkez Komitesinin kararı ile Okul, genel idare ve akademik çalışmanın içeriğini değiştirdi. Bu kararda, formalizmin, sanata ve sosyalist kültürün fikirlerine derinden düşman olduğunu belirterek eleştirilmiş olmasıyla, Ressamlık okulunun, gerçekçi Akademik sanat yoluna geçmesi, Ressamlık Akademisinin yükselişini sağlamıştır (Krupskaya N.1960: 547).

1.9 (1932-1945) Sovyet Rusya Sanat Okullarında Eğitim-Öğretim Modelinin Gelişimi

1932'de, sanat eğitim-öğretiminde yeni bir dönem olarak Sovyet gerçekçi okullarının oluşması dönemi ve Sovyet Rusya'da çizim okulları görünmeye başlamıştır. 1932'de 23 Nisan'da partinin Merkez Komitesi Kararı ile, "Edebiyat ve Sanat Örgütlerinin Darbesi" ile geleneksel ve gerçekçi sanat tekniklerinin geliştirilmesine yönelik çabalar sonucu, Sovyet görsel sanatının yönü değiştirilmiş ve Formalistlerin tüm faaliyetleri kınanmıştır. Sanat

eğitim ve öğretimde değişiklikler yapılmıştır. Sovyetler Birliği, 11 Ekim 1932'de "Sanat Akademisi oluşturulması hakkında" bir kararname yayınladı. Kararname ile, Genç resamlara ve dolayısıyla Akademiye, gelecek nesilleri komünizm dünya görüşü ile yetiştirme, çökmekte olan burjuva sanat görüşlerinden arıtma, sanatsal yaratım formalistik yöntemlerinin, Sovyet Rusya okul duvarlarından sızmasını önleme, bilimsel teori ve öğretim yöntemlerinde gelişme başlatma, gerçekçi sanat geleneklerinin restorasyonunu sağlama görevi yüklenmiştir. Akademik konseyin ana hedefi, tutarlı ölçekte plan oluşturmaktı. Bu plan teknik programları, teknik okullara, kulüp faaliyetleri ve güzel sanatların hepsini üniversite programlarına bağlayarak, sanat pedagojisi geliştirmektir (Yvon, 1959: 292).

Gerçekçi sanat okullarını güçlendirmek için S.M. Kirov girişimiyle 1934 yılında, genç yetenekler için Sanat okulu kurulmuş, 1936 yılında bir orta sanat okulu haline getirilmiştir. Böylece, sosyalist gerçekçilik yöntemi üçüncül düzeyden birincil sanat okulunda uygulanmıştır. Sanat okullarını daha da geliştirmek için, 1937 yılında açılan Leningrad Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü, ve Moskova Güzel Sanatlar Enstitüleri, şimdi adlarıyla, Repin Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü ve Surikov Güzel Sanatlar Akademisi bu okullardan bazılarıdır. Bu okullarda akademik çizim üslubu ön planda olmuştur (Golubkina 1937: 80).

Ressamlık eğitim kurumları, II. Dünya Savaşı sırasında faaliyetlerini durdurmadılar. Bu bağlamda, Leningrad Sanat Akademisi ve Moskova Sanat Enstitülerini, 1942 yılında hükümetin kararı ile Semerkan'da taşınmışlardır. Bu yıllar Rus sanat okullarının gelişimi ve yükselme dönemi olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

AZERBAYCAN ve RUSYA SANAT EĞİTİMİ MÜŞTEREĞİ

2.1 Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisi

- Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi.

2.1.1 Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi

Şekil 19: Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi, Azerbaycan, Baku.

Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisinin temeli 13 Haziran 2000 yılında zamanın Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev tarafından, Azerbaycan bağımsız devletinin halkının ve sanatçılarının arzuladıkları kültür hayatında yeni bir sayfa açacak eski geleneklere sahip, ulusal sanatın gelişmesine katkı yapacak bir sanat Akademisi kurulmuştur. Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi'ne, Halk ressamı, Ulusal Bilimler Akademisi ve Rusya Federasyonunun onur ve asil üyesi, ünlü heykeltıraş Prof. Dr. Ömer Eldarov rektör atanmıştır.

Akademi oluşturulurken eğitimin organizasyonu Prof. Dr.Ömer Eldarov'un yönetimi altında, idari kadro oluşturulmaya çalışılmıştır. İdari kadroya, öğretim işlerinden sorumlu rektör yardımcısı Prof. Dr. Celil Hüseyinov, bilim ve sanat çalışmalarıyla tanınmış Prof. Dr. Fuad Salayev getirilmiştir.

Akademide lisans eğitimi 4 yıl, yüksek lisans eğitimi (lisans ilave olarak) 2 yıl sürelidir. Akademide eğitim, ücretli ve ücretsiz olarak iki biçimde yapılmaktadır. Bu akademide yüksek nitelikli Akademik sanatçılar öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Öğretim süresince, aşağıdaki disiplinlerde eğitim verilmektedir.

- Renkli Resim (yüzyüze)
- Tiyatro ve dekoratif sanat (yüzyüze)
- Grafik (yüzyüze)
- Ressam-Mimar (yüzyüze)
- İç mimarı ressam (yüzyüze)
- Tasarımcı-Ressam (yüzyüze)
- Reklam işi- ressam (yüzyüze)
- Moda tasarımcısı-Ressam (yüzyüze)
- Dekoratif-sanat ve halk sanatı (cam, seramik, metal) (yüzyüze)
- Sanatsal tekstil (Gobelen, batık) (yüzyüze)
- Halı-ressam (yüzyüze)
- Grafik sanatı tarihi ve teorisi (yüzyüze)
- Grafik sanatı tarihi ve teorisi (uzaktan eğitim)
- Sanat eserlerinin restorasyonu ve uzmanlık (yüzyüze)
- Sanat eserlerinin restorasyonu ve uzmanlık (uzaktan eğitim)

Güzel sanatların Görsel sanat ve sanat tarihi fakültelerinde bu disiplinlerde dersler her donanıma sahip sınıf ve atölyelerde verilir. Öğrenciler, bu akademisyenlerin rehberliğinde mevzuatla belirlenmiş öğretim yöntemlerine ilişkin bilgileri alırlar. Eğitim, geometral yöntemler esasına dayanır ve öğretmen merkezli aktif bir eğitim-öğretim verilir.

Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisinde halen Rusya Akademileri onur ve asil üyesi Rektör Profesör Ömer Eldarov'un girişimiyle Akademide Sovyet dönemindeki Rus eğitim-öğretim sisteminden vazgeçilmemiş olup, Rusya Akademileri örneği baz alınmaya devam edilmektedir.

Sınavlar ve uygulamalar

Akademilerde sınav uygulaması, Rus Akademilerinde uygulanan aynı tip sınav sistemiyle yapılmaktadır. Akademi yönetim ve işleyişi ile Rus Akademileri Yönetim işleyişinin aynı olması, geçmişten gelen bağdan kaynaklanmaktadır.

Güzel Sanatlar Akademisinin fakültelerinde sınav uygulamaları fakültelere göre değişiklikler görülmektedir.

Resim Fakültesinde

Şekil Boyama (1 adet), Karakalem resim (1 adet), Kompozisyon (1 adet).

Heykeltıraşlık Fakültesinde

Heykel (1 adet), Karakalem (1 adet), Kompozisyon (1 adet)

Mimarlık Fakültesinde

Renkli resim (1adet), Resim (1 adet), Kompozisyon (1 adet)

Sanat Tarihi ve Teori Fakültesinde

Sanat Tarihi konulu (yazılı) sınav yapılır.

Sınavlar 100 puan üzerinden değerlendirilir.

Sanat alanında, adaylar ayrıca Grafik, Heykeltıraşlık, Güzel Sanatlar Tarihi ve Teorisi, İngiliz dili ve Azerbaycan tarihi sınavına alınırlar. Toplamda, değerlendirme bütün bu sınav sonuçlarının, puan ortalaması alınır.

Mimarlık alanında ise adaylar, teori dersi olan sanat tarihinin dışında, İngiliz dili, matematik, resim, tiyatro dekor çalışmaları, Azerbaycan tarihi sınavı yanında, mülakaatlar da yapılmaktadır. Tüm sınav sonuçlarının puan ortalaması dikkate alınır.

Geçerli puan aralığı, 60-100 puan olarak kabul edilir.

2.2 Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisinde Eğitim-Öğretim Yöntemleri

Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisi, Azerbaycan geleneklerine bağlı olmaya çalışmış, milliyetçi duygularıyla vatanseverlik duygularını yansıtmaktadır. Sovyet Ressamlar Birliğinin ve Sovyet Rusya'sının etkisiyle, bir ekol olan Rus akademik üslubu bu kurumun sanat eğitiminde temel alınmıştır. Azerbaycan'ın sanat eğitimi veren kurumlarındaki akademik işleyiş Rus eğitim sistemiyle tam örtüşen ve Rus ekolü olan geometral eğitim sistemi geçerliliğini sürdürmektedir.

2.3 Rusya Sanat Eğitim Akademilerinin Yönetim ve İşleyişi

Rus Sanat Akademileri, ülkenin en değerli kültür kurumlarından olup, Rusya Federasyonu Devlet Başkanının yayınladığı bir kararname ile sınıflandırılmışlardır. Akademiler, 1757 yılında Rus Sanatlarının ve kültürünün gelişimini desteklemek amacıyla kurulan Üç Soylu Akademisi olarak adlandırılmıştır. Akademilerdeki idari yapılanma da şöyledir:

- Rus Güzel Sanatlar Akademi Meclisi, Rus Güzel Sanatlar Akademi yönetiminin en yüksek organıdır.
- Akademi yönetim üyeleri, asil ve fahri üyeler olarak (Akademisyenler), Akademi Kurulu tarafından seçilirler

Akademi Meclisi gerektiği halde yılda en az bir kez toplanılır.

Akademi Meclisinin görevleri:

- RAA'nın faaliyet programını ve RAA (Rus Akademi Art) Yönetim Kurulunun raporlarını incelemek ve onaylamak;
- Akademi Meclisi oturumları arasındaki dönemde RAA Yönetim Kurulu tarafından yapılan seçimin sonuçlarını onaylamak, Tam Üye, Karşılıklı Üyeler ve RAA Onursal Üyeleri;
- Başkan, Başkan Yardımcıları, RAA Başkanlık Akademik Sekreteri, Akademisyenler-Bölüm Sekreterleri, Bölge Dairesi Başkanı ve diğer Yönetim Kurulu üyelerini seçmek.

Akademi Meclisi Başkanı, RAA Asil Üyelerin çoğunluğu sağlanamadığı takdirde yetkili sayılır. Akademi Meclisine sadece Asil Üyeler oy kullanmaya yetkilidir. Kararlar, Akademi Meclisine katılan RAA Asil Üyelerinin oy çoğunluğu ile alınır. RAA Başkanının ve RAA Başkanlık üyelerinin seçimleri, mazeretleri sebebiyle toplantıya katılmayan Asil Üyeler, yazılı olarak Akademi Meclisine mazeretini sunması gerekir.

Rus Sanat Akademileri Başkanı (RAA), RAA Yönetim Kuruluna başkanlık eder ve RAA faaliyetinin tüm yönleriyle, RAA bölünmeleri ve kuruluşlarının faaliyetlerinden sorumludur.

RAA Başkanı, federal otoritelerde RAA'yı temsil eder, atadığı ve RAA yapısal bölünmelerinin ve birimlerindeki görev başkanları akademik özerkliğe sahiptir.

RAA Başkanı, asil üyelerin (Akademisyenler) oy çoğunluğuyla ve beş yıllık bir süre için seçilir

- 1997'den beri Rus Güzel Sanatlar Akademileri Zurap K. Tsereteli başkanlığında yönetilmektedir.

Şekil 20: Rus Güzel Sanatlar Akademileri Başkanı Zurap K. Tsereteli, Öğrencileriyle Derste, Moskova, Rusya. 2016.

RAA Başkanlığı, başkan, başkan yardımcıları, baş bilim sekreteri, akademisyenler, sanat sekreterleri, bölgesel bölüm başkanları ve RAA'nın diğer üyelerinden oluşur.

RAA Başkanlığı, yönetimin RAA Başkanı tarafından onaylanan yapısal bölümlerle ilgili düzenlemelere uygun olarak hareket etmesine izin verir.⁶

Rus Sanat Akademileri Yönetim Kurulu

Rus sanat akademilerinin üst birimi olarak bir Yönetim Kurulu mevcuttur, bu birim

1- Başkan

2- Başkan yardımcıları

⁶ RAA (Russian Academy of Arts) Tüzüğü

3- Akademi sekreterinden oluşur

Rus Sanat Okullarının Akademik Şeması

a) Sanat Okullarının Bölümleri

- Resim Bölümü
- Heykel Bölümü
- Grafik Sanatı Bölümü
- Tiyatro ve Sinema Dekoratif Sanatlar Bölümü
- Dekoratif Sanatlar Bölümü
- Tasarım Bölümü
- Sanat Tarihi ve Sanat Eleştiri Bölümü
- Mimarlık Bölümü
- Yenilikçi Sanat Eğilimleri Bölümü

b) Sanat Okullarının Rusya'daki Bölgesel Yapısal Bölümleri

Rus Sanat Okulları yapısal olarak Moskova ve St. Petersburg'taki merkez okulların dışında iki bölgesel yapılanmayla ayrılır. Rusya Devleti geniş topraklara sahip olduğu düşününce eş zamanlı bir eğitim programıyla sanat eğitimindeki bu yapısal durumu profesyonelce yönetebilmek, emek ve fedakarlık gerektirmektedir.

Rus Sanat Akademileri bölgesel yapılanması:

- **Ural, Sibirya ve Uzakdoğu Bölümü;**

Rusya Federasyonu, Rus Sanat Akademisi Yönetim Kurulu Üyesi.

- **Volga Bölgesi Bölümü;**

Rusya Federasyonu, Rus Sanat Akademisi Üyesi (<http://en.rah.ru/>).

2.4 Rusya Sanat Akademisinin Eğitim-Öğretim Ana Yapısal İşleyişleri

1. Eğitim
2. Araştırma
3. Müze ve Sergi Faaliyetleri
4. Yaratıcı Atölyeler (<http://en.rah.ru/>).

2.4.1 Rusya Sanat Eğitimi Akademik Sistemi

Rus Sanat Akademisi (RAA), ülkenin en iyi yaratıcı potansiyelini pekiştiren, Rusya'nın önde gelen bir devlet araştırma kuruluşudur. Tarih boyunca sanat eğitimi, geleneksel olarak etkinliğin ana yönü olmuştur.

Rus Sanat Akademisi Başkanı Zurab Tsereteli, Rus akademik sanat okullarının, geleneklerinin korunmasında ve geliştirilmesinde, uluslararası kabul görmüş Rus sanat eğitim sisteminin temel unsurlarına önemli katkılar sağlamıştır.

Sanat eğitimindeki sorunları tespit ederek çözümü konusundaki paydaşları koordine etmek üzere kurulan sanat enstitüleri, akademi ve sanat liselerindeki öğrencileri yetiştirmek, eğitmek yeni formlar aramaya yöneltmek görevlerini yüklenmiştir. Rus Sanat Akademisi Yönetim Kurulu, Rus Sanat Akademisi Sanat Eğitimi Koordinasyon Bölümü Sanat Eğitimi Bilimsel ve Metodolojik Konseyi gibi yönetim kadrolarından oluşan sanat kurumlarıdır.

Sovyet Rusya'daki Sanat Akademileri:

1. V. Surikov Moskova Devlet Güzel Sanatlar Akademisi.
2. İ.E. Repin St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü.
3. Moskova Devlet Akademisi Sanat Koleji.
4. B. Ioganson St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji, en bilinenleridir (<http://en.rah.ru/>).

2.4.1.1 V. Surikov Moskova Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Sanat Enstitüsü

V.Surikov Moskova Devlet Akademisi ve Sanat Enstitüsü, Rusya ve Dünya sanat eğitiminin önde gelen merkezlerinden biridir. Kurucu rektör Igor Grabar tarafından 1939' da,

Moskova Devlet Sanat Enstitüsü kuruldu. Naturmort sanatçısı, sanat tarihçisi ve yetenekli akademisyen I. Grabar, ile birlikte, Enstitüye büyük katkıda bulunan S. Gerasimov, A. Deineka, A. Lentulov, V. Favorski, A. Osmerkin, K. Istomin gibi ünlü sanatçıları akademinin öğretim elemanları oldular. Bu akademisyenler, Moskova sanat okulunun geleneklerinin oluşturulmasına önem verdiler. 1947'de Enstitü, SSCB Sanat Akademisinin bir bölümü haline geldi. 1948'de, doğumunun yüzüncü yılı şerefine, Enstitü, ünlü Rus sanatçı V. Surikov'un adını aldı.

Şekil 21: V. Surikov Moskova Devlet Akademisi Sanat Enstitüsü, Moskova, 2016.

Enstitü beş fakülleden oluşur

- Resim Fakültesi
- Grafik Sanatlar Fakültesi
- Heykel Fakültesi
- Mimarlık Fakültesi
- Teori Fakültesi ve Sanat Tarihi Bölümü.

Resim Fakültesi

Yedi atölyede eğitim gören 200'den fazla öğrencinin bulunduğu en büyük fakülte: şövale resim atölyelerinde; anıtsal sanat eserleri örnekleri ve tiyatro dekor resim dersleri verilmektedir. Müfredatın yanı sıra, atölyelerin tümünde, ekstra müfredat aktivitesi olarak canlı modelden resimlerle sağlamaktadır. Anıtsal sanat öğrencilerinin atölyelerinde öğrenciler, mozaik, duvar resmi, vitray gibi teknikleri öğrenirler. Tiyatro dekor sanat atölyesinde de tiyatro ve kostüm tarihi verilmektedir.

Seçkin sanatçılar I. Grabar, P. Corin, A. Deineka, S. Gerasimov, V. Ryndin, vb.. Fakülte'de dersler vermektedir:

Grafik Sanatlar Fakültesi

Akademik üslupta gravür baskı dersleri verilmektedir. Dersler: resim çizimi, grafik tasarım ve posterler, kitap illüstrasyonları yanında öğrenciler, farklı yayıncılık süreçlerini ve grafik tekniklerini de öğrenirler.

Litografi, linocut, Ksilografi, serigrafi gibi uygulamalar, atölye çalışmalarıyla gösterilmektedir.

Heykel Fakültesi

Fakülte, heykeltıraşların eğitimi için temel olarak Rus realist sanat anlayışı çizgisinde eğitim verilmekte ve uygulamalar yapılmaktadır. Eskizler, şövale, anıtsal ve dekoratif heykeller, büst, alçak ve yüksek kabartma, hayvan heykel çalışmalarını çeşitli malzemelerle denemeler, eğitim sürecinin aşamalarıdır. N. Tomski, M. Manizer, L. Kerbel, O. Komov gibi önemli heykeltıraşlar, Fakülte'nin değişik dönemlerde fakademisyenleri olmuşlardır.

Mimarlık Fakültesi

2001 yılında kurulan Mimarlık Fakültesi, Enstitünün en genç üyesidir. Klasik Rus okuluna dayanarak, modern mimari ve tasarımın çeşitli alanlarında geniş bir yelpazede uzmanlık eğitimi vermektedir.

Teori ve Sanat Tarihi Fakültesi

Fakülte teorik ve tarihsel sanat, antik çağ, müze ve sergi etkinliklerinde uzman yetiştirmektedir. Her akademik eğitim-öğretim yılı sonunda öğrenciler, Rusya'nın çeşitli yerlerinde, akademisyenlerin gözetiminde yeteneklerini, deneyimlerini ve çalışmalarını gösterebilecekleri ve geliştirebilecekleri bir yaz stajı çerçevesinde uygulamalar yapmaktadırlar. Son sınıf öğrencileri ise mezuniyet çalışmalarını, açık havada ve müzede çalışmalarını sunmaktadırlar.

Enstitüde öğrenciler, Rus dili, çizim, renkli resim, kompozisyon, heykel gibi dersler yanında, Rus kültürüne ait dersleri görürler. Uluslararası öğrencilere, hazırlık amaçlı yaz kursları düzenlenmektedir (<http://en.rah.ru/>).

2.4.1.2 I.E. Repin St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü

Şekil 22: I.E. Repin St. Petersburg Devlet Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü. St. Petersburg/Rusya.

Rusya'nın en eski ve en büyük sanat kurumlarından biri olan I.E. Repin Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Resim, Heykel ve Mimarlık Fakültelerinden oluşan bir komplekstir. Rusya'da sanatçı yetiştirmek üzere kurulan akademi, birçok büyük ressam ve mimarın da bulunduğu bir galaksi yaratmıştır.

Akademi, 1764 ve 1788 yılları arasında Alexander Kokorinov ve Vallin de la Mothe tarafından yaptırılan heybetli binasında eğitim öğretimini sürdürmektedir.

Akademi, aşağıdaki beş bölümden oluşur;

*Resim Fakültesi

*Grafik Sanatlar Fakültesi

*Heykel Fakültesi

*Mimarlık Fakültesi

*Teori (sanat terminolojisi ve malzeme bilgisi) Fakültesi Sanat Tarihi Bölümleri ile sanat eğitimine devam etmektedir. Ders uygulamaları yukarıda belirtildiği gibi, V.Surikov Akademisinin programlarına paralel bir eğitim sürdürmektedir.

Akademinin, 18. yüzyıldan kalma zengin bir sanat kütüphanesi bulunmaktadır. Aynı binada bulunan Araştırma Müzesi'ndeki ünlü yapıların, mimari çizimlerini ve kentin önemli binalarının modellerini sıva dökümlerinden öğrenmek için birçok fırsat bulunmaktadır. Rusya Sanat Akademisi'nin en deneyimli ve yetenekli akademisyen sanatçıları arasından sorumlu üyeler başkanlığında, üst düzey öğrencilere yönelik atölye çalışmaları yapılmaktadır. Öğrencilerin mezuniyet çalışmaları her yıl Gala Salonu'nda sergilenmektedir. I. Repin Enstitüsü, lisansüstü programlarıyla Rus ve uluslararası öğrencilere sanat eğitimi sunmaktadır (<http://en.rah.ru/>).

2.4.1.3 Moskova Devlet Akademisi Sanat Koleji

Şekil 23: Moskova Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji, Moskova, 2016.

Moskova Devlet Akademisi Sanat Koleji, 1939'da Rus sanatının önemli isimleri insiyatifiyle kurulmuştur. Bunlar, I. Grabar, V. Baksheev, P. Konchalovski, D. Moor, S. Gerasimov, P. Sokolov-Skalya, K. Yuon, SSCB V. Barsova Halk Sanatçıları, V. Kachalov, A. Yumashev, E. Krenkel, E. Fedorov, P. Shirshov. 1951'de Kolej, SSCB Sanat Komisyonunun bir kararı ile SSCB Sanatlar Akademisi'nin bir bölümü haline getirildi. Kolej

mezunları arasında V. İvanov, P. Ossovski, V. Sidorov, V. Stozharov, A. Takkachev, O. Tselkov, T. Nazarenko, M. Dronov, A. Shmarinov gibi dünya saygın sanatçılar bulunmaktadır.

Moskova Sanat Koleji resim, heykel ve mimari disiplinleri üzerine kurulmuştur. Kolej, desteklemekten gurur duyduğu Akademi geleneklerine bağlıdır. Üstün yeteneklere sahip öğrencilere, meslek sanatçıları olarak, gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktadır.

Dört yıllık İlkokuldan sonra, yetenekli çocuklar, sanat Koleji'ne seçilirler. Eğitim-öğretim ücretsiz olup eğitim süresi yedi yıldır. Bu kolejin başarılı öğrencileri, V. Surikov Moskova Devlet Akademisi Sanat Enstitüsü ve I. Repin St. Petersburg Devlet Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitü'lerinde yüksek sanat eğitimi almaya hak kazanır. Sanatsal uygulamaların çeşitliliği, öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Öğrenciler, potansiyellerine dayalı program ve yöntemler ile okul sergileri vasıtalarıyla, profesyonel sanat hayatına hazırlanmaktadır. (<http://en.rah.ru/>).

2.4.1.4 B. Ioganson St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji

Şekil 24: B. Ioganson St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji, St. Petersburg,

B. Ioganson St. Petersburg Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Koleji, 1934'te Leningrad komünist partisi başkanı Sergei Kirov tarafından Sovyetler Birliğinin yetenekli çocukları için kurulmuştur. 1936'da Leningrad'daki Güzel Sanatlar Akademisi binasında bulunan Ortaokul, Sanat Ortaokulu'na dönüştürüldü. 1947'de Sanat Ortaokulu, SSCB Sanat

Akademisi'nin bir bölümü haline gelmiş ve 1973'te bu okul, kaybedilen sanatçı B. Ioganson'ın adını almıştır.

1992'den beri B.Ioganson Sanat Ortaokulu St.Petersburg Devlet Akademisi Sanat Koleji'ne dönüşmüş olup, Resim, heykel ve mimarlık olarak üç bölümden oluşmaktadır:

Kolejin ilk öğretmenleri arasında çoğunlukla Güzel Sanatlar Akademisi akademisyenleri vardı. Bu lise mezunları arasında, daha sonra uluslararası üne sahip olan K. Lepilov, L. Ovsyannikov, A. Kuznetsov, V. Senchukov ve diğerleri. Bu sanat koleji, M. Anikushin, M. Shemyakin, E. Neizvestny, D. Shagin, Y. Krestovski gibi isimler dikkati çekmektedir.

Dört yıllık İlkokuldan sonra yetenekli öğrenciler, Moskova Sanat Koleji'nden farklı olarak, sekiz yıllık eğitim süreli sanat koleji'ne, sınavla seçilirler ve buradan mezun olan başarılı öğrenciler de, I. Repin St. Petersburg Devlet Akademisi Resim, Heykel ve Mimarlık Enstitüsü'nün yüksek sanat eğitimi programlarına kabul edilmektedir.

1997 yılından bu yana Kolej, "I.E.Repin adında" her yıl uluslararası çocuk sanatları yarışmaları yapmakta ve öğrencilerin eserlerini sergilemeye devam etmektedir. Öğretmen kadrosu çoğunlukla I.E.Repin Resim Heykel ve Heykel Mimarlık Bölümü mezunlarından oluşmaktadır. Kolej, kültür ve geleneklerini sürdürmeye devam etmektedirler (<http://en.rah.ru/>).

2.4.2 Rusya Federasyonu Akademik Sanat Araştırma Merkezi

Şekil 25: Rusya Federasyonu Akademik Araştırma Komisyonunun bir toplantı görüntüsü.

- Rusya Federasyonu Sanat Akademisi, ortaya çıkmakta olan, tarihin karmaşık sorunları ile güzel sanatlar ve mimarlık kuramının temel uygulamalı araştırmalarını yapar.
- Dünya sanatının yaratıcı tecrübesini inceler ve araştırır.
- Araştırma konferanslarını, forumlarını düzenler ve disipline eder.
- Sanat Eğitiminin ve Öğretiminin çeşitli yöntemlerini analiz ederek not tutar.
- Araştırmanın sonuçlarını yayınlar (<http://en.rah.ru/>).

2.4.2.1 Araştırma Faaliyetinin Temel Hedefleri ve Araştırmalar Programı

Temel araştırmaların öncelikleri üzerinde çalışmayı koordine eden Rusya Federasyonu Sanat Akademisi, Rus sanat uzmanları aracılığı ile çok sayıda bilimsel, eğitimsel, kültürel ve aydınlanma programları geliştirmiştir. Güzel sanatlar, mimari ve tasarım alanlarındaki teorik ve pratik temel eğilimlerin geliştirilmesi ve sistematize edilmesini sağlamıştır.

Çok önemli görülen bu araştırmalar arasında, çok yönlü kültürel süreçlerin dinamiklerinin incelenmesi yanı sıra, güzel sanatlar, bilim ve eğitim gibi disiplinler arası içerik sorunlarını ve dünya sanatı alanında kültürler arası diyalog etkileşim süreçlerini de araştırmaktadır. Bu sorunun bağlamı, estetik ve etik, psikolojik ve antropolojik, felsefi ve ontolojik, dini, politik, sosyal ve diğer yönlerdir. Rusya Federasyonu Sanat Akademisinin temel araştırma yönlerinden bir diğeri de, Rus ve Dünya sanatında ulusal özgünlük ile yaratıcı topluluk fikrinin genişletilmesi, Rus sanatının dünya sanatının gelişmesindeki rolünün incelenmesi yanında, 20. yüzyıl Rusya'sının tarihi şartları göz önünde tutarak, dünya sanat alanında var olan ve Rus sanatında görülen eğilimlerin araştırılmasına yönelik yeni yaklaşımlar aramaktır. Akademi, dünya sanatının gelişim süreci bağlamında günümüz sanat kültürünün çeşitli alanlarıyla ilgili yeni kaynaklar yayınlayarak, mimari ve tasarım alanındaki mevcut bilgi tabanının güncellenmesini sağlamaktır.

Akademi bölümlerinin temel araştırmaları, yeni çalışmaların geliştirilmesi amacına yönelik olarak karmaşık bilimsel ve kültürel programlarla birleştirilerek, bunlar arasında ortak konferanslar, sergi projeleri ve master-sınıfları, bilimsel eserlerin yayınlanması, monograflar ve katalog yapma etkinlikleriyle, sanat okulları için yardımcı klavuzlar geliştirilmesi amaçlanmıştır. (<http://en.rah.ru/>).

Rusya Federasyonu'ndaki Yüksek Öğrenim

Temel çalışma alanları şunlardır.

- Güzel Sanatlar ve Mimarlık Gelişiminin Tarihsel Süreci Metodolojisi ve Teorisi
- Modern Sanat Kültürünün Gelişim Sürecinin Analizi
- Tasarım ve Teknoloji: İnsan Çevresinin Evrimi
- Sanat Psikolojisinin Temel Sorunları
- Modern İnsani Eğitim Bağlamında Güzel Sanatlar
- Kültürel ve Ruhsal Mirasın Korunması Sürecinde Bilimsel ve Yaratıcı Bilginin Entegrasyonu
- Modern Dünyada Sanat ve Bilim,
- Sanat, Bilim, Din: Kültür Alanında Bilgi Yolları ve Entegrasyon Biçimleri
- Güzel Sanatlardaki Teknikler ve Teknolojilerin Gelişimi
- Küreselleşme Çağında Sanat: Dönüşüm ve Uyum Süreçleri
- Sanatın İnsani Temelleri ve Sosyal İşlevleri
- Güzel Sanatlardaki Yenilikler: Gelişim Yolları (<http://en.rah.ru/>).

2.4.2.2 Teori ve Güzel Sanatlar Tarihi Araştırma Enstitüsü

Rus Sanat Akademisi Teori ve Güzel Sanatlar Araştırma Enstitüsü, 1947'de Güzel Sanatlar Akademisi'nin bölümü olarak, modern dünyanın ile Rusya'nın sanat hareketleri ve eğilimleri üzerine araştırmalar yapmak, sonuçlarını yayınlamak üzere kuruldu. Akademisyenler ile genel halk tarafından erişilebilir kılınan araştırma raporları yanında kitaplar, monografılar, albümler, kataloglar, sanat ders kitapları gibi yılda ortalama 20-30 yayınıyla Enstitü, sanat tarihine ve estetik eğitime kattığı yayınlarını bir kütüphanede toplamıştır (<http://en.rah.ru/>).

Teori Araştırma Enstitüsü ve Güzel Sanatlar Tarihi Bölümü Araştırma Konuları

Baskısı yapılan yayınlar:

- 18-19 yüzyıl Rus Sanatı;
- 20-21 yüzyıl Rus Sanatı;
- Eski Rus Sanatı ve Modern Dini Sanat;
- Anıtsal Sanat ve Mimarlık;
- Halk ve Dekoratif Sanat;

- Tasarım;
- Estetik Teorisi ve Sorunları;
- Sanat Eleştirisi;
- Yabancı Sanat;
- Rus Sanatçıları Sözlüğü;
- Bilgisayarla Sanat;
- Düzenleme ve Yayıncılık Bölümü (<http://en.rah.ru/>).

2.4.3 Rusya Federasyonu Sanat Akademisi Müze ve Fuar Etkinlikleri

Rusya sanat etkinliklerinde, Müzeler ve Fuarlar etkin rol oynamaktadır. Öğrencilere, bu alışkanlık sanat okullarında kazandırılmakta özendirici tutumlarla desteklenmektedir, Bu bağlamda, birçok sanat müzesinde ve sanat okullarının kendi bünyesindeki müzelerde başarılı öğrencilerin işleri sergilenerek, sanat dünyasına tanıtılmaları amaçlanmaktadır. Fuar tarzı etkinliklerde de müzeye layık görülme öğrenci işlerinin sergilenmesiyle, onları da, bir tür onurlandırma, teşvik etme amacı güdülmekte ve sanattan uzaklaşmamaları hedeflenmektedir.

2.4.4 Rus Sanat Akademisi Yaz Yeterlilik Çalışma Alanları ve Yerleri

Rus Sanat Akademisinin yaratıcı atölyeleri, modern güzel sanatların gelişimini, yeni teknolojilerin benimsenme süreçlerini incelemenin yapıldığı yaratıcı araştırma laboratuvarlarıdır. Yaratıcı atölyeler, teori çalışmalarından, mesleki becerilerin mükemmelleştirilmesinde, ileri bir deneyimle elde edilen bilginin, pratikle pekiştirilmesinde ve genç uzmanların yetiştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Rus Sanat Akademisinin yaz yeterlik çalışmaları, örgün eğitimin dışında ekstra olarak, öğrencilerin, yıl içi etkinlik ve edinimlerini tamamlayıcısı ve onların bilgi ve becerilerini daha geliştirmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. (<http://en.rah.ru/>).

- **Moskova'daki Yaratıcı Çalıştaylar**
- Resim Atölyesi
- Grafik Sanat Atölyesi
- Heykel Atölyesi
- Tiyatro ve Dekoratif Sanat Atölyesi

- Mimarlık Atölyesi
- Tasarım Atölyesi
- **St.Petersburg'daki Yaratıcı Çalıştaylar**
- Anıtsal Resim Atölyesi
- Heykel Atölyesi
- Şövale Boyama Atölyesi
- Grafik Sanat Atölyesi
- **Kazan'da Yaratıcı Çalıştaylar**
- Resim Atölyesi
- Heykel Atölyesi
- **Krasnoyarsk'daki Yaratıcı Çalıştaylar**
- Resim Atölyesi
- Heykel Atölyesi

2.5. Öğrenci Seçme Yöntemi

1- Rusya Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Enstitülerinde öğrenciler, Resim, Heykel ve Mimari programlarına rekabet içinde, Akademik Komisyon tarafından hazırlanan, onaylanmış kriterlere göre kabul edilirler. Bu programlara alınan öğrenciler için Rusya Federasyonu'nun hazırlamış olduğu eğitim bütçesi çıkarılır ve öğrenciler seçilerek bu programlara kabul edilir.

2- Ücretsiz eğitimden, Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya, Kazakistan Cumhuriyeti ve Kırgız Cumhuriyeti mülteci durumundaki ve komşu ülkelerin vatandaşları faydalanır.

Kayıt sırasında bir öğrenci, eğitim, ücretli ya da ücretsiz durumunu gösteren belge ile, daha önce almış olduğu başarı sertifikalarının orjinalleri veya tasdikli fotokopilerini öğrenci işlerine sunarlar.

3- İlk sınavda başarılı olamayan Rus vatandaşlarına, mülteci durumundaki kişilere, komşu ülkelerin vatandaşlarına ikinci bir hak daha verilir. Üniversite'nin bu kabul kararı ile her bir aday için sınav komisyonlarının tavsiyelerine göre seçim komitesi öğrencileri kabul eder. Enstitü'nün belirlediği yabancı öğrenci kontenjanı bulunmaktadır. Ancak, bu öğrencilere ayrılan kontenjan % 25 olup, eski Sovyet Cumhuriyetler Birliği Devletleri ve diğer devletler uyruğunda olanlar içindir.

- 4- Bu kontenjana müracaat eden adayların eğitim belgeleri, Rusça dilbilgisi seviyesine sahip olan ve portfolyöleri değerlendirildikten sonra, seçim komitesince uygun olanlar, Enstitünün ilgili bölümlerine kabul edilirler.
- 5- Rusya dışında daimi ikamet eden Rus vatandaşları, eğitim süresi boyunca sadece bir sözleşme ile öğrencilik hakkı alırlar.
- 6- Öğretim döneminde Rus vatandaşlığını alan öğrenciler ile Rusya Federasyonu dışında kalıcı ikamet eden öğrencilere de bu hak verilir.
- 7- Aday öğrencilerin, sözleşme şartlarında belirlenen kriterlere uyup uymadığını, seçim komitesi belirler.
- 8- Rusya Federasyonu vatandaşı öğrencilerden, askeri yükümlülüğe tabi olanlar, kişisel öğrenci kartını doldurarak okul yönetimine sunarlar. Bu belge okul yönetimince öğrencinin ikamet ettiği yerdeki Askerlik şubesine sunulur.
- 9- Öğrencilerden, ilk yıl askerliğe tabi olanlar, ikamet veya konaklama yerini askerlik şubesine kaydını yaptırmak zorundalar.
- 10- Eski Sovyet Cumhuriyetlerinin ortaöğretim kurumlarında eğitim almış vatandaşlar, şuan Rusya Federasyonu dışında olan yabancı ülke topraklarında ikameti görünenler, giriş sınavlarında ve Enstitü'ye kabulde, yabancı ülke vatandaşı olarak işlem görürler⁷.

2.5.1 Enstitülerdeki İdari Yapı ve Akademik İşleyiş

Enstitüler, Akademi Rektörü tarafından seçilen Dekanlar tarafından yönetilirler, Sanat Fakülteleri bölümlerden oluşur ve başında da Bölüm Başkanları bulunur.

Enstitülerde beş fakülte vardır

1. **Resim Fakültesi:** ilk derste okuldaki kişisel stüdyolarda, tarihi, tiyatro-dekoratif boyama sanatı, dini-tarihi yapı restorasyonu eskizleri resim atölyelerinde yapılır.
2. **Grafik Fakültesi:** Okulda kişisel Stüdyo çalışmaları, poster, tezgah grafiği yapılır.
3. **Heykel Fakültesi:** Okulda kişisel Studyo, şövale ve anıtsal heykel çalışmaları yapılır. Atölye'ye geçiş çalışmaları ise 2. yıl sonunda yapılmaktadır.
4. **Mimarlık Fakültesi:** Okulda eğitim kişisel studyolarda yapılmaktadır.

⁷ Rusya, Eğitim Enstitüsü öğrenci gözetim merkezi 26.12.2008 № 396 ve 24.02.2016, no. 58. verilerine göre sağlanmıştır.

5. Teori ve Sanat Tarihi Fakültesi: Fakülte, sınıflarında yüzyüze eğitimle birlikte, uzaktan eğitimde yapılmaktadır.

Enstitülere, öğrenci alımı Rektör başkanlığındaki Seçim Komitesi tarafından yapılmaktadır.

- **Öğrenci Kabul Ofisi**

Seçim komitesi, Enstitünün öğrenci seçme ve yerleştirme giriş şartlarını belirler

İstisnai durumlarda kabul komitesi Sanat Lisesi B.Ioganson ve Moskova Devlet Akademisi Sanat Liselerinin madalyalı mezunlarını, Akademilere sınavsız kabulüne karar verme hakkına sahiptir.

Enstitüye giriş, sınavlarını sonuçlarını ve rapor kayıtlarını Seçim heyeti onaylar.

Seçim komitesi iş planı;

- Giriş sınav programı heyet yapısı;
- Kabul organizasyon heyeti
- Giriş sınavı kabul heyeti
- İtiraz heyeti
- Mülakaat heyeti, (Mimarlık, Resim, Sanat tarihi ve Teori fakültelerine)

Enstitü'ye girişte, adaylarca seçim komitesine sunulan gerekli belgeler

V.Surikov Akademisi Öğrenci işleriyle birebir görüşmeyle bu bilgilere ulaşılmıştır (11 Kasım 2015).

- Akademi Rektörü'ne dilekçe (okullun özel antetli kağıdına);
- Kimlik belgesi, vatandaşlık belgesi (pasaport), asılları.
- Sınav sonuçlarının belgesi.
- Orta veya yüksek öğrenim diplomalarının aslı veya tasdikli kopyası.
- Altı (6) adet 3x4 boyutunda fotoğraf
- Aday CV' si (Sadece dışardan okuyan adaylar için)

Sınavlar ve uygulaması

Enstitü'de tüm adaylara sınavlarda, Rusya Federasyonu Akademik konseyince belirlenmiş olan, yaratıcılık konuları verilir. Verilen konularda yapılan uygulamalar:

Resim fakültesinde

Şekil boyama(2 sanatsal çalışma), resim (2 sanatsal çalışma), kompozisyon (2 sanatsal çalışma).

Heykeltaraşlık Fakültesinde

Heykel (2 sanatsal çalışma), resim (2 sanatsal çalışma), kompozisyon (2 sanatsal çalışma).

Mimarlık Fakültesinde

Şekil çizim (2 sanatsal çalışma), resim (1 sanatsal çalışma) kompozisyon (1 sanatsal çalışma) yapımları istenir.

Sanat Tarihi ve Teori Fakültesinde

Sanat Tarihi (yazılı), sınavı yapılır.

Bu bölümlerde değerlendirme 100'lük not sistemi üzerinden yapılmaktadır.

Sanat alanında, adaylar ayrıca Grafik, Heykeltaraşlık, Güzel Sanatlar Tarihi ve Teorisi, Rus Dili ve Tarihi sınavına alınırlar. Toplamda, değerlendirme bütün bu sınav sonuçlarının, puan ortalaması alınır.

Mimarlık alanında ise adaylar, sanat tarihinin dışında, Rus Dili ve Matematik, Resim, Tiyatro Dekor çalışmaları, Din Tarihi'nden yazılı ve mülakat sınavları yapılmakta olup, tüm sınav puanlarının ortalaması dikkate alınır.

Geçerli puan aralığı, 30-100 puan olarak kabul edilir.

Not: Rusya vatandaşı olmayan adaylar bu sınavlara girmezler, sadece uygulama sınavlarına girmek zorundadırlar.

- **Enstitü Sınavlarına İtiraz Etme**

- Sınav sonuçlarına itiraz; ilan gününden itibaren, aynı gün itibariyle, yazılı bir dilekçeyle giriş sınavlarına itiraz edebilir.
- Ertesi gün, itiraz edilen dilekçeler kabul edilmez.
- Geçerli bir mazereti olmadan sınava girmeyen öğrenci, bir sonraki giriş sınavlarına girmelerine izin verilmemektedir.

- **Akademilere Öğrenci Kaynakları**

- Orta mesleki eğitim mezunları;

- Yabancı devletlerin, kolej ve lise seviyesindeki eğitim kurumlarının mezunları,
- Engelli öğrenciler,
- 1 Ocak 2010 öncesinde alınan orta genel (tam) eğitim veren liseler ile Güzel Sanatlar Tarihi ve Teorisi uzaktan eğitim bölümüne kabul olunanlar, (bir çeşit açık lise)
- Sanat koleji mezunları.

Bunların talepleri üzerine Üniversite, kendisi tarafından yürütülen Rus Dili, Tarih ve Matematik konularından giriş sınavları yapar.

• **Giriş sınavları dışında, istisnai durumlar (Pozitif ayrımcılığa tabi olanlar)**

- 23 yaş altındaki öksüz ve ebeveynleri tarafından terk edilmiş çocuklar
- Hükümet tarafından kurulan mecburi hizmete tabi askerliğe elverişli olmayanlar ve Gaziler
- I. ve II. Grup Engelliler,(20 yaş altında vatandaşlar, yalnızca tek veliye sahip olan I. Grup; geliri düzeyi, geçim düzeyinin altında olanlara pozitif ayrımcılık uygulanır.
- II.Grup; radyasyon hastalığı geçirenler, bölgeden tahliye edilenler ve Çernobil felaket sonucundan dolayı tahliye edilenler Standart bir form sunumu ile;
- Rusya'yı Olimpiyatlarda temsil edenler, Rusya Federasyonu Milli takım üyeleri, Genel Konularda Uluslararası Organizasyonlara katılanlar, Rusya Federasyonu hükümeti tarafından belirlenen kriterleri taşıyanlar, (uygulama sınavı hariç) giriş sınavlarından muaf edilirler.
- Rusya Federasyonu'nun belirlediği niteliklere sahip olan adaylar, gerekli belgeleri önce Enstitün Yönetim komitesine takdim eder, daha sonrasında gelen gerekli belgeler Yönetim komitesi tarafından kabul edilmez.
- Yüksek öğretim kurumlarının mezunları Enstitüye yarışma esasına göre kabul edilir. Sınavı geçenler Enstitüye uzaktan ve tam eğitimle sözleşme şartlarında belirtilen kontenjanlarına göre kabul edilirler.
- Askerler, Askerlik Hizmeti geçmiş ve bu yıl içinde de mobilize olanlar.
- Askeri görevlerini yerine getirirken ölen veya yaralanan ailelerin çocukları.

• **Resim ve Grafik Fakültesine, yapılan müracaat CV'sinde olması gerekenler**

- Bir çizim, Potre, çıplak model çizimler, modelden eskizler;
- Boyamada, potre, eller, çıplak model, peyzaj, natürmort;
- Kompozisyonda, herhangi bir konuda bağımsız çalışma;

- Restorasyon atölyesinde, bir kopya çalışmasının yanı sıra, çizim ve boyama üzerine çalışmalar.

- **Heykeltraşlık Fakültesine müracaat edeceklerin CV'sinde olması gerekenler**

Çizim örnekleri, antik heykel kopyaları ve çıplak model çizimleri

Çıplak modelden çizim ve fotoğraflardan kompozisyon.

- **Mimarlık Fakültesine, müracaat edeceklerin CV'sinde olması gerekenler**

Bir desen çizimi, antik heykel kopyaları, iç interiyer,

Boyama, modelden suluboya, natürmort vb.

Kompozisyon çizimleri, (doğadan ve mimari yapılardan)

Tüm branşlarda üniversiteye giren öğrenciler, başvuru belgeleriyle 15 Haziran'dan 5 Temmuz'a kadar Öğrenci İşleri Başkanlığına müracaat etmektedir. Başvuran yabancılar, 6 Temmuz'da, kendilerinden istenen tüm belgeleri Sınav Komitesine sunarlar. Sınav başvuruları kabul edilen öğrencilere yurt sağlanır.

Enstitü'de, sınav çalışmaları ve ödevleri için öğrencilere malzeme sağlanmaz (Heykel çalışmaları hariç).

Sınavı başaramayan öğrencilerin, sınav uygulamasında yaptıkları çalışmalar, (tüm fakültelerde, Resim, Grafik, Heykel ve Mimarlık sınav işleri) 3-5 iş gün içerisinde geri iade edilir. Bu süre içinde alınmayan sınav işlerinden Enstitüce sorumluluk kabul edilmez. Ancak, sınavı başaran öğrencilere, sınav uygulama çalışmaları iade edilmez.

Eğitim Bölümü

Akademiler'in, öğretmen (Güzel Sanatlar Öğretmeni) yetiştiren Eğitim Bölümleri de vardır. Eğitim bölümünün öğrenim süresi 3 yıldır. Buradan mezun olanlar öğretmen olarak istihdam edilmektedir. Başarılı olan öğrenciler isterlerse, mülakatla akademinin 6 yıllık bölümlerine girebilmektedirler.

Güzel Sanatlar Tarihi ve Teorisi bölümü ise, Enstitü'ye bağlı ve uzaktan eğitim veren 6 yıllık akademik birimdir. Bu bölüme öğrenciler, bir mülakatla kabul edilirler. Daha sonra bu öğrenciler, Akademi'nin örgün eğitimine geçebilirler ve öğrenim süreleri de yine 6 yıldır.

2.6 Rus Güzel Sanatlar Akademilerinde Geleneksel Eğitim ve Öğretim Yöntemleri

Rus Sanat Akademileri, ülkenin önde gelen araştırmacı, yaratıcı, yenilikçi kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar, tarih boyunca, geleneksel olarak, çok yönlü eğitim etkinliğini ana eksen almasına karşın, geleneklerinin korunması ve geliştirilmesinde, önemli katkılar sağlamıştır.

Bu katkılar, öğretimde Akademik sistemin geliştirilmesi, geçmişten geleceğe ve geleneklere saygılı olma durumu, ressam-öğretmenlerce sağlanmıştır. Bu katkılardan biri de canlı modelden çizim yapmak, Güzel Sanatlar Akademilerinde ve sanat okullarında en etkili yöntem olarak görülmektedir. Resim eğitimi-öğretimi, tüm sanatsal eğitimden sorumlu konuma getirilmiştir. Burada öğrenciler alçı modeller üzerinde o kadar çok resim çizmektedirler. Onlar, gerekli mesleki beceriye kavuşana kadar bu çalışmalar sürdürülmektedir. Öğrenciler, figürü iyice öğrenmek için, aynı çizimi bir kaç kez tekrarlamaktadır. Ancak bu olgunlaşmanın ardından Ondan sonra canlı model sınıfına dahil olup, canlı modelden çizmeye geçilebilmektedir. Bu öğrenme tekniği günümüz Rusyasının eğitim-öğretim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerin akademik çizimi öğrenme sürecinin kusursuzlaştırması, sonrası araması sadece metodolojik mirası için kapsamlı bir çalışmanın temeli üzerinde mümkündür, dünya ve ulusal realistik, sanat bilenler için gereksinimleri vardır, teşvikler veya her nasılsa bu güzel sanatın ömrünü uzatabilir ve bu Sanat okulları sayesinde mümkündür.

Sanat Eğitim-Öğretim Yöntemleri

(Bu yöntemlerin içerikleri, Lisans Eğitimi aldığım V.Surikov Akademisi'nde akademi görevlileri ve akademisyenleri ile birebir görüşme yaparak derlenmiştir.)

- **Anlatım Yöntemi**

Akademisyen merkezli öğretim yöntemi. Akademisyen derse ilişkin konu bilgilerini öğrencilerine doğrudan anlatma dayalıdır. Bu yöntem, bütün Rus Akademilerinde ve geleneksel eğitim kurumlarında yaygındır.

- **Örnek Olay Yöntemi**

Örnek olay inceleme, örnek problem çözme ya da örnek olay isimleriyle adlandırılan, belli bir noktaya ağırlık verilerek uygulanan bir öğretim yöntemidir. Sosyal ilişkilerle ilgili bir durumu, bir problemi, bir olayı inceleme ve olayın sebeplerini ortaya çıkartıp, çözüm üretmek üzere, olay ve problem merkeze alınarak, tartışılması esasına dayanan bir yöntemdir. (Bilen, 1996: 133). Rus ressam pedagoglar, Rus eğitim-öğretiminde kullanılan bu yöntemin, daha verimli ve faydalı olduğunu, dolayısıyla bunun dışına çıkıldığında, hangi hatalarla karşılaşacaklarını tarihsel uygulama örnekleriyle öğrencilerine göstermektedirler.

- **Problem Çözme Yöntemi**

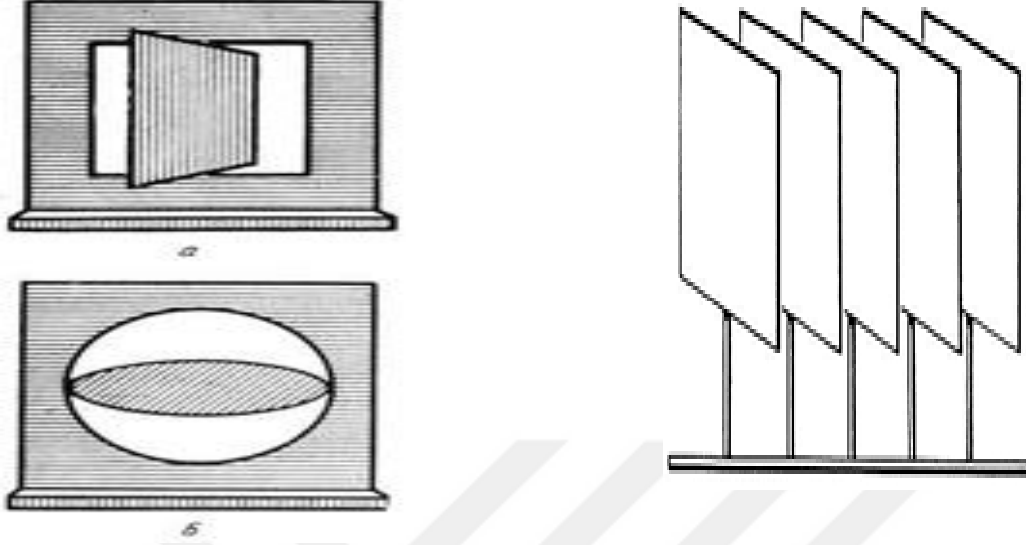
Problemin kaynağı ve sebepleri tespit edilerek çözüm üretme yaklaşımıdır denebilir. Bu bağlamda, Rus Sanat Eğitiminde de kullanılan yöntem, öğrencilerin performansını sürekli kılmak amacıyla, atölye uygulamalarında karşılaşılan problemlerin kaynaklarını sorgulamaya ve eldeki imkanlarla çözmeye dayalı Rus geleneksel eğitim-öğretimin önemli bir niteliğidir.

- **Gözlem Gezisi Yöntemi**

Sanat okulları tarafından eğitsel amaçlı gerçekleştirilen, okul yönetimi tarafından organize edilen geziye ilişkin faaliyetlerin tümü, gözlem gezisi yönteminin bir parçasıdır. Rusya ve Azerbaycan eğitim-öğretiminde müze gezileri organize edilir. Müzede bulunan eserler incelenip kopya edilerek, yıl sonu performans sınavlarında ve sınıflarda sergilenir. Öğrenciler, bu çalışmalarındaki başarı oranlarına göre not alarak ders veya sınıf geçebilmektedirler. Bu yöntem Rus eğitim-öğretiminde gelenekselleşmiş olarak kullanılan bir yöntemdir. Aynı yöntem, Azerbaycan Sanat Akademisi'nde de kullanılmaktadır.

Sapojnikov'un çizim öğretim yöntemleri, düşünme ve analiz yapma ile öğretim işini görev addedilmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda da, öğrencilerin konu biçimlerinin inşasını anlamalarını, dolayısıyla perspektif olgusunu ve ışık gölge yasalarını anlayıp uygulayabilmelerini sağlayan bir takım tel ve karton modeller geliştirilmiştir. (Şekil 25. 26.)

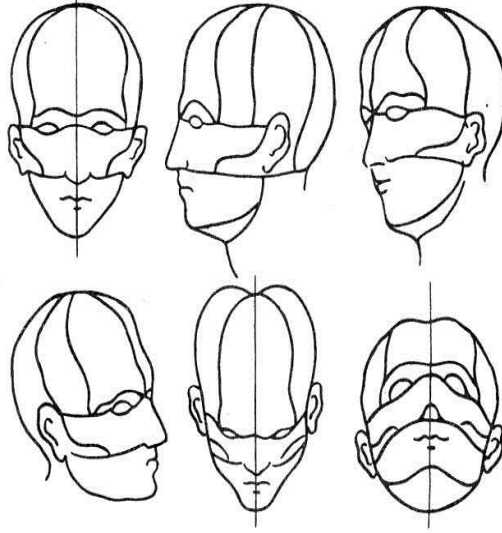
Bakış açılarının göstermesi için maket;

Şekil 26-27: A. P. Sapojnikov. Fenomen perspektif, ışık ve gölge uygulamaları için araç.

Sapojnikov tarafından önerilen yöntem, öğretim ve eğitim çalışmalarında devrim yarattı. Sapojnikov'un kitabı çıkmadan önce, tüm orta okullarda resim eğitimi yalnızca Preisler'in yöntemleri uygulanıyordu. Sapojnikov'a göre, (öğrenciye yardım etmenin en iyi yolu olarak) herhangi bir nesnenin görüntüsünü doğru çizmek, geometrik formlarla mümkündür. O'na göre öğrenci, konunun temelini geometri ile tespit etmeli ve daha sonra nesne görselleştirilmelidir. Sapojnikov'un önerdiği yeni yöntem, sadece orta okullarda değil, aynı zamanda özel sanat eğitimi okullarında da yaygınlaştı. Sapojnikov'un yeni öğretme yönteminiyle çizilen şekillerdeki başarı, yardımcı araçlar kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

A.P. Sapojnikov'un öğretim metodunun olumlu yönleri, eğitim öğretimde önemini günümüzde de sürdürmektedir. Yöntemin, kimi Avrupa ülkeleri ve Rus eğitim kurumlarında kullanılmaktadır.

Şekil 28: A.P. Sapojhnikov. Başın yapısal modeli

Rus Güzel Sanatlar Akademilerinde geleneksel eğitim ve öğretim genel olarak şöyledir:

- **Gösteri Yöntemi (Demontrasyon Yöntemi)**

Demontrasyon yöntemi, göze ve kulağa aynı anda hitap ederek ilgiyi uyandıran, öğretiyi dinleyiciye anlatabilme yöntemidir. Bu bağlamda Rus akademilerinde model atelyeler, materyellerin daha iyi tanıtılması, gösterilmesi açısından, canlı model sınıfları, yarım daire amfityatro şeklinde düzenlenmiş olup, daire merkezine canlı model ve modelin birbuçuk metre üstündeki ışık kaynağı ile öğrencilerin bu materyalleri, engelsiz görmelerini sağlayan ortam hazırlanmaktadır. Model, herkesin farklı pozisyonlarda rahatlıkla görülebileceği, ışığın da üsten gelecek şekilde ışık gölgenin eşit olduğu bir ortam hazırlanarak, öğreticinin rahatlıkla her şartta eğitim verebiliyor olmasıdır.

Şekil 29: Anatomi sınıflarında eğitim.

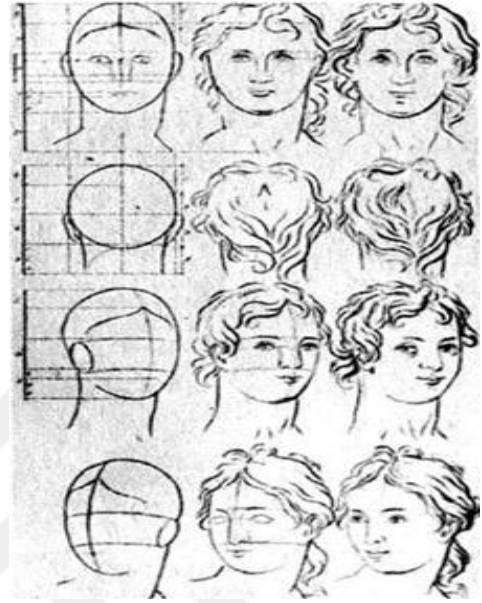
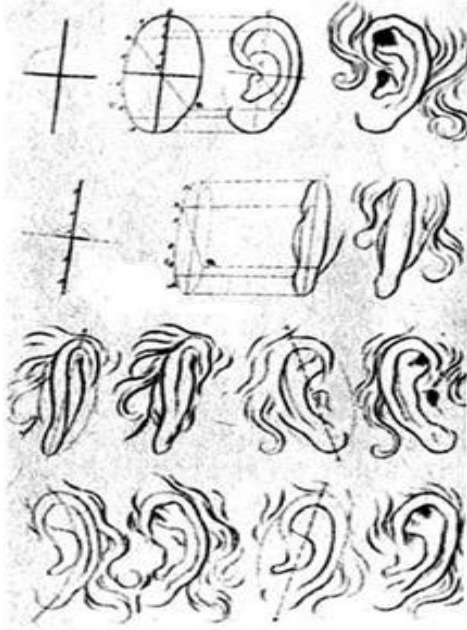

Şekil 30: Anatomi sınıflarında eğitim.

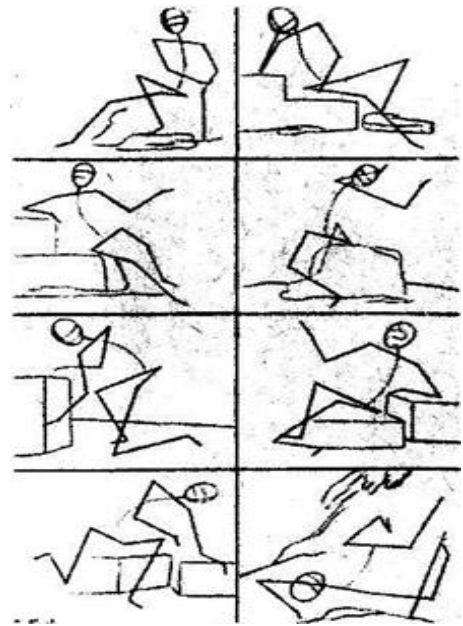
- **Geometral yöntem**

Geometral yöntemin kullanım amacı, karmaşık görüntülerin çiziminde, basitten karmaşığa doğru bir çizgi oluşturmaktadır. Resim çizimine yeni başlayanlar için bu son derece gereklidir. Örneğin, çocuktan kelebek çizmesi isteniyor, görüyoruz ki hemen temelini kavraması zordur, bu çalışmasını kolaylaştırmak için bu geometral yöntemle çizmesi tavsiye edilir ve sonrasında bu canlı model formunu kolaylıkla çizilebilmektedir

Rus sanat eğitim-öğretiminin önemli bir parçası olan Geometral öğretim yönteminin geliştirilmesinde, deneyimli ressam- öğretmenlerin, bu yöntemi uzun yıllar kullanmış olmalarının katkısı önemli olmuştur denebilir. Geometral yöntem doğru kullanıldığında, gerçekçi çizimin temellerin kavramasında her zaman olumlu sonuçlar görülebilmektedir, (Şekil: 30-31-32-33-34).

Şekil 31-32: İ.D. Preisler kitapından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri.

Şekil 33-34: İ.D. Preisler kitapından Geometral yöntem ile çizilmiş grafik çizimleri.

Şekil 35: Geometral yöntem ile çizilmiş öğrenci çizimi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAJYCAN ve RUSYA SANAT EĞİTİMİNDE GÜNCEL DURUM

3.1 Azerbaycan Akademi Programı Öğrenim Çıktıları

Azerbaycan ve Rusya Federasyonu Akademilerinin Akademik programları, öğrenim çıktıları, ders cetvelleri karşılaştırıldığında, herbiri bağımsız ülke olmalarına rağmen, program ve öğrenim çıktıları, işleyişleri, mezunlarının istihdamı açısından büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bunun uzun yıllar Azerbaycan'ın da Sovyetler birliği semsiyesi altında akademik yapılanmasının merkezi olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

3.2 Azerbaycan Akademileri Ders Çizelgesi

Tablo: 1. Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademisi Fakülteleri Öğrenim Programlarındaki Ders Süreleri. GRAFİK (2015-2016)

№	DİSİPLİNLER ADI	Kredi ler	Ortak saatlar	Sərbəst saatlar	Atölye saatları	Mecburi Katılım Dersleri			Haftalık ders pratiği
						Teori	Seminer	Tecrübe	
I SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Azerbaycan tarixi (Azerbaycan Tarihi)	6	180	120	60	30	30		4
2	Azerbaycan dili ve kültürü, konuşma	5	150	90	60			60	4
3	Rəsm 1(Resim)	8	240	120	120			120	8
4	Rəngkarlıq 1 (Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
5	Plastik anatomiya -1 (nəzəri) (sunum)	2	60	30	30	20	10		2
6	Plastik anatomiya -1 (rəsm) (uygulama)	2	60	30	30				2
7	Kompüter texnologiyaları (Bilgisayar Dersi)	3	90	60	30	10		20	3
	CƏMI (Toplam)	30	900	510	390	50	40	260	27

II SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 2 (Resim)	8	240	120	120			120	8
2	Rəngkarlıq 2 (Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
3	Kompozisiya (Kompozisyon)	2	60	30	30			30	2
4	Perspektiva (Perspektif)	4	120	75	45	30	15		3
5	Plastik anatomiya -2 (nəzəri) (Kuram)	2	60	30	30	20	10		2
6	Plastik anatomiya -2- (rəsm) (Uygulama)	2	60	30	30			30	2
7	Kompüter qrafikası (Bilgisayar Modelleme)	4	120	60	60			60	4
8	Təcrübə (Tecrübe)	4							
	CƏMİ (Toplam)	30	780	405	375	50	25	270	25
III SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 3 (Resim)	8	240	150	90			90	6
2	Rəngkarlıq 3 (Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
3	Xarici dil 1 (Yabancı Dil)	6	180	90	90			90	6
4	Material üzərində iş (Ümumi kurs) (Malzeme, çalışma (Ortak ders))	4	120	60	60			60	4
	CƏMİ (Toplam)	24	720	390	330			330	22
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Dəzğah qrafikasında kompozisiya 1 (Tezğah Grafiği Kompozisyon)	3	90	60	30	30		30	2
2	Azərbaycan ədəbiyyatı, (Azerbaycan Edebiyatı)	3	90	60	30	15	15		2
	CƏMİ (Toplam)	6	180	120	60	15	15	30	4
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Kitab kompozisiyası 1 (Kitap Kompozisyonu)	3	90	45	45			45	3
2	Azərbaycan ədəbiyyatı (Azerbaycan Edebiyatı)	3	90	60	30	15	15		2
	CƏMİ (Toplam)	6	180	105	75	15	15	45	5

IV SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 4 (Resim)	8	240	150	90			90	6
2	Rəngkarlıq 4 (Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
3	Xarici dil 2 (Yabancı Dil)	7	210	120	90			90	6
CƏMİ (Toplam)		21	630	360	270			270	18
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Dəzğah qrafikasında kompozisiya 2 (Tezğah Grafığı Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
2	Materialda iş 1 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
3	Dünya ədəbiyyatı (Dünya Edebiyatı)	4	120	60	60	30	30		4
CƏMİ (Toplam)		9	270	135	135	30	30	75	9
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Kitab kompozisiyası 2 (Kitap Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
2	Materialda iş 1 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
3	Dünya ədəbiyyatı (Dünya Edebiyatı)	4	120	60	60	30	30		4
CƏMİ (Toplam)		9	270	135	135	30	30	30	9
V SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 5 (Resim)	8	240	150	90			90	6
2	Rəngkarlıq 5 (Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
3	Azərbaycan incəsənət tarixi-1 (Azerbaycan Güzel Sanatlar Tarihi)	4	120	60	60	40	20		4
4	Xarici ölkələrin incəsənət tarixi-1 (Yabancı Ülkeler Güzel Sanatlar Tarihi)	6	180	120	60	30	30		4
CƏMİ (Toplam)		24	720	420	300	70	50	180	16
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Dəzğah qrafikasında kompozisiya 3 (Tezğah	3	90	45	45			45	3

	Grafiği Kompozisyonu)								
2	Materialda iş 2 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
	CƏMİ (Toplam)	6	180	90	90			90	6
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Kitab kompozisiyası 3 (Kitap Kompozisyonu)	3	90	45	45			45	3
2	Materialda iş 2 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
	CƏMİ (Toplam)	6	180	90	90			90	6
VI SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 6 (Resim)	8	240	150	90			90	6
2	Rəngkarlıq 6 (Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
3	Azərbaycan incəsənət tarixi 2 (Azerbaycan Güzel Sanatlar Tarihi)	4	120	60	60	40	20		4
4	Xarici ölkələrin incəsənət tarixi-2 (Yabancı Ülkeler Güzel Sanatlar Tarihi)	7	210	150	60	30	30		4
	CƏMİ (Toplam)	25	750	450	300	70	50	180	16
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Dəzğah qrafikasında kompozisiya 4	2	60	30	30			30	2
2	Materialda iş 3 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
	CƏMİ (Toplam)	5	150	75	75			75	5
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Kitab kompozisiyası 4 (Kitap Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
2	Materialda iş 3 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
	CƏMİ (Toplam)	5	150	75	75			75	5
VII SEMESTR (SÖMESTR)									
1	Rəsm 7 (Resim)	8	240	150	90			90	6
2	Rəngkarlıq 7 (Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6

3	Mülki müdafiə (Sivil savunma)	3	90	45	45	30	15		3
HUMANİTAR-SEÇMƏ (İNSANİ-YETERLİLİK)									
	Fəlsəfə (Felsefe)	3	90	45	45	30	15		3
4	Multikulturalizmə giriş (Çokkültürlülüğe Giriş)	3	90	45	45	30	15		3
CƏMİ (Toplam)		23	690	375	315	90	45	180	21
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Materialda iş 4 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
2	Yaradıcılıq psixologiyası (Yaratıcılık psikolojisi)	4	120	75	45	30	15		3
CƏMİ (Toplam)		7	210	120	90	30	15	45	6
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Materialda iş 4 (malzeme bilgisi)	3	90	45	45			45	3
2	Yaradıcılıq psixologiyası (Yaratıcılık psikolojisi)	4	120	75	45	30	15		3
CƏMİ (Toplam)		7	210	120	90	30	15	45	6
VIII SEMESTR (SÖMESTR)									
1	STAJ	9							
2	TƏCÜRBƏ (PRATİK TECRÜBE)	17							
CƏMİ (Toplam)		26							
DƏZGAH QRAFİKASI (TEZGAH GRAFİĞİ)									
1	Materialda iş 5 (malzeme bilgisi)	4	120	60	60			60	4
CƏMİ (Toplam)		4	120	60	60	0	0	60	4
KİTAB TƏRTİBATI VƏ İLLÜSTRASIYASI (KİTAP TASARIMI VE İLLÜSTRASYON)									
1	Materialda iş 5 (malzeme bilgisi)	4	120	60	60			60	4
CƏMİ (Toplam)		4	0	0	0	0	0		4

Tablo: 2. Azərbaycan Güzəl Sanatlar Akademisi Fakülteleri Ögənim Proqramlarındakı Dərs Süreleri.

RƏNGKARLIQ (2015-2016) (RENKLİ RESİM)

№	FƏNLƏRİN ADI (DƏSLERİ ADI)	Kredilər	Ortak saatlar	Sərbət saatlar	Atölye saatları	Mecburi Katılım Dəsləri			Həftəlik dərs pratiği
						Teori	Seminer	Tecrübe	
I SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Azərbaycan tarixi (Azərbaycan Tarihi)	6	180	120	60	30	30		4
2	Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti (Azərbaycan dili və diksiyon)	5	150	90	60			60	4
3	Rəsm 1 (Resim)	7	210	120	90			90	6
4	Rəngkarlıq (Ümumi kurs) 1 (Renkli Resim Ortak Dərs)	8	240	120	120			120	8
5	Plastik anatomiya -1 (nəzəri) (Kuram)	2	60	30	30	20	10		2
6	Plastik anatomiya -1 (rəsm) (Uygulama)	2	60	30	30			30	2
	CƏMİ (TOPLAM)	30	900	510	390	50	40	300	26
II SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Rəsm 2 (Resim)	7	210	120	90			90	6
2	Rəngkarlıq (Ümumi kurs)-2 (Renkli Resim Ortak Dərs)	8	240	120	120			120	8
3	Kompozisiya (Ümumi kurs)-1(Kompozisyon Ortak Dərs)	2	60	30	30			30	2

4	Plastik anatomiya -2 (nəzəri) (Kuram)	2	60	30	30	20	10		2
5	Plastik anatomiya -2- (rəsm) (Uygulama)	2	60	30	30			30	2
6	Rəngkarlıq materiallarının texnika və texnologiyası 1 (Renk Bilgisi Texniği və Texnologiyası)	4	120	90	30			30	2
7	Təcrübə (Təcrübə)	5							
	CƏMİ (TOPLAM)	30	750	420	330	20	10	300	20

III SEMESTR (SÖMESTER)

1	Rəsm 3 (Resim)	7	210	120	90			90	6
2	Rəngkarlıq materiallarının texnika və texnologiyası 2 (Renk Bilgisi Texniği və Texnologiyası)	4	120	90	30			30	2
3	Kompozisiya (Ümumi kurs)-2 (Kompozisiya Ortak Ders)	2	60	30	30			30	2
4	Xarici dil 1 (Yabancı Dil)	6	180	90	90			90	6
5	Perspektiva (Perspektif)	4	120	60	60			60	4
	CƏMİ (TOPLAM)	23	690	390	300	0	0	300	20

DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (RENK RESİM ATÖLYESİ)

1	Dəzğah rəngkarlığı 1 (Renkli Resim Atölyesi)	4	120	60	60			60	4
2	Azərbaycan ədəbiyyatı (Azərbaycan Edebiyatı)	3	90	60	30	15	15		2
	CƏMİ (TOPLAM)	7	210	120	90	15	15	60	6

TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TIYATRO DEKOR RENKLI RESİMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-1 (Tiyatro Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
2	Azərbaycan ədəbiyyatı (Azerbaycan Edebiyatı)	3	90	60	30	15	15		2
CƏMI (TOPLAM)		7	210	120	90	15	15	60	6
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RENKLI RESİMİ)									
1	Filmdə rəngkarlıq-1 (Sinema'da Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
2	Azərbaycan ədəbiyyatı (Azerbaycan Edebiyatı)	3	90	60	30	15	15		2
CƏMI (TOPLAM)		7	210	120	90	15	15	60	6
IV SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Rəsm 4 (Resim)	7	210	120	90			90	6
2	Xarici ölkələrin incəsənət tarixi-1 (Yabancı Ülkeler Güzel Sanatlar Tarihi)	6	180	120	60	30	30		4
3	Xarici dil 2 (Yabancı Dil)	7	210	120	90			90	6
CƏMI (TOPLAM)		20	600	360	240	30	30	180	10
DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (ATÖLYE RENKLI RESİM)									
1	Dəzğah rəngkarlığı-2 (Atölye Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
2	Dəzğah kompozisiyası 1 (Atölye Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
3	Dünya ədəbiyyatı (Dünya Edebiyatı)	4	120	60	60	30	30		4

	CƏMI (TOPLAM)	10	300	150	150	30	30	90	10
TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TIYATRO DEKARASYON RENKLİ RESMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-2 (Tiyatro Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
2	Səhnə kompozisiyası 1 (Sahne Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
3	Dünya ədəbiyyatı (Dünya Edebiyatı)	4	120	60	60	30	30		4
	CƏMI (TOPLAM)	10	300	150	150	30	30	90	10
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RENKLİ RESİMİ)									
1	Filmdə rəngkarlıq 2 (Sinema'da Renkli Resim)	4	120	60	60			60	4
2	Film rəngkarlığında kompozisiya 1 (Renkli Film Resim Kompozisyonu)	2	60	30	30			30	2
3	Dünya ədəbiyyatı (Dünya Edebiyatı)	4	120	60	60	30	30		4
	CƏMI (TOPLAM)	10	300	150	150	30	30	90	10
V SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Rəsm 5 (Resim)	7	210	120	90			90	6
2	Azərbaycan incəsənət tarixi -1 (Azərbaycan Sanatlar Tarihi)	4	120	60	60	40	20		4
3	Kompyuter texnologiyaları (Bilgisayar Texnologiyası)	3	90	60	30	10		20	2
4	Xarici ölkələrin incəsənət tarixi -2 (Yabancı Ülkeler Güzel Sanatlar Tarihi)	7	210	150	60	30	30		4

	CƏMİ(TOPLAM)	21	63 0	390	240	80	50	110	12
DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (ATÖLYE RENKLI RESİM)									
1	Dəzğah rəngkarlığı-3 (Atölye Renkli Resim)	6	18 0	90	90			90	6
2	Dəzğah kompozisiyası-2 (Atölye Kompozisiyonu)	3	90	60	30			30	2
	CƏMİ (TOPLAM)	9	27 0	150	120			120	8
TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TİYATRO DEKARASYON RENKLI RESİMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-3 (Tiyatro Renkli Resim)	6	18 0	90	90			90	6
2	Səhnə kompozisiyası-2 (Sahne Kompozisiyonu)	3	90	60	30			30	2
	CƏMİ (TOPLAM)	9	27 0	150	120			120	8
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RENKLI RESİMİ)									
1	Filmdə rəngkarlıq 3 (Sinema'da Renkli Resim)	6	18 0	90	90			90	6
2	Film rəngkarlığında kompozisiya 2 (Renkli Film Resim Kompozisiyonu)	3	90	60	30			30	2
	CƏMİ (TOPLAM)	9	27 0	150	120			120	8
VI SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Rəsm 6 (Resim)	7	21 0	120	90			90	6
2	Azərbaycan incəsənət tarixi -2 (Azerbaycan Sanatlar Tarihi)	4	12 0	60	60	40	20		4
3	Təcürbə (Tecrübe)	6							

	CƏMI (TOPLAM)	17	330	180	150	40	20	90	10
DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (ATÖLYE RENKLI RESİM)									
1	Dəzğah rəngkarlığı-4 (Atölye Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Dəzğah kompozisiyası-3 (Atölye Kompozisiyonu)	3	90	60	30			30	2
3	Məişət geyim tarixi (Ev giyim tarixi)	4	120	90	30	20	10		2
	CƏMI (TOPLAM)	13	390	240	150	20	10	120	10
TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TİYATRO DEKARASYON RENKLI RESMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-4 (Tiyatro Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Səhnə kompozisiyası-3 (Sahne Kompozisiyonu)	3	90	60	30			30	2
3	Məişət geyim tarixi (Ev giyim tarixi)	4	120	90	30	20	10		2
	CƏMI(TOPLAM)	13	390	240	150			120	10
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RENKLI RESİMİ)									
1	Filmdə rəngkarlıq 4 (Film'de Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Film rəngkarlığında kompozisiya 3 (Film'de Kompozisyon)	3	90	60	30			30	2
3	Məişət geyim tarixi (Ev giyim tarixi)	4	120	90	30	20	10		2
	CƏMI(TOPLAM)	13	390	240	150			120	10
VII SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Rəsm 7 (Resim)	7	210	120	90			90	6
2	Mülki müdafiə (Sivil Savunma)	3	90	45	45	30	15		3
	HUMANİTAR-SEÇMƏ (İNSANI YRD)								
3	Fəlsəfə (Felsefe)	3	90	45	45	30	15		3

4	Multikulturalizmə giriş. (Çokkültürlülüğe Giriş).	3	90	45	45	30	15		3
CƏMİ (TOPLAM)		16	480	255	225	90	45	90	15
DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (ATÖLYE RENKLI RESİM)									
1	Dəzğah rəngkarlığı-5 (Atölye Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Dəzğah kompozisiyası-4 (Atölye Kompozisiyonu)	4	120	75	45			45	3
3	Yaradıcılıq psixologiyası (Yaradıcılıq psikolojisi)	4	120	75	45	30	15		3
CƏMİ (TOPLAM)		14	420	240	180	30	15	135	12
TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TİYATRO DEKARASYON RENKLI RESİMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-5 (Tiyatro Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Səhnə kompozisiyası-4 (Sahne Kompozisiyonu)	4	120	75	45			45	3
3	Yaradıcılıq psixologiyası (Yaradıcılıq psikolojisi)	4	120	75	45	30	15		3
CƏMİ (TOPLAM)		14	420	240	180	30	15	135	12
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RENKLI RESİMİ)									
1	Filmdə rəngkarlıq 5 (Film'de Renkli Resim)	6	180	90	90			90	6
2	Film rəngkarlığında kompozisiya 4 (Film'de Kompozisyon)	4	120	75	45			45	3
3	Yaradıcılıq psixologiyası (Yaradıcılıq psikolojisi)	4	120	75	45	30	15		3
CƏMİ(TOPLAM)		14	420	240	180	30	15	135	12
VIII SEMESTR (SÖMESTER)									
1	Memarlıq və təsviri sənətin sintezi	4	120	60	60	30	30		4
2	DAK (STAJ)	9							
3	TƏCÜRBƏ (TECRÜBE)	10							

CƏMİ (TOPLAM)		23	120	60	60	30	30		4
DƏZGAH RƏNGKARLIĞI (ATÖLYE RƏNKLI RESİM)									
1	Dəzğah rəngkarlığı-6 (Atölye Renkli Resim)	7	210	120	90			90	6
CƏMİ (TOPLAM)		7	210	120	90	0	0	90	6
TEATR DEKORASIYASI RƏNGKARLIĞI (TİYATRO DEKARASYON RƏNKLI RESMİ)									
1	Teatr rəngkarlığı-6 (Tiyatro Renkli Resim)	7	210	120	90			90	6
CƏMİ (TOPLAM)		7	210	120	90	0	0	90	6
KİNO VƏ TELEVİZİYA RƏSSAMI (SİNEMA və TV. RƏNKLI RESİMİ)									
1	Film rəngkarlığı 6 (Film'de Renkli Resim)	7	210	120	90			90	6
CƏMİ (TOPLAM)		7	210	120	90	0	0	90	6

3.3. Rusya Akademileri Ders Çizelgesi

2016-2017 Eğitim-Öğretim yılına ait güncel ders cetveli, Rus akademilerinde yer alan fakültelerin dersleri ve ders kredi toplamları, **Tablo 1**'de yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde, hangi dersin hangi sınıfta verildiği, haftada kaç saat olduğu ve ders adları görülmektedir. Ders cetvelinden, sanat eğitimi bağlamında öğrencilerin hangi bilgi ve donanıma sahip olmaları gerektiği konusunda amaç hedefler gözlenebilmektedir.

Tablo 1. Rus Güzel Sanatlar Akademisi Fakültesi Öğretim Programlarındaki Ders Süreleri

No	Adı disiplinlerin	Kredi nitesi	Saat	Sınıf eğitimi	Bağımsız çalışma	Kredi	Sınavlar	Ders ve dönem göre dağılımı									
								1. yarıyıl	2. yarıyıl	3. yarıyıl	4. yarıyıl	5. yarıyıl	6. yarıyıl	7. yarıyıl	8. yarıyıl	9. yarıyıl	10. yarıyıl
S. 1 insani, sosyal ve ekonomik döngüsü		54	1944					14	15	14	15	14	15	14	15	14	15
Temel bölümü		35	1260														
01	Tarih	8	288	174	114	1,3	2,4	3	3	3	3						
02	Felsefe	5	180	87	93	3	4			3	3						
03	Psikoloji ve pedagoji	5	180	58	122	9										2	2
04	Rus dili ve konuşma kültürümü	3	108	58	50	8							2	2			
05	Yabancı dil	10	360	232	128	1,2,3	4	4	4	4	4						
06	Ekonomi	2	72	28	44	9											2
07	Hukuk	2	72	28	44	9											2
İsteğe bağlı bileşenler		19	684														

3.4. Rusya Enstitü Programı Öğrenim Çıktıları

- İnsani, kültürel ve tarihsel bilgiye yönelik çağdaş tavır alabilme, kültürel değerleri ve sanatı geliştirme yeteneğine sahip, modern toplum hayatını bilen kişiler olabilme yeterliliği,
- Sosyal işlemlerle ilgili ve sorumlu, siyasi ve kültürel olayları analiz edebilme yeterliliği,
- Sanatsal kamu eğitimine katkı yeteneği, özel hayat, kültür ve sanat alanında düzgün akıcı konuşma yeterliliği,
- Beceri geliştirmek ve becerileri etkin, yaratıcı tüm faaliyetlerde profesyonel olarak hem sözlü hem de yazılı olarak sunma yeterliliği
- Modern topluma entegre olma yeteneği, hümanizm ve demokrasi ilkelerini içselleştirme ve iyileştirilme yeterliliği
- Kapasite temelinde hoşgörü, sosyal ilişkilerde işbirliği, yapıcı özelliğe sahip, diğer kültürlere tarihi mirasa ve kültürel geleneklere saygılı, çatışma ve sorun çözme becerisi yeterliliği.
- Rus dilinde yazılı, sözlü ve mesleki, bilimsel akıcı konuşma becerisi, profesyonel kullanım için metin düzenleme ve oluşturma yeteneği, iş iletişim aracı olarak yabancı dil öğrenebilme yeterliliği
- Eleştirel düşünme, olay ve olguları analiz edebilme, hedef belirleyebilme, problemleri tespit edip çözüm üretebilme yeterliliği.
- Bağımsız yöntem ve bilgi araçlarını kullanma becerisi, öğrenme ve kendini kontrol etme yeni bilgi ve becerileri kazanmak için, faaliyet alanı ile ilgili olmayan konulara açık olabilme yeterliliği.
- Mesleki yeterliliği bağımsız geliştirme yeterliliği.
- Güzel Sanatların ve kültürün, her alanında toplumların estetik beğenilerini değerlendirebilme yeterliliği.
- Mesleki ve sosyal faaliyetlerde, derneklerde aktif bir rol alabilme yeterliliği.

3.4.1. Mezun Olan Öğrencilerin Yeterlilikleri

- Yeteneği göstermek için (çizim, resim, grafik), güzel sanatlar, yaratıcılık, kompozisyon düşünme ve egzersiz yapabilir yeterliliği (PY-1).
- Bilgi Toplama, analiz etme, sentezleme, olguları yorumlama ve gerçekleri görebilir, gözlemlene, sanat eserlerini yapabilme yeterliliği (PY-2).
- Mesleki faaliyet alanında okuryazarlığa, yüksek sanatsal düzey oluşturabilme yeterliliği (PY-3).
- Öğrenme sürecinde elde edilen profesyonel mükemmelliğe ulaşmada egzersiz yeteneği, yaratıcı ve performans faaliyetleri her türlü beceri, güven sağlamak için sahip olduğu ekipman ve sanat malzeme teknolojisi ve teorik bilgiye sahip olabilme yeterliliği (PY-4)
- İlgili faaliyetlerde tarihsel ve çağdaş süreçlerin bilgisini, sanat eserlerini yaratırken ve araştırma yaparken, uzman ve restorasyon çalışmalarındaki beceriye sahip olabilme yeterliliği (PY-5).
- Yeniden elde edilen deneyim verilerine göre, yeni tercihler yapabilir yeterliliği (PY-7).
- Bilimsel literatür, tarama ve sanat eleştirisini yapabilme, mesleki kavram ve terminolojisini kullanabilir yeterliliği (PY-8).
- Farklı kaynaklardan gelen bilgileri yorumlayabilir, modern araç ve teknolojiyi kullanabilir yeterliliği (PY-9).
- Tarihsel süreç içerisinde malzeme kültürünün gelişmesine ve görsel sanatlar sürecini kavrama becerisi, sanatın diğer formları, edebiyatı, beşeri bilimlerin genel bilimleri ile, dini, felsefi, belirli tarihsel dönemlerin estetik fikirlerini anlayabilme yeterliliği (PY-10).
- Sanat özelliklerini ayırt etme ve eğilimlerin tarihsel yönlerini bilmek (Rönesans, Klasik, Barok, Rokoko, Gotik) mimari, tiyatro, görsel sanatlarda uzman bir kimliğe sahip olabilme yeterliliği (PY-11).
- Güzel sanatlar alanında, müzik, mimari, edebiyat, tiyatro ve sinema eserlerini analiz edebilir yeterliliği (PY-12).
- Estetik proselere kendi dünya görüşünü ve felsefi yaklaşımlarını, modern bir toplumda ve sanatta çalışmaya dayanarak kültür, din, estetik ve felsefe dünyasının tarihsel yönlerini gösterebilir yeterliliği (PY-13).

- Dünya ve ulusal sanat tarihi, maddi kültür, tarihinin bilgisi, dünyaya ve iç mimarisinin seçkin eserlerinin sanatsal özellikleri, resim, çizim, heykel, formasyon süreçleri ve sanatta ana eğilimlerin gelişimi alanında bilgiyi kullanabilir yeterliliği (PY-14).
- Tavrını ifade edebilme, çağdaş zamanın sanatın akışını ve kişiselliğini oluşturma yeterliliği (PY-15).
- Dünyanın seçkin eserleri hakkında bilgi, yerli edebiyat, müzik, tiyatro, film ve televizyonu, profesyonelce yürütebilme sahip, sanatsal özelliklerinin gerekçeli analiz edebilir yeterliliği (PY-16).
- Rus dilini doğru konuşma bilgiyi geliştirme, yaratıcı faaliyetler oluşturma ve günlük pratikte bu bilgiyi uygulama yeterliliği (PY-17).
- Yabancı dil bilgisini geliştirme ve onu modern toplumda etkin bir iletişim aracı olarak kullanma, Kültür ve Güzel Sanatlar alanları ile diğer alanlarda faaliyetleri için birincil kaynaklara ulaşma, profesyonel ve yaratıcı faaliyetin kapsamını genişletme yeterliliği (PY-18).
- Çok kültürlü bir ortamda çalışma, birim yöneticisi olarak çalışma, Personel grup lideri olarak takımın hedeflerini şekillendirme, risk durumlarında karar verebilme yeterliliği (PY-19).
- Bilimsel çalışma sonuçlarını, bağımsız olarak değerlendirebilme, bağımsız yaratıcılığını yürütebilme, metodik ve bilimsel araştırma çalışmalarını organize edebilme yeterliliği (PY-20).
- Bilgiyi depolama ve yönetme, temel yöntem bilgilerini kavrayabilme, bilgisayar teknolojisini bir araç olarak kullanabilme yeterliliği (PY-21).

3.4.2. İhtisas Mezunu Öğrencilerin Sahip Olduğu Yeterlilikler

- Boyama ve çizim alanındaki teknik, teknoloji, güzel sanatlara uyumu, teknik ve teknoloji alanındaki, kültürel-tarihsel resim sanatı boyama becerine sahip olabilme yeterliliği (PUY-1).
- Yazarlık, eserlerin son derece profesyonel oluşturma yeteneğine sahip olabilmeyi, güzel sanatlar alanında kültürel-tarihsel resim sanatı, gerçekliğin çekiciliğini gösterebilme ve sanatsal algıyı kullanarak, yaratıcı düşünme, güzel sanatlar yoluyla yaratıcı olabilir fikrini ifade edebilme yeterliliği (PUY-2).

- Bir sanat eserinin sonradan yaratılması için sanatsal görüntüler, izleme yeteneği, analiz ve gerçeklik olgusunu özetlemek aracılığıyla Güzel Sanatlar alanının da teknik ve teknolojiyi kültürel-tarihsel resim sanatı kullanabilme yeterliliği (PUY-3).
- Teknolojiyi kullanan sanatçı-ressamın, resim yaratma sürecinde kullanılan profesyonel sanat malzemelerini üretme ve uygulayabilir yeterliliği (PUY-4).
- Teorik bilgilerin perspektif, anatomi, teori ve sanat tarihinde, teorik bilgileri yaratıcı çalışmalarında uygulayabilme yeterliliği (PUY-5);
- Dünya sanat eserlerinin ve yerli yaratıcı uygulamada temel bilgi, Rus ve dünya sanatının gelişim özellikleri, dünya kültürü ve hayat tarzı, tarihsel gelişim stil bilgisini (Rönesans, Klasik, Barok, Rokoko, Gotik) mimaride, sanat da kullanabilme yeterliliği (PUY-6);
- Anıtsal eserlerde ve sahne eserlerin prototip halini gösterebilme yeterliliği (PUY-7)
- Diğer yazarlar ve sanatçılarla yaratıcı alanlarda çalışma, tek bir sanatsal anlayışı içinde liderlik nitelikleri gösterme yeteneği, ortaklaşa yüksek kalitede sonuçlar elde etmek için görsel sanatlar ve makine alanındaki faaliyetleri, anıtsal, tiyatro dekoratif kültürel-tarihsel resim sanatını uygulayabilir yeterliliği (PUY-8)
- Ressam-sanatçının yaratıcı sürecinde arşivler ve diğer kaynakları kullanabilme yeterliliği (PUY-9).
- Yaratıcılık fikrini sözlü ya da yazılı çalışma ile yazarın fikrini, yaratılış sürecini makul ve açıklamalı figüratif olarak formüle edebilme yeterliliği (PUY-10).
- Sanatsal çalışmalarda, doğal alanları kullanabilme yeterliliği (PUY-11).

Eğitim faaliyetleri alanında:

- Güzel sanatların temellini öğretme yeteneği (Çizim, resim, kompozisyon) ve bilgisayar alanında ilgili yardımcı araçlar, anıtsal, tiyatro- dekor, kültürel-tarihsel resim sanatı, yüksek, mesleki ve ek eğitim kurumlarının yanı sıra, eğitim programları aracılığıyla, nitelikleri yükseltme ve bu yönde uzmanlaşarak yeniden eğitebilme yeterliliği (PUY-12).
- Teorik veya pratik eğitimde, bilgisayar-sanatı, anıtsal eser, tiyatro- dekor, kültürel-tarihsel resim sanatı,psiko-pedagoji kullanılarak bilimsel teori ve metodolojik temelleri ve sanatsal pratiği gerçekleştirebilme yeterliliği (PUY-13).

- Bilgisayar-sanatı, anıtsal eser, tiyatro-dekor, kültürel-tarihsel resim sanatı alanında hem geleneksel, hem inovatif yaklaşımlarla kişinin eğitiminde kullanabilecek eğitim yeterliliği (PUY-14).
- Erişilebilir ve anlaşılabilir biçimde sanatsal öğeleri öğrencilere iletebilme yeterliliği (PUY-15).
- Teknolojik malzemeler, bilgisayar ve anıtsal, tiyatro-dekoratif sanatlar, ikonografide resim ile öğrencilere tekniklerin pratik bilgileri öğretebilme yeterliliği (PUY-16).
- Güzel Sanatlar alanında (bilgisayar, anıtsal, Dekoratif tiyatro, kültürel-tarihsel resim sanatı) eğitim programları geliştirebilme ve müfredata uygun yardımcı araçlar, , eğitim süreci programının uygulanmasında sorumluluk alma, eğitiminin kontrol sistemini oluşturabilme yeterliliği(PUY-17).
- Öğrencilerin, manevi, ahlaki, sanatsal, estetik ve mesleki gelişimlerini sağlamada gerekli şartları sağlayarak onları biliçli seçimyapabilen topluma uyumlu bireyler haline getirebilme yeterliliği(PUY-18).

Sanat ve eğitim faaliyetleri alanında:

- Yazılı ve sözlü olarak oluşum yöntemleri toplumun sanatsal ve estetik görünümü Kültür ve Güzel Sanatlar alanında sahip olma yeterliliği (bilgisayar, anıtsal, tiyatro- dekoratif, kültürel-tarihsel resim sanatı) (PUY-19).
- Güzel sanatları teşvik etmek, edindiği bilgiyi kullanma yeteneği(makine, anıtsal, tiyatro-dekoratif, kültürel-tarihsel resim sanatı) ve diğer türler sanatsal turlar düzenlemek, konferanslar verebilme, sergiler oluşturabilme yeterliliği (PUY-20).
- Profesyonel danışmanlık, sanatsal ve estetik analizler yapma, sanat eserinin, sanatsal yaratıcılıklarını değerlendirilmebilme yeterliliği (PUY-21)
- Uluslararası akademik topluluklarla iletişime geçebilme yeterliliği (PUY-22)

3.5. Mezunların İstihdamı

Fakültelerden mezun olan öğrenciler, almış olduğu eğitimle analiz etme yeteneğini en doğru şekilde her türlü yaratıcı ve performans faaliyetleri becerine sahip olarak yetişirler. Bu becerilerinin yanında dini, felsefi ve belirli tarihsel dönemlerin estetik fikirlerini istihdam oldukları yerlerde gösterilmesi beklenir.

Mezunların istihdam edildiği alanlar şunlardır.

Sanatçı-ressam olarak:

- Sanatçı-ressam (tiyatro.-dekor. resim),
- Restorasyon Kategori ödüllendirme ile sanatçı Restoratör
- Grafik sanatçısı,
- Ressam-Heykeltraş uzmanlık (isteğe bağlı)
- Mimar, mimar sanatçı, sanat eleştirmeni.
- Sanat ve kültür kurumları Müdürlüğü
- Güzel Sanatlar Akademisi bölümlerin yardımcısı
- Sanat müzeleri bilimsel çalışanları
- Sanat kurumların bekçileri
- Metodist sanat eleştirmenleri
- (Sanat tarihi, estetik, çizim, resim, heykel)Öğretmenleri
- Kılavuzları
- Tur organizatörleri
- Müze görevlileri
- Sanat okullarında, sergi salonlarında, sanatçılar birliği ve kültür vakıflarında, Sanat Sergilerin ve Panorama Müdürlüklerinde çalışan.
- Çizim ve resim öğretmeni
- Sanat Studioların başkanları
- Sanatçılar
- Sanatçı-restoratör
- Sanatçı-mimarlar
- Sanatçı-heykeltraşlar
- tasarımcılar

- Ressamlar
- Sanatçı-tasarımcılar
- Sanatçı-kuyumcular
- Ressam- dekoratörler
- Sanatçı-oymacılar
- Yayın evi, televizyon, radyo, sinema, güzel sanatlar alanındaki faaliyetleri ile ilgili çalışanlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR, YORUM ve KARŞILAŞTIRMA

4.1 Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Azerbaycan ve Rusya’daki, sanatçı yetiştiren yükseköğretim kurumları ile sanat eğitimcisi (öğretmen) yetiştiren yükseköğretim kurumları vizyon ve program açısından farklı mıdır?”

Azerbaycan ve Rusya’da sanatçı yetiştiren Yüksek Öğretim kurumları, Program ve işleyiş bakımından paralellik göstermekle birlikte, kültür derslerinde farklılıklar görülmektedir. Sanat eğitimcisi öğretmen yetirmek için ayrı bir yükseköğretim kurumları yoktur. Her devlette de Güzel Sanatlar Akademilerinin bir bölümü olarak 3 yıl eğitimini tamamlayanlar öğretmen olabilmektedir. Bu öğrenciler istemeleri ve sınavları başarmaları halinde akademin yüksek eğitim(sanatçı yetiştirme programı)ne devam edebilmektedirler. Vizyon olarak, her iki devletin devlet olmasının gereği olarak, kendi kültürel, stratejik ve ekonomi açısından amaç ve hedefleri farklılık göstermektedir.

4.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlar ile sanatçı yetiştiren yükseköğretim kurumlarının müfredatındaki derslerin içerikleri birbiri ile farklılık/benzerlik göstermekte midir? Varsa Sovyet sonrası farklar ve benzerlikler nelerdir?”

Azerbaycan ve Rusya’da sanatçı yetiştiren Yüksek Öğretim kurumları, müfredatları ve ders içerikleri, eğitim modeli bakımından, iki ayrı ülke olmalarına karşın, benzerlik göstermekle birlikte, Sovyetler Birliği sonrasında, Azerbaycan’ın, Rusya Federasyonu’ndan tarih, kültür, dil ve inanç farklılığına bağlı olarak farklılık göstermektedir.

4.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Azerbaycan ve Rusya’daki kurumlarda öğrenciler hangi sınav sistemi ile alınmaktadırlar?”

Azerbaycan ve Rusya’da sanatçı yetiştiren Yüksek Öğretim kurumlarının sınav sistemlerinin genel olarak aynı olduğu görülmüştür.Çünkü bu iki ülke (SSCB) Sosyalist Sovyet Cumhuriyetler Birliği döneminde sınırları ayrılmamış ve aynı yönetim altında yönetilmişlerdir. Dolayısıyla sınav sistemleri aynı olduğu gibi, tezin 2.5.1 Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi ve 2.5.2 Azerbaycan Güzel Sanatlar Akademilerinde Eğitim-Öğretim Yöntemleri başlığı altında da anlatıldığı gibi öğrenci alım kriterleri farklılık göstermemiştir (Bkz. 2.5.1, 2.5.2)

4.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sanatçı yetiştiren yükseköğrenim kurum mezunlarının iş hayatındaki yerleri, iş yapma potansiyelleri ve toplumdaki karşılıkları nelerdir?”

Azerbaycan ve Rusya’da sanatçı yetiştiren Yüksek Öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, 3.5 Mezunları İstihdamı başlığı altında da anlatıldığı gibi iş hayatındaki yerleri ve iş yapabilme potansiyeline uygun uzmanlaşmış profesyonel yeterliliğine göre istihdam edilirler

4.2 Azerbaycan ve Rusya Federasyonu Sanat Eğitimi Karşılaştırması

Azerbaycan sanat eğitim programındaki dersler ile Rusya Federasyonu Sanat eğitimi programlarında bulunan ders adları ve içerikleri Tablolar incelendiğinde, genel kültür derslerinin kendine özgü olduğu, ancak, ders kredi ve saatlerinde küçük farklılıklar dikkati çekmektedir. Özellikle uygulama dersleri içerikleri ve yöntemleri açısından benzerliğin olması 70 yıllık merkezi bir Sovyetler Birliği eğitim politika ve stratejisinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 1-2 incelendiğinde, Azerbaycan Sanat Akademisinde Resim dersleri **510** saat olduğu görülmektedir. Çizim dersleri haricinde olan teorik diğer uygulamalı ders saatleri nicelik olarak, öğrencilerin sanatçı yetiştirilmesine yeterli zaman ayrıldığını göstermektedir.

Rusya Sanat Akademileri Ders **Tablo 1** incelendiğinde, Akademilerde Resim çizim dersi **1548** saat, diğer Fakülte bölümlerin de ise **1512** saattir. Uygulamalara bu denli zaman ayrılması geleneksel ders veriminin artırılmasına yönelik amacı göstermektedir. Teorik dersler, nicelik olarak az olsa da, uygulama derslerini desteklenmesi açısından önemli görülmektedir.

Her ülkenin kendi tarihine ve kültürüne ait teorik dersleri mevcuttur. Sanat Tarihi dersinde, ayrı ayrı kendi ülkelerinin konuları, Dünya Sanat Tarihi ders konuları, Rus Sanat tarihi ağırlıklı Avrupa sanat tarihi dersleri yapılmaktadır. Yabancı dil olarak, herkes Rusça bildiği için tek yabancı ders İngilizcedir.

Azerbaycan'daki sanat eğitimi, akademik okul anlayışı ve yapılanması değişmemiş, öğrencilerin eğitim-öğretim programları, mimari ve tasarım okulları akademik üslubu Rusya Federasyonu'nun Sanat eğitimi modeliyle benzerlik göstermektedir. Program ve işleyiş benzerliğinden dolayı, İki ayrı ülke olsalar da Rusya Federasyonu Akademileri Konseyi Başkan yardımcısı ve İ.N. Repin Güzel Sanatlar Akademisinin Rektör yardımcısı Azeri olan Prof. Dr. Tahir SALAHOV'dur. Azerbaycan Ressamlar Akademisinin Rektörü Prof. Dr. Ömer ELDAROV aynı zamanda Rusya Federasyonu Akademileri Konseyi Asil Üyesi olup, hem Rusya Federasyonu, hem de Azerbaycan sanat okulları yönetiminde bulunmaktadır.

SONUÇ

XVIII-XIX. yüzyıllarında Avrupa'daki sanat okulları arasında Rus sanat okulları hiçbir dönemde elde edemediği bir başarı yakalamıştır. Avrupa'nın hayranlığını kazanmış, çok önemli isimler, Rus sanatına katkıda bulunmuşlardır. Sanat eğitim-öğretimine önem verilmiş, alt yapılar hazırlanarak, akademi paralelinde sanat kolejleri ve resim öğretmeni yetiştiren Metodik Sanat Okulları kurulmuştur.

Çarlık Rusyası okullarında, XVIII. yüzyıl sonu ve XIX. yüzyıl başlarında Akademik Resim eğitim anlayışı yerleşmiş ve geleneksel bir tutum olmuştur. Genç sanatçıların yetiştirilmesinde, sanat eğitimi alanında geometral eğitim yöntemi ikame edilerek başarı sağlanmıştır.

Rusya Güzel Sanatlar Akademisi, sanat hayatının her alanında, bilimsel ve metodolojik merkez haline gelmiştir. Güzel Sanatlar Akademisi, Moskova'dan St.Petersburg'a taşınmasıyla, O zamana kadar Fransızların etkisinde olan resim sanatı eğitim-öğretimi biçimleri yerine, yeni atılımlarla Akademi, Çarlık Rusya'sına ve Avrupa'ya örnek oluşturulacak atılımlarda bulunulmuştur. Bu da yüzyıl Rus ve Avrupa'nın profesyonel Sanat eğitiminin başlangıcı olmuştur denebilir. 1804'de, müfredat reformu çerçevesinde resim dersi tüm okullarda zorunlu hale getirilmiştir.

Akademideki yeni yaklaşım ve özgün Rus modelinin uygulanması sonucunda yetişen birçok Rus eğitimci ders vermek için Batı Avrupa'nın sanatta üstün okulları olan Paris ve Roma sanat akademilerinde ders vermeye başlamışlardır. Ancak, açılımı etkileyen olumsuz sonuç, pedagoğ sanatçıların zamansız ölümleriyle, yeni pedagoğ sanatçıların yetişmesini engelleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır denebilir.

Ayrıca ölümler, Rusların sanat alanındaki gelişmelerin durmasına sebep olmasıyla. Akademide, geleneksel resim eğitim yöntemlerini sorgulanmaya başlamasının önünü açmıştır denebilir. Geleneksel sanat anlayışını devam ettirecek pedagoğ sanatçıların okullarda olmayışı, akademi içindeki sanatçılarla, "İlerici" Rus sanatçıları arasında görüş ayrılıklarına ve çatışmalara sebep olmuştur. Öğrencilerin geleneksel sanat eğitiminden uzaklaştırılmasına sebep olan görüş ayrılıkları, öğrencileri yalnızlaştırarak, farklı arayış içine girmelerine ve birçok hatayı peşinden getirmeleriyle sonuçlanmıştır. Bu süreçte Akademi, Avrupa'nın etkisinde kalarak Rus geleneğinden ayrılmıştır denebilir.

Bu ayrılıştta rolü olan geleneksel eğitim modeli karşıtı sanat eğitimcilerinin, Avrupa'nın popüler eğitim sistemini benimsemeleri, geleneksel Rus eğitim-öğretim sisteminin terk edilmesini hızlandırmışlardır. "İlerici" sanat eğitimcileri, öğrencilere, Rus eğitim sistemine hiçbir alt yapısı olmayan bu yeni popüler Avrupa sanat eğitim modelini ideal sistem olarak göstermeleriyle, Avrupa'ya da model olan geleneksel Rus sanat eğitim modelinden uzaklaşmıştır.

Yeni sistem yanlıları, Geleneksel eğitim yöntemleri yanlılarını, siyasi ve politik saiklerle Akademideki sanatçı pedagoğ öğretim elemanlarını ve öğrencilerini hiçbir sebep gösterilmeden okullardan uzaklaştırmışlardır. Okullara, tek kelime Rusça bilmeyen yabancı sanat eğitimcileri davet edilmiş ve ders verdirilmiştir. Öğretici ile öğrenci arasında dil yüzünden iletişimin olmadığı bir ortamda başarının olamayacağı tartışmasını beraberinde getirmiştir. Geleneksel Akademik eğitim modelinde öğretmen-öğrenci ilişkisi yerini gerilime bırakmıştır. Gerilim sonucu öğrenciler, yalnızlaşmışlardır.

Avrupa'nın, birçok akademisinin sanat eğitim sistemi ve yöntemi Rönesans'ın klasik sanat eğitimine dayanmaktadır. Fakat Empresyonistler, akademik eğitimi kendi üslublarına ait olmadığı tezini ileri sürmüşlerdir. Avrupa'dan sonra Rusya'yı da içine almış olan, bu sanat tarzı 1864' de orta öğretim okullarından Resim tekniğine önem vermeyen gerilemiş fikirleriyle sanat yolunun bu olduğunu söyleyen yöneticiler, popüler üslup savunucuları, sanat eğitimi almayanın da sanatçı olabilir fikrinden yola çıkarak, sanat okullarından resim dersini zorunlu ders olmaktan çıkartmışlardır.

Batı Avrupa ve Amerikan bilim adamlarının küçük fikir kuramlarının ve teorilerinin genel resim eğitimi, okullardaki eğitim-öğretime etkisi büyük olmuş ve böylelikle Batının maddiyatçı düşüncesi sanat eğitime hakim olmuştur. Rus sanat kültürüne, sanatın iyiliği yerine o geri düşünceyi makam ve mevki için kullanmakta bir sakınca görmemişlerdir. Yüzyıllardır büyük emeklerle, kararlılıkla geleneklere sıkı sıkı bağlı eğitim sistemini ortadan kaldırmışlardır. Olumsuz gidiş, öğrencilerin yıl sonu sergilerinde de izlendiği gibi, eğitim-öğretimde yaratıcılık, deneysel sezgi ve ilham kaynağının yok olması sonucunu doğurmuştur denebilir.

Bu sergilerde, yeni anlayışla yetişen öğrencilerin tüm beceriksizliğinin izlenmesi, "Biçimci" okulların tavrına karşı, geleneksel yaklaşım lehine bir cevap olmuştur denebilir. Biçimciler, akademik sanat eğitimini düşman kabul etmişti. Bunun Karşılarında ise Rus Gelenekselci Gezginler Cemiyeti üyelerinden olan İ.E.Repin'in talebesi V.A.Serov ve

arkadaşları yer almıştır. Gezinler grubu, Biçimcileri, Çarlık Rusya'sının tüm sanat okullarından çıkartma kararı almışlar, yaptıkları çalıştay ve sergilerle üstünlüklerini kanıtlayarak, 1915 yılında da, bir daha Rus okullarında sözlerini açmamak üzere bitirmişlerdir.

1917 Sovyet Devrimiyle birlikte, eğitim sisteminde yeni reform çalışmaları çerçevesinde, sanat eğitimi ve estetik eğitim sistemi yeniden kurulmaya, ders programları gözden geçirilmiştir.

1931-1932 Merkez Kominist Partisinin kararı ile tüm coğrafyaya geleneksel eğitim sistemi zorunlu hale getirilmesi için ülke yapısal bölgelere ayrılmış ve sanat okulları kurulması için talimatlar verilmiştir. Bu bölgesel ülkelerden biride Azerbaycandır.

Azerbaycan, XX. yüzyılda Azerbaycan halkının kültürel gelişiminde ve sanatsal yaratıcılığında yeni anlayışlar olarak, Rus eğitim sisteminin uygulanması ile Azerbaycan tasvir sanatının klasik realist tarzda uygulanmasına zemin hazırlamıştır.

Rusya ve Azerbaycan'da, resim sanatındaki akademik gelişim, kitle kültürünün topluma yayılmasıyla ve Rusya'nın siyasal ve kültürel modern hayatının çeşitli eğilimleriyle kendini göstermiştir denebilir. Avangart sanat ile modern gerçekçi sanat etkinlikleri birbirine zıt geliştirmeler göstermiştir. Bu çelişkiler, çeşitli sanat eğilimlerinin oluşmasını sağlamıştır.

Rusya ve Azerbaycan'daki sanat eğitimi, akademik okul kavramı sancılı bir dönem hariç değişmemiş, öğrencilerin eğitim-öğretim programı, mimari ve tasarım okulları akademik üslubu her zaman benzerlik göstermiştir. Akademik resim, Rusya'nın üst düzey kurumlarından olan St. Petersburg'da bulunan İ.E. Repin Güzel Sanatlar Akademisi, Moskova'daki V.İ. Surikov Güzel Sanatlar Akademisi ve bunların alt akademik birim olan kolejleridir. B.Ioganson ve Moskova Güzel Sanatlar Lisesi, orta eğitim kurumları olan Penza, Kaluga okulların da akademik eğitim devam etmektedir. XIX. ve XX. yüzyılın ortalarında Rus ve Azerbaycan Akademileri ve kolejlerinde aynı öğretim modellerinin yöntemleri kullanıldığı görülmektedir.

Bu dönemi yaşayan Azerbaycan'lı sanatçılar, akademik sanat eğitim sisteminin metodolojisini, yeni kuşağa miras bırakmayı başarmışlardır. Ruslar, XX. yüzyılın kanlı ayaklanmalarına ve empresyonistlerin saldırılarına rağmen Rus akademik okullarının sanat eğitim anlayışını günümüze kadar koruduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

Çağdaş eğitim sisteminde, farklı eğitim-öğretim modellerinin kullanılması doğaldır. İnsanların hayat tarzları, inanç biçimleri, gelenek ve görenekleri, değerleri ve hayattan beklentileri farklılık gösterebilir. Ancak, sanatın evrensel bir değer olduğu gerçeğinden yola çıkarak sanat eğitimi modellerinin buna göre hazırlanması gerektiği söylenebilir. Çağdaş sanat eğitimi modelini kullanan ülkelerde, çağdaş yaklaşımların ön planda olduğu gözlemlenebilirken, klasik sanat eğitimi modelini uygulayan ülkelerde geleneksel yaklaşımlara daha çok değer verilmektedir. Her iki eğitim modelinin de olumlu ve olumsuz yönleri olabilir. Bu yüzden özellikle lisans düzeyinde sanat eğitimi veren kurumlarımızda insan kaynakları açısından ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında kültürlerarası etkileşim göz önünde bulundurularak yeni sanat eğitimi modelleri geliştirilmelidir.

Sanat eğitiminde manuel olarak doğrudan çizime dayalı klasik eğitim modelinin kişiyi geliştirebildiği söylenebilir. Bu konuda Dominique Ingres şöyle demektedir; “Ben resim yapmayı üç günde öğrendim; ama çizmeyi otuzüç yıldır öğrenemedim/hala öğreniyorum.”, öte yandan Edgar Degas ise şunları ifade etmiştir; “Çizmek çözmektir”, “Çizmek tasarlamaktır”. Bu bağlamda klasik sanat eğitimi modelinin oldukça faydalı yönlerinin olduğu söylenebilir.

Deneyimin her zaman diliminde önemli ve geçerli olduğu artık bir gerçektir. Bu bağlamda, düşüncelerin, izlenim ve tasarımların manuel olarak görselleştirilmesi, olay ve olgulara farklı açıdan bakabilmeyi gerektirmesi yanında, bireye, el göz koordinasyonu kazandırarak, her şartta düşüncelerini ikinci tarafa çok daha doğru biçimde, hiç bir mekanik ve elektronik araca ihtiyaç duymadan aktarmasını sağlayabilir. Bu aynı zamanda beynin zihinsel faaliyetlerinin geliştirilmesine de katkı sağlayabilir. Zihinsel faaliyet yeteği gelişmiş bireyler, sorunlara holistik bakabilme nitelikleriyle yaratıcı ve sorun çözme becerileri açısından öne çıkabilirler. Bu yüzden insan merkezli ve deneysel bir yöntem olarak manuel becerilere ve yetenek geliştirmeye dayalı klasik sanat eğitim modeli, zamanın şartlarına uyarlanarak, modern araç gereçlerin de desteği ile sanat eğitiminde yöntem olarak kullanılmalıdır.

Ülkemizde, öğrenci merkezli sanat eğitimi de bu anlamda değerlendirilmelidir. Dijital ortamlarda tasarımlar yapılabilir ancak, sanat eğitiminde yaratıcılığa dayalı usta çırak ilişkisinin eğitici boyutu yadsınamaz.

Tezin sınırlılıkları açısından yalnız Azerbaycan ve Rusya'da lisans düzeyinde yapılan sanat eğitimi modelleriyle ilgili olarak yapılan bu araştırmaya ek olarak araştırmacıların farklı ülkelerde lisans ve lisansüstü düzeyde sanat eğitimi veren kurumlardaki sanat eğitimi modellerini araştırarak alana katkı sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- San, İ. “Sanat Eğitimi Kuramları”, Ankara. Tan Yayınları. 1983.
- Şener, S. Yaşımlanmamış Doktora Tezi. Samsun, 2014.
- Прейслер. И.Д. Методика или теория рисования. М. Л, 1728.
- Барковский, В. Хронологическое справочник М. 1936.
- Михайлова, О. В Учебный рисунок в Академии художеств XVIII века. М. , 1951.
- Сапожников, А. П. Курс рисования. СПб., 1875.
- Цит. по кн.: Машковцев Н. Книга для чтения по истории русского искусства. М. , 1950.
- Соловьев, А. Учебный рисунок. 1953.
- Молева, Н. М. Выдающиеся русские художники педагоги. М. ; 1962.
- Полный пансион Лосенко, «Концепция идеального художника», книга «Св. Санкт-Петербург, 1759.
- Рамазанов, Н. А. Материалы для истории художеств в России. М., 1863.
- І.І. Ростовский, История рисования Лекционные заметки, 1983.
- Воспоминания, А. Н. Мокрицкого. — В кн.: Книга для чтения по истории русского искусства/Сост. Н. Машковцев. М., 1949, вып. III.
- Тютрюмов, Н. Путешествие русского художника по Европе.— Живописный сборник, 1858.
- Андреев, А. Н. Живопись и живописцы главнейших европейских школ, 1859.
- Сидоров, А. А. Рисунок русских мастеров (вторая половина XIX в.). М., 1960.
- Цит. по кн.: Евдокимов. Суриков. М., 1940.
- Румянцева, Н. Е. Развитие эстетического чувства у детей. — Художественно-педагогический журнал, 1910, № 5.
- Журнал Министерства национального образования России, 1907.
- Из письма, В. А. Серова и В. Д. Поленова, поданного в Совет академии. — В кн.: Валентин Серов в воспоминаниях, дневниках и переписке современников. Л., 1971, т. I.
- Кардовский, Д. Н. Об искусстве. М., 1960.
- Беккер, И., Бродский И., Исаков С. Академия художеств. М. —Л., 1940.
- Кардовский, Д. Н. Об искусстве, 1938.
- Юон, К. Ф. Об искусстве. М., 1959, т. I.
- Крупская, Н. Цит. по кн.: Педагогический словарь. М., 1960, т. I.
- Голубкина, А. С. Несколько слов о ремесле скульптура. М. — Л , 1937.
- Устав, РАА (Российская академия художеств).

Россия, Центр изучения студентов учебного заведения 26.12.2008 № 396 и 24.02.2016, №. 58.

Сапожников А. Курс рисования, 1855.

Rusya, Eğitim Enstitüsü öğrenci gözetim merkezi 26.12.2008 № 396 ve 24.02.2016, no. 58.

Azərbaycan incəsənəti. Salamzadə Ə., Kərimov K., Rzayev N., Əfəndiyev R., Həbibov N. – Bakı: Maarif, 1977.

Azərbaycan incəsənəti. Kərimov K., Əfəndiyev R., Rzayev N., Həbibov N. – Bakı: Işıq, 1992.

Həbibov, N. Azərbaycan SSR-in təsviri incəsənəti Bakı: Azərnəşr, 1959.

Həbibov, N. Azərbaycan Sovet rəssamlığı. Bakı: Azərnəşr, 1966.

Бретаницкий Л.С., Веймарн Б.В. Искусство Азербайджана. М.: Сов. художник, 279.

Габибов, Н., Новрузова Дж. Изобразительное искусство Азербайджанской ССР – М., 1978. 142.

Наджафов, М., Габибов Н. Искусство Советского Азербайджана – М.: Советский художник, 1960. 120.

<http://en.rah.ru/> (Erişim Tarihi: 29. 10. 2017), 17:54

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı Ercüment ARSLAN

Doğum Yeri ve Yılı Samsun / Merkez – 03. 05. 1973

Eğitim Durumu

Lisans Azerbaycan Güzel Sanatlar ve Medeniyet Kültür Üniversitesi Grafik Bölümü.

Yüksek Lisans Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı: Samsun

Doktora –

Bildiği Yabancı Dil Rusça.

1 1996- Moskova, Genç Ressamlar Grafik Baskı Karma Sergisi.

2 1998- Mısır, Genç Ressamlar Grafik Baskı Karma Sergisi.

3 1998- Azerbaycan Ressamlar İttifakı Genç Ressamlar Karma Sergisi

Sanatsal Etkinlikler 4 Azerbaycan Ressamlar Akademisinin’de 2 ay Masterclass (Uzman öğretmen) dersleri. Özel Davetle.

Makale

**Sempozyum
Bildiri**

İş Deneyimi

İletişim

E-Posta erdju1@hotmail.com

Telefon (GSM) 0546 400 15 55

